

LE GLUNÈ' BÖNNI' GBAZ NASÖLÈ'È CRISTO

Le gzxi' lu nè'è Dios, gsölè'è Dios Bö' La'y

¹ Cati' buzuja' quiu' lu guich zi'al, li', Teófilo, neda', Lucas, buzuja' lu guich yúgu'tè le gzu lahuè' runè' Jesús len rusèdnè' ² ga bdxintè dza buèpè' yehua' yubá. Cati' zi'a huèpè' yehua' yubá Jesús, dzaguè' Lè' Dios Bö' La'y, gna bè'è ca ral-la' lunè' gbaz queè', bönni' na' gröczè' lequè'. ³ Gdöd gzx-aca' gdi'è Jesús, gutiè'. Ni'r bubanè' len buluí' lahuè' lauquè' gbaz queè' na'. Bului'inè' lequè' zian le glac bè' zoè' nabanè', le cugác nu tá'baga'. Zian lzu buluí' lahuè' lauquè' gdu ca choa' dza, len bè'lenè' lequè' didza' ca rna bè'è Dios.

⁴ Cati' ni' nacu'è tsazxön, gna bé'inè' lequè' culuzè'è Jerusalén. Gudxè' lequè' Jesús, rnè':

—Gul-cöz ni' le gzxi' lu nè'è gsölè'è queèli' Xuza' ca na' chgdíxjöi'czda' lbi'ili'.

⁵ Gnè' ca':

—Le nactè buquilè' bunách nis Juan lu nis, ati' cutu tseytsqui gac queèli' le ruluí' yöl-la' rdil nis ni, dusóalenè' lbi'ili' Dios Bö' La'y.

Ruhuèpè' Jesús yehua' yubá

⁶ Ni'r gulanabnè' Jesús bönni' ta'yejlè'è Lè' nudubquè' ni', ta'nè':

—Xan, ¿naru' gunu' ga la'ná bè' leyúbl bunách Israel dza ni zoaru' na'a?

⁷ Jesús gudxè' lequè':

—Cutu naqui queëli' gnözili' bizxa dza o bizxa dzö' gunë' Dios Xuz le nuzóë' lu na'czë'. ⁸ Si'li' yöl-la' huac cati' guidë' Dios Bö' La'y dusóalenë' lbi'ili'. Ni'r gunli' lna' lau quia' neda' lu yödz Jerusalén, len gdu luyú Judea, len luyú Samaria, len ga gdxíntëli' gdutë yödzlyú.

⁹ Cati' budx bë'lenë' lequë' didza' ni, tsal ni' tu'yuzë' ca' Lë', la' buëptë' xtsa' ga rö' böaj le bucachi' Lë', ati' cutur gulalé'inë' Lë'. ¹⁰ Tsal ni' tu'yúë' luzxbál cati' ni' buëpë' Jesús, gululuí' lauquë' ga na' nacu'ë chopë' gbaz la'y, nácuquë' lari' chguichdau'z. ¹¹ Glë' lequë' chopë' ni, ta'në':

—Bönni' Galilea, ¿bizx quië ruyuli' luzxbál? Lëczë' Jesús ni zi'a gzë'ë ga zoali', buëpë' yehua' yubá, lëzca' cni huödë' leyúbl ca na' chblé'ili'-në' zhuöjë' yehua' yubá.

Ta'böë' Matías tsazië' xlatjë' Judas

¹² Ni'r gulazë'ë guí'adau' na' nazí' lei Gui'a Ga Rö'gac Yag Olivo, yhuöjquë' Jerusalén. Dë gal-la'z ga dë Jerusalén guí'adau' ni, tsca nazi'quë' latj ta'zë'ë dza la'y quequë'. ¹³ Cati' guludxinë' yödz ni', gulabenë' ga nac buróp cuia lu yu'u, ga ni' ta'cu'ë Pedro len Jacobo len Juan len Andrés len Felipe len Tomás len Bartolomé len Mateo len Jacobo, xzi'në' Alfeo, len Simón, bönni' na' rui' ladxë'ë ladxë', len Judas, böchë'ë Jacobo. ¹⁴ Tsaxxón tu'lidzë' Dios yúgu'të bönni' ni, ati' nunquë' lequë' tsaxxón yugu' böchë'ë Jesús, len María, xnë'ë Jesús, len yela'cnu ngul ca'.

¹⁵ La' dza na'z gzuinë' Pedro gatsj lahui'l ga nacu'ë böchi' lza'ru' na' ta'yejlë'ë Cristo. Glac gdu

ca xoplalj bunách nup nudubgac ni'. ¹⁶ Gudxë' lequë' Pedro, rnë':

—Böchi' lza'adau'. Ben bayúdx butság le nayúj lu guich la'y, ca na' gnë' zí'atël Dios Bö' La'y, le buzujë' lu guich David, ca guc queë' Judas, bönni' na' bchë'ë nup ni' gulazön Jesús. ¹⁷ Gbáblenë' rë'u Judas na', len bënlenë' rë'u tsazxön dxin ni. ¹⁸ Gulazi'në' tu la' yël lazxj qui dö' na' bi'ë bönni' ni. Gbixë' bröza' lë'ë Judas ni, ati' gularúj yúgu'të le dzö' lë'ë. ¹⁹ Cati' gulayöni lë ni bunách nacuá' Jerusalén, glu'ë lei la' yël na' Acéldama, tu didza' hebreo le rna lu didza' xidza': “La' Yël Qui Rön”. ²⁰ Cni guc queë' Judas, ca na' nayúj lu guich la'y nazí' lei Salmos, le rna:

Ugá'n ca'z lidxë',

Len cutu gdzöl nu soa yu'u na'.

Rna ca':

Nu yubl tsaz xlatjë'.

²¹⁻²² 'Run bayúdx na'a cöru'-në' bönni' gunë' rë'u tsazxön quië gunë' lna' lau queë' Jesús, ca guc, bubanë' lu yöl-la' gut. Ral-la' gaquë' bönni' nutsë'ë ladj bönni' ni' gulacuá'lenë' rë'u dza ni'të cati' ni' gdálenë' rë'u Xanru' Jesús, gulazú lauquë' nacuá'lenë' rë'u cati' ni' buquilë' bunách nis Juan, ga bdxintë dza buëpë' Jesús yehua' yubá, gzë'ë ga zoaru'.

²³ Ni'r gululu'ë chopë', José len Matías. José na' lë' ca' Barsabás, len zoa yetú lë' Justo. ²⁴ Ni'r gululidzë' Dios, ta'në':

—Xantu' Dios, núnbë'czu' icj ládxi'dau'gac yúgu'të bunách. Buluí'i netu' nulquë' chopë' ni chgröczu' Li' ²⁵ quië tsazië' lu dxin ni quië gaquë'

gbaz quiu', tsazië' xlatjë' Judas, bönni' ni' bnitië' xlatjë' le benë' dul-la', ati' gyijë' xlatjczë' latj chul.

²⁶ Ni'r guluzujë' yugu' lu guich laquë', tu queë' José len yetú queë' Matías. Gulugútsi'në' lza'gac len gulubijë' tu, ati' bruj le nayúj lë' Matías. Cni guc, gbáblenë' yechineajë' gbaz queë' Cristo Matías na'.

2

Dusóalenë' lequë' Dios Bö' La'y

¹ Cati' chbdxin dza Pentecostés, tsazxön nudubquë' yúgu'të bönni' ta'yejlë'ë Cristo. ² Tu tsalz byön bö bruj luzxbá, byön ca ryön cati' reycj bö' bdunu', ati' byön gdu'të lu yu'u ga na' rë'quë'. ³ Gululuí' lahui lauquë' lu bö'z yugu' blul gui'dau', ati' gulaguís qui queëquë', yajsóalengac lequë'. ⁴ Dusóalenë' yúgu'të' Dios Bö' La'y, ati' gulazú lauquë' tu'ë didza' yubl, tsca nac le bë'ë qui queëquë' Dios Bö' La'y lu'ë didza' yubl na'.

⁵ Nacu'ë Jerusalén dza na' bönni' judío, nac-quë' bönni' ta'yíj ládi'quë' Dios, len za'quë' naru-jquë' yúgu'të yödz gdu yödzlyú ni. ⁶ Cati' gulayönnë' bö na', guludubë' bönni' zian, ati' szxöni gulabö'ë baguí'i, le gulayönnë', ca nac xtídza'quë' qui queëquë', tu'ë didza' bönni' na' ta'yejlë'ë Cristo. ⁷ Gulaná' badxë' yúgu'të', len gulubannë', ta'në':

—Gul-yutsca'. ¿Naru' clëg bönni' Galilea yúgu'të bönni' ni tu'ë didza'? ⁸ ¿Nacxcz nac ryöniru' tu'ë xtídza'ru' ca nac didza' rui'ru' tu turu'? ⁹ Rë'u ni nacru' bönni' zian yödz, bönni' narujquë' luyú Partia, len luyú Media, len luyú Elam,

len luyú Mesopotamia,
 len luyú Judea,
 len luyú Capadocia,
 len luyú Ponto,
 len luyú Asia,
¹⁰ len luyú Frigia,
 len luyú Panfilia,
 len luyú Egipto,
 len luyú África, le nacr zi'tu' ga zoa luyú Cirene.
 Lëzca' nacu'ë ni bönni' yödz Roma. La'quë' nacquë' bönni' judío len yela'quë' nazí' lu na'quë' le ta'yejlë'ë Dios bönni' judío. ¹¹ Lëzca' nacu'ë ni bönni' narujquë' Creta, len luyú Arabia. Ryöniru' tu'ë didza' rui'ru' qui queëru', ta'guíxjö'ë yugu' le zxön benë' Dios, le run ga rubániru'.

¹² Cni guc, gulubannë' yúgu'të', len szxöni gulabö'ë bagu'í. Glë lza'quë' tuë' yetúë', ta'në':

—¿Bízxa caz lë ni?

¹³ Gulutitjë' la'quë', ta'në':

—Ta'zúdxinë'.

Lban benë' Pedro laugac bunách

¹⁴ Ni'r Pedro gzuílenë' yechineajë' gbaz na' nasölë'ë Cristo, ati' gzu lahuë' ru'ë zidzj didza', rë' lequë':

—Lbi'ili', bönni' Judea, len yúgu'tëli' zoali' Jerusalén. Lë ni ral-la' gnözili'. Gul-zë nagli' le gyëpa' lbi'ili'. ¹⁵ Netu' ni cutu rzúdxitu' ca na' ráquili' lbi'ili', le ni zoaru' zi'a gal-la' xsil, ati' nutu nu rzudxi hora cni. ¹⁶ Lë ni nac le gnë' Joel, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

¹⁷ Cni rnë' Dios:

Lë ni le gac dza tsajséytëgac.

Gsöla'a Bö' La'y quia'
Tsajsóalenë' yúgu'të bunách.
Lui'bi' didza' uláz quia' xzi'nli', bönni' len ngul.
La'lé'ibi' bi'i ra'bán le ulu'a lahui,
Ati' la'neynë' yël bönni' gul.

¹⁸ Cati' gdxin dza ni' quisia' Bö' La'y quia'
Tsajsóalenë' huen dxin quia', bönni' len ngul,
Ati' lu'ë didza' uláz quia'.

¹⁹ Ulu'a luzxbá xtsa' le lun ga lubani bunách,
Ati' yödzyú ulu'a le lac bë',
Rön len gui', len dzön ca böaj.

²⁰ Gchul gbidz
Ati' gac xna beo' ca nac rön.
Cni gac cati' zi'a gdxin dza ni' chbulu'ë Dios.
Gac dza ni' ca gatga rlé'iru'.

²¹ Lulá yúgu'të nup ni' lulíd Lë' Xanru',
Lu yöl-la' rejlä' quequë' Lë'.

²² 'Gul-zë nagli' lë ni gyëpa' lbi'ili', bönni' Israel.
Dioscz benë' ba la'n ga zoali' Jesús, bönni' Nazaret.
Dios bë'ë Lë' latj benë' le tun ga rubániru', yugu'
yöl-la' huac, len le tac bë'. Yúgu'të lë na' benë'
Dios lu në'ë Jesús, ca na' chnőziczli'. ²³ Lëzca'
cni, Dios bë'ë latj nu budöd Jesús lu na'li'. Cni
guc, ca na' chgna ladxë'ë Dios gunë', len ca nac
le chbucözë' dza ni'të. Lbi'iczli' gzxönli'-në' Jesús,
len budödi'-në' lu na'quë' bönni' xöhui' tua'dö',
bönni' guludöddë' Lë' cati' ni' guluda'quë' Lë' lë'i
yag cruz. ²⁴ Ni'r Dioscz buspanë' Jesús na', buslë'
Lë' lu yöl-la' gut, le cutu guc uga'në' tsaz lu yöl-la'
gut na'. ²⁵ Ca nac lë ni, bë'ë didza' uláz queë' Dios
David ca nac queë' Jesús, gnë':
Blé'iteczda'-në' Xanru', zoë' lahua'.
Lë' zoë' cuit lë'a yubél, rzönë' neda',

Cui gac nu bi gun quia'.

²⁶ Qui lë ni na' budziji ladxa'a,
Ati' lu yöl-la' rudziji quia' bil-la'.

Qui lë ni na' guna' löz Lë'

Cati' gdxin dza gatia'.

²⁷ Xantu' Dios, nözda' cutu uca'nu' neda' latj chul
quegac nup natgac.

Cutu gu'u latj nit gdu ca nayá' nabana',

Naca' bönni' nadxi'icznu' Li'.

²⁸ Buzéjni'nu' neda' ca ral-la' guna'

Quië gdél-li'da' yöl-la' na'bán gdu.

Gunu' ga udzijda' le zóalenczu' neda'.

²⁹ 'Na'a, böcha'a. Nac bë' gutië' xuz xtau'ru'
David, len bgachë'ë yeru ba, ati' dë ga zoaru' ba
queë' na' ga rdxintë na'a dza. ³⁰ Bë'ë didza' uláz
queë' Dios David na', len gnöznë' David, benë'
tsutsu didza' Dios le gzxi' lu në'ë queë', gunë' ga
galjë' Cristo ladj xxi'n xsoë', ati' Cristo na' gna bë'ë,
tsazië' xlatjë' David na'. ³¹ Le blé'inë' lë ni zi'al
David, bë'ë didza' ca guc, bubanë' Cristo, len ca
guc, cutu buga'në' latj chul quegac nup natgac, ati'
cutu gnit le gya' gbanë'. ³² Dios buspanë' Jesús lu
yöl-la' gut, len ca guc lë ni yúgu'tëtu' runtu' lna' lau
qui. ³³ Cni guc, len yöl-la' huac queë', Dios buchisë'
Lë' xtsa' ga ni' náctërë' zxön. Na'a, Cristo chbsölë'ë
ni Dios Bö' La'y, rac ca na' gzxi' lu në'ë Dios gunë'
lu në'ë Cristo, ati' Dios Bö' La'y na' runë' yugu' lë
ni rlë'ili' len ryönili'. ³⁴ Cutu buëpë' yehua' yubá
David na', san lëczë' David na' gnë':

Xanru' Dios gudxë' Xana':

“Grö' cuít lë'a yubél ga nac blau

³⁵ Cati' gunra' ga luzechu zxibgac lau' nup
ta'dá'baga' Li'.”

³⁶ 'Na'a, bunách Israel, le nacz ral-la' gnözili'. Dios benë' ga naquë' Xanru' len Bönni' Ruslá, Lëczë' Jesús ni, bönni' na' buda'li'-në' lë'i yag cruz.

³⁷ Cati' gulayönnë' lë ni bönni' ni', gulabö'ë baguí'i, ati' glë' Pedro len yezíca'rë' bönni' gbaz queë' Cristo, ta'në':

—Böchi'tu', ¿nacx gúntsatu'?

³⁸ Ni'r Pedro gudxë' lequë':

—Gul-bí'i ládxi'li', len gdil-li' nis tu tuli' lu lë' Jesucristo quië unít lahuë' Dios dul-la' nabága'li', ati' dusóalenë' lbi'ili' Dios Bö' La'y, Nu gsölë'ë queëli' Dios. ³⁹ Queëli' naqui le gzxi' lu në'ë Dios, len quegac zxi'nli', lenca' quegac yúgu'të bunách gza'a, yúgu'të bönni' ni' ulidzë' lequë' Xanru' Dios.

⁴⁰ Yugu' didza' ni len yela'gac zian didza' benë' lna' lau Pedro, bchizië' icj nagquë', gnë':

—Gul-gún ga ulali', gcuitli' ga nacuá' bunách tua'dö' nacuá' dza ni zoaru' na'a.

⁴¹ Cni guc, guladíl nis nup ni' gulazí' lu na'gac didza' na' bë'ë Pedro. Dza na' glun tuz lequë' ca chi uruá' gayuá' bunách. ⁴² Glunë' yúgu'të' gdutë le gulusëdnë' lequë' gbaz nasölë'ë Cristo. Glaquë' tuz tuë' len yetúë', len tsazxön glahuë' le rusá' ládxi'ru' ca gutië' Jesús, ati' glunë' tsazxön, gululidzë' Dios.

Ca tun bunách queë' Cristo

⁴³ Zian le run ga rubániru' len zian le tac bë' glunë' gbaz queë' Cristo, san gladxi guladzöbi yezíca'r bunách. ⁴⁴ Tuz glac yúgu'të nup na' ta'yejlë' Cristo, ati' guluúnë' tuz yúgu'të le dë quequë'.

⁴⁵ Cati' gualé'inë' ta'yadzji nup nútsa'gac ladjquë', ni'r bönni' bi dë quequë' glúti'ë lei, ati' gulaguisië' dumí na' qui queëgac nup ni' bi ta'yadzji. ⁴⁶ Yugu'

dza guludubë' tsazxõn nchil gdau', ati' gap nac lu yu'u glahuë' le rusá' ládxi'ru' ca gutië' Xanru'. Tsazxõn glahuë', ati' guludzijnë' len glac gdu ládxi'quë'. ⁴⁷ Gulagu'ë Dios yöl-la' ba, ati' glun lequë' ba la'n yúgu'të bunách. Tu tu dza buzanë' Xanru' nup tu'dúb queë', nup na' tu'lá.

3

Ruhuöaquë' bönni' curzë'ë

¹ Dza ni' gulabenë' zjaquë' tsazxõn nchil gdau' Pedro len Juan, cati' tu'dúb ni' tu'lídz Dios bunách, le nac gdu rdöd xhuö. ² Ga ni' ta'dödë' zoë' bönni' curzë'ë dza nítë ni' naquë' bi'idau'. Yugu' dza rjua'quë' lë' ni', ta'bequë' lë' ra' gdau' ga nazí' lei Ga Nu Ryaz Lach, quië gnabë' nu bi unödzejz queë' ladj nup ni' ta'yáz nchil gdau'. ³ Bönni' ni, cati' blé'inë' Pedro len Juan zjaquë' ta'yazië' nchil gdau', gúta'yuë' lauquë' bi lunödzejzë' queë'. ⁴ Ni'r guluyúë' lë' Pedro len Juan, ati' gudxë' lë' Pedro:

—Byu netu'.

⁵ Ni'r buzëtsca naguë' lequë' bönni' na' le runë' löz bi lunödzejzë' queë'. ⁶ Pedro gudxë' lë':

—Cutu dë quia' dumí plata ni oro, san le dëz quia' gunna' quiu'. Ni'a qui yöl-la' huac qui lë' Jesucristo, bönni' Nazaret, gyas len gzë'i.

⁷ Ni'r gdel-lë'ë në'ë yubél bönni' huë' na' Pedro, len bchisë' lë', ati' la' böactë ni'ë len buguítj beycj ni'ë bönni' na'. ⁸ Ni'r gzuinë' bönni' na' ati' gxíti'ë len gzë'ë. Gyázlenë' tsazxõn Pedro len Juan nchil gdau', rzë'i ni'ë len rxíti'ë, len rgu'ë Dios yöl-la' ba. ⁹ Yúgu'të bunách nacuá' ni' ta'le'i lë' rzë'i ni'ë len rgu'ë Dios yöl-la' ba. ¹⁰ Cni guc, gládxinë' len

gulubannë' ca nac lë na' guc, le guluúnbë'ë lë',
 naquë' bönni' na' rbö'ë ra' gdau' ga nazí' lei Ga Nu
 Ryaz Lach, rnabë' nu bi unódzjz queë'.

Didza' bë'ë Pedro nchil gdau'

¹¹ Tsal ni' zönë' na'quë' Pedro len Juan bönni' na'
 cugzë'ë ati' böaquë', guludúb yúgu'të bunách ga na'
 nacu'ë nchil gdau' nazí' lei: Nchil Queë' Salomón,
 ati' gulaná' badxë'. ¹² Cati' blé'inë' lë ni Pedro,
 gidxë' bunách na':

—Lbi'ili', bönni' Israel, ¿bizx quië rubánili' ca nac
 lë ni? ¿Bizx quië ruyuli' netu', ráquitsali' netu'z
 buntu'-në' bönni' ni, bentu' ga gzë'i ni'ë ni'a qui
 yöl-la' huac queëztu', o ni'a qui le rej ládxi'tu'-në'
 Dios? ¹³ Nac lë ni le benë' Dios, naquë' Dios
 quequë' xuz xtau'ru' Abraham len Isaac len Jacob,
 béntërë' Jesús, Zxi'në', ba la'n. Jesús ni, lbi'iczi'
 budödli'-në' lu na'quë' bönni' ta'ná bé'inë' lbi'ili'.
 Cati' gu'nnë' Pilato usanë' Jesús, gdá'baga'li'-në'.
¹⁴ Gdá'baga'li'-në' Bönni' Tsahui' len La'y, ati'
 gnabli' gsanë' queëli' bönni' gdödi bunách. ¹⁵ Cni
 guc, budödili'-në' Bönni' runnczë' queëru' yöl-la'
 na'bán gdu. Ni'r Dios buspanë' Lë' lu yöl-la'
 gut, ati' ca nac lë ni runtú' lna' lau qui. ¹⁶ Le
 gyejlë'ë Jesús, böac ni'ë bönni' ni, rlé'ili'-në' len
 núnbë'li'-në'. Le rejlë'ë Jesús, Lë' bunë' dxí'adau'
 bönni' ni, ati' rlé'ili' yúgu'tëli' le nacz na'.

¹⁷ 'Na'a, böcha'a, nözda' benli' cni, budödili'-në'
 Jesús le cutu gyéjni'li', len cutu gulayéjni'në' bönni'
 ta'ná bé'inë' lbi'ili'. ¹⁸ Cni buschinë' Dios didza'
 na' bë'ë zi'al, le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz
 queë' ca ral-la' saca' qui'ë Cristo. ¹⁹ Qui lë ni
 na', gul-bí'i ládxi'li', len gul-huöác queë' Dios, quië

ugüë' dul-la' nabága'li', len gunë' ga huöac ládxi'li'.

²⁰ Ni'r gsölë'ë leyúbl Jesús, Bönni' na' dza ni'të buzóë' quië gaquë' Cristo, Nu na' gna be'i lbi'ili'.

²¹ Na'a, run bayúdx uga'në' ni' yehua' yubá cati' gdxinr dza duhuenë' tsahui' yúgu'të le rac, gac ca na' chgnaczë' Dios, lë na' gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë', bönni' ni' gulacu'ë dza ni'të.

²² Lëzca' cni gudxë' xuz xtau'ru' Moisés, gnë': “Xanru' Dios gsölë'ë queëli' bönni' galjë' ladjgac di'a dza queëli'. Gaquë' bönni' gu'ë didza' uláz queë' Dios. Gsölë'ë Lë' queëli' ca na' bsölë'ë neda'. Run bayúdx uzë nagli'-në' ca nac yúgu'të le guië' lbi'ili'. ²³ La'nít len lula'alén bunách queë' Dios yúgu'të nup culuzë naggac bönni' ni' gu'ë didza' uláz queë' Dios.”

²⁴ Ca nac dza ni zoaru' na'a, gulaguíxjö'ë yúgu'të bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios ga gdél-la'të zoë' Samuel len gdöd ni'. ²⁵ Lbi'ili' nacli' zxi'n xsoaquë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, ati' naqui queëli' didza' rucá'n tsahui', le bënlenë' xuz xtau'ru' Dios, cati' ni' gudxë' Abraham: “Ni'a qui le gunë' zxi'n xsu' lac bica' ba yúgu'të bunách yödzlyú.” ²⁶ Cati' Dios buspanë' Zxi'në' lu yöl-la' gut, bsölë'ë Lë' zi'al queëli' quië gunë' ga gacli' bica' ba, uca'nli' le cunác runli'.

4

Ta'dxinë' Pedro len Juan lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbeynë'

¹ Tsal ni' tuí'lenë' bunách na' didza' Pedro len Juan, tu tsalz guladxinë' ga na' nacu'ë yugu' bxuz judío len yugu' bönni' gdau' saduceo, len

bönni' nacuá' lu në'ë ni'a na'quë' bönni' gdau'.
² Gulaleynë' bönni' ni le tu'sëdnë' bunách Pedro len Juan, len ta'guíxjö'ë lubán nup chnatgac le bubanë' Jesús. ³ Ni'r gulazönë' Pedro len Juan, ati' gulagu'ë lequë' lidx guia ga gdxinr dza yubl le chrdzö' dza na'. ⁴ Gulayejlë' Cristo zian nup ni' gulayöni didza' glu'ë Pedro len Juan. Na'a, bönni'z ta'yejlë'ë Cristo nacquë' gdu chián gayu'ë.

⁵ Dza buróp ni', guludubë' Jerusalén yugu' bönni' uná bë', len bönni' gul tu'zejni'në' bunách judío, len bönni' gdau' tu'sëdi. ⁶ Guludubë' ca' ni' Anás, bxuz blau, len Caifás, len Juan len Alejandro, lenca' yúgu'të bönni' di'a dza quequë' bxuz blau. ⁷ Ni'r gulachë'ë Pedro len Juan, ati' guluschinë' lequë' gatsj lahui'l ga na' nacu'ë, len gulanabnë' lequë', ta'në':

—¿Bizxa yöl-la' uná bë' dë lu na'li' runli' lë ni?
 ¿Nuzxa budöd lu na'li' yöl-la' uná bë' ni?

⁸ Ni'r gudxë' lequë' Pedro, zóalenë' lë' Dios Bö' La'y, rnë':

—Lbi'ili', nul-li' rna bé'ili' netu', bunách Israel, len lbi'ili' bönni' gul. ⁹ Na'a, ¿rnábitsali' netu' ca nac dxin dxi'a bentu' queë' bönni' huë' ni, len nacx guc, böaquë' bönni' ni? ¹⁰ Rguíxjöi'tu' lbi'ili' quië la'nözi yúgu'të bunách Israel. Zoë' ni lauli' bönni' ni, nuhuöaquë' le ben dxin yöl-la' huac queë' Jesu-cristo, bönni' Nazaret, Bönni' ni' buda'li'-në' lë'i yag cruz, san Dios buspanë' Lë' lu yöl-la' gut. ¹¹ Dios bë'ë didza' ca nac queë' Jesús ni, cati' ni' gnë': “Guiöj na' gru'nli' lbi'ili', rucua'li' zö'ö, san guiöj ni gröcza' neda' quië gac guiöjlen zö'ö.” ¹² Nutur nu zoa nu gac uslá bunách, le cutu ca' zoa yödzyú ni yetúë' bönni' nuzóë' Dios, nu gac uslá rë'u.

¹³ Cati' gulalé'inë' nacquë' rugu ladxi' Pedro len Juan, len gláquibe'inë' cunazëdquë' qui gdau' len nacquë' bönni' ca'z, gulubannë' ati' yajneycnë' gulacué'lenë' Jesús Pedro len Juan na'. ¹⁴ Lëzca' gulalé'inë' ni' bönni' na' böaquë', zuinë' lauquë', ati' cutu ca' guc bi la'në' quequë'. ¹⁵ Ni'r gulaná bé'inë' nup lubíj lequë' lö'al yu'u ga na' nudubquë', ati' glun xtídza'quë' la' légaczë'. ¹⁶ Gulanë':

—¿Nacx gúntsaru' quequë' bönni' ni? Le nactë glunë' tu le run ga tu'bani bunách, ati' nözigac cni yúgu'të bunách nacué' Jerusalén. Cutu gac tá'baga'ru' lei. ¹⁷ Na'a, cui sër didza' la'yöni zianr ca' bunách, uzeyru' ba nadx lequë' cui luí'lenrë' bunách didza' ca nac queë' Jesús na'.

¹⁸ Ni'r gululidzë' Pedro len Juan, ati' guluzeynë' ba nadx lequë' cui luí'lenrë' bunách didza', len cui lusëdnë' lequë' ca nac queë' Jesús. ¹⁹ Ni'r gulubi'ë didza' Pedro len Juan, glë' lequë':

—Gul-bequi xbey lbi'ili' chqui' nac tsahui' lahuë' Dios uzër nagtu' xtídza'li' lbi'ili' ca xtídzë'ë Dios. ²⁰ Cutu gac soa dxitu'. Run bayúdx güi'tu' didza' qui le blé'itu' len le byönitu'.

²¹ Ni'r guluzeynë' ba nadx lequë' bönni' gdau' ta'bequi xbey, san gulusanë' lequë' le cutu guludzölnë' nacx lunë' lequë' zxguia'. Cni glunë' le gládxinë' bunách lu yöd z ni', le ta'gu'ë Dios yöl-la' ba yúgu'të' ni'a qui lë na' guc. ²² Bönni' na' böaquë', guc queë' lë na' run ga rubániru', chyu'urë' ca choa' iz.

Ta'nabnë' Dios gunë' ga lacquë' rugu ladxi'

²³ Cati' gulusanë' lequë', guludxinë' Pedro len Juan ga na' nacué' lza'quë', ati' gulaguíxjöi'në'

lequë' yúgu'të lë na' glë' lequë' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zëjni'në' bönni' judío. ²⁴ Cati' gulayönnë' lë ni, tsaxxön gululidzë' Dios, gulanë':

—Xantu' Dios, náctëru' blau. Li' nacu' Dios, benu' luzxbá. Benu' luyú. Benu' nis zxön. Benu' yúgu'të le nacuá' tu tu latj na'. ²⁵ Uláz quiu' Li' bë'ë didza' David, bönni' huen dxin quiu', gzóalenë' lë' Dios Bö' La'y, gnë':

¿Bizx quië tun rusbõ bunách

Len ta'zá' ládxi'gac le cunác?

²⁶ Glunë' rusbõ bönni' ta'ná bë'ë yödzlyú ni

Ati' glaquë' tuz bönni' uná bë'.

Guladá'baguë'ë Xanru' Dios,

Lenca' Cristo, bönni' gröczë' Lë'.

²⁷ 'Le nactë glaquë' tuz lu yödz ni Herodes len Poncio Pilato len yugu' bönni' gza'a len yugu' bönni' Israel. Guladá'baguë'ë Jesús, Zxi'nu' la'y, Nu na' buzú' queëtu'. ²⁸ Glunë' yúgu'të le bucözu' zí'atël ca gzxì' lu na'u ati' guc ca na' benu' tsutsu xtidzu'u ca ral-la' gac. ²⁹ Na'a, Xantu', byu le tu'zeynë' ba nadx netu', len ben ga gactu' rugu ladxì', güi'tu' xtidzu'u, netu' bönni' huen dxin quiu'. ³⁰ Ben ga gac úngactu' nup te'i, soalen netu' yöl-la' huac quiu', len ben ga gac gúngactu' le lun ga ubánitu' len le lac bë', gac cni le zóalenë' netu' Jesús, Zxi'nu' la'y. Ca' gac.

³¹ Cati' budx gululidzë' Dios, gzxiz latj ga na' nacu'ë, ati' gdu gzóalenë' yúgu'të' Dios Bö' La'y, ati' len yöl-la' rugu ladxì' quequë' glu'ë xtidzë'ë Dios.

Tu'únë' tuz le dë quequë'

³² Bunách zian na' ta'yejlë' Cristo, tuz ca rō' icjquë' len tuz ca glunë'. Cutu gnë' naqui queëzë'

le dë queë' nitúë' bönni' nutsë'ë ladjquë', san guluúnë' tuz le dë quequë'. ³³ Len yöl-la' huac zxön gulaguíxjö'ë ca bubanë' Xanru' Jesús gbaz na' nasölë'ë Lë', ati' guclen yúgu'të' le buzá' ladxë'ë quequë' Dios. ³⁴ Nutu nu bi byadzj nu nutsa' ladjquë'. Yúgu'të bönni' bi dë quequë', xyuquë', o lidxquë', glúti'ë lei, ati' dumí qui na' yjua'quë' ³⁵ len guludödë' lei lu na'quë' gbaz na' nasölë'ë Cristo, ati' lequë' gulaguisië' lei qui queëgac nup bi byadzj quegac. ³⁶ Zoë' ni' José, bönni' guluzöë' yetú lë' Bernabé gbaz na' nasölë'ë Cristo, le rna lu didza' xidza', Bönni' Ruhuí' Zxönë'. Nabáblenë' xzi'n xsoë' Leví, len gulgjë' luyú Chipre. ³⁷ Bëti'ë tu cö' xyuë' bönni' ni, ati' yju'ë dumí qui na', len budödë' lei lu na'quë' gbaz na' nasölë'ë Cristo.

5

Dul-la' glunë' Ananías len Safira

¹ Zoë' bönni' yubl lë' Ananías, bëti'ë tu cö' xyuë', ati' bennu tsazxön lë' Safira, ngul queë'. ² Bucáchi'lanë' dumí qui yu na' Ananías na', ati' nözinu ca' ngul queë'. Le bugá'nz yju'ë len glu'ë lei lu na'quë' gbaz nasölë'ë Cristo, rnë':

—Tscaníz gzxi'a.

³ Pedro gudxë' lë':

—Ananías, ¿naru' gyaztsa Satanás tu' xöhui' lu icj ládi'da'u len ben ga rzi' yé'inu' Dios Bö' La'y, ati' bucachi' lanu' dumí qui xyu' na'? ⁴ Tsal ni' nagá'n lu na'u yu na', ¿naru' cu naqui quizi quiu'? Gdöd bëti'u lei, ¿naru' cu dëcz lu na'u dumí qui na'? ¿Bizx quië grö' icju' gunu' cni? Dioscz gzxi' yé'inu', clëgz bunách.

5-6 Cati' byönnë' didza' ni Ananías, gdzö'ë len guttë'. Ni'r gulabíga'tëbi' bi'i ra'bán, ati' guluchölibi' lë' lari' len glua'bi' lë' yajcáchi'cbi' lë'. Gladxi guladzöbi yúgu'të nup ni' gulayöni ca guc lë ni.

7 Ca tsonn hora gdöd ni', bdxinnu ni' ngul queë' Ananías na', len cutu nözinu lë na' guc queë' bönni' queënu. 8 Ni'r Pedro gudxë'-nu:

—Gdixjöi' neda'. ¿Naru' gzxi'li' tscaníz xyuli' na'? Gnanu:

—Ja, tscaníz gzxi'tu'.

9 Ni'r Pedro gudxë'-nu:

—¿Bizx quië ben tuz xtídza'li' gzxi' bë' xöhui'li' Dios Bö' La'y? Byutsca'. Chzoa ludxinbi' bi'i gulucáchi'bi'-në' bönni' quiu', ati' lubijbi' ca' li'.

10 Ni'r la' gdzö'tënu xni'ë Pedro len gúttënu. Cati' gulayazbi' bi'i ra'bán na', gulalé'ibi'-nu chnatnu. Ni'r gulubijbi'-nu, ati' yajcáchi'cbi'-nu cuit lë'ë bönni' queënu. 11 Qui lë ni na' gladxi guladzöbi yúgu'të bunách queë' Dios, ati' gladxi ca' yúgu'të nup gulayöni ca guc lë ni.

Tunë' zian le tac bë' bönni' gbaz nasölë'ë Cristo

12 Zian le tac bë' len yugu' yöl-la' huac zxön glunë' laugac bunách lu yödz bönni' gbaz na' nasölë'ë Cristo. Guludubë' tsazxön yúgu'të' ga nac nchil gdau' nazí' lei Nchil Queë' Salomón. 13 Ladj nup ni' cuta'yejlë' Cristo, nutu nu burugui tsajtá' lequë', ati' glun lequë' ba la'n bunách lu yödz ni'.

14 Ni'r gulayejlë' Cristo yela'gac bunách zian ca', bönni' len ngul. 15 Cati' gulale'i bunách yugu' le tunë' bönni' ni' ta'yejlë'ë Cristo, yjua'gac gap nac la' nöz nup te'i, ati' gulaxóë' lequë' lu da'a yag

len yela'gac lu da'az, quië cati' tödë' ni' Pedro, tsa zxulz queë' cu'u zxul la'gac bunách huë' na', quië luhuóác. ¹⁶ Lëzca' gularúj bunách yugu' dzag yöd, guladxinë' Jerusalén, nua'quë' nup te'i len nup ta'zaca' ta'guí'i, yu'ugac lequë' bö' xöhui', ati' guluhuóaquë' yúgu'të'.

Ta'bía ládxi'gac bönni' gbaz nasölë'ë Cristo bunách gdau'

¹⁷ Qui lë ni na' guluzxé'inë' Pedro bxuz blau len yugu' bönni' gdau' saduceo na' da'quë' bxuz blau. ¹⁸ Ni'r gulazönë' yugu' gbaz na' nasölë'ë Cristo bxuz blau na' len bönni' na' da'quë' lë', ati' gulagu'ë lequë' lidx guia. ¹⁹ Ni'r chdzö'l bdxinë' gbaz la'y queë' Xanru', ati' bsaljë' lidx guia na' len bubijë' lequë'. ²⁰ Gudxë' lequë' gbaz la'y na', rnë':

—Gul-tséaj, gul-tsajsóa nchil gdau' len gul-tsjë'len bunách ni' didza', quíxjö'i'li' lequë' ca nac yöl-la' na'bán gdu ni len ca gac la'dél-li'në' lei.

²¹ Cati' gulayönnë' didza' ni ru'ë gbaz la'y na', len cati' za' rení' zildau' gulayazië' nchil gdau', len gulusëdnë' bunách.

La' ni'z guludubë' bxuz blau len nup nacua'len lë' tsaxxön len bönni' gdau' ta'bequi xbey len bönni' gul tu'zéjni'në' bunách Israel, ati' gulasölë'ë nup tsjac lidx guia tsajxi'cquë' gbaz na' nasölë'ë Cristo, táquinë' ni' nacu'ë lidx guia na'. ²² Cati' guladxinë' ni' ni'a na'quë' bönni' gdau' na', cutu yajxáca'quë' lequë' lu yu'u lidx guia na', ati' ni'r guluhueycjë' dutíxjö'quë' ca'. ²³ Glë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na', ta'në':

—Le nactë yajxáca'tu' nayeyjtë lidx guia, ati' nacuá' ra' lidx guia na' nup tun chi'i, san cati' bsaljtu', nutu nu yajxáca'tu' lu yu'u na'.

²⁴ Cati' gulayönnë' didza' ni bxuz blau len yugu' bxuz uná bë' len bönni' nacuá' lu në'ë ni'a na'gac bunách gdau', gulabö'tsquë' baguí'i le cutu nözcne' gazx gdxintë lë na' rac. ²⁵ Ni'r bdxinë' ni' bönni' gdíxjöi'në' lequë', rnë':

—Gul-yutsca'. Nacu'ë nchil gdau' tu'sëdnë' bunách bönni' na' glú'gacli'-në' lidx guia.

²⁶ Ni'r gyijë' bönni' na' nacu'ë lu në'ë ni'a na'gac bunách gdau', dzagquë' lë' ni'a na'quë' na', ati' gulachë'ë yugu' gbaz na' nasölë'ë Cristo, san cutu bi glunë' quequë', le gládxinë' luladxi' lequë' guiöj bunách nacuá' ni'. ²⁷ Cati' chnachë'quë' yugu' gbaz na', guluschinë' lequë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na', ati' gnabné' lequë' bxuz blau, ²⁸ rnë':

—¿Naru' cu gúdxtscau' lbi'ili' cu usédili' bunách ca nac queë' bönni' na'? Na'a, chgdisli' zxba ni gdutë yödz Jerusalén, len rë'nili' uspága'li' netu' zxguia' ni'a qui yöl-la' gut queë' bönni' ni.

²⁹ Ni'r gulubi'ë didza' Pedro len yezíca'rë' gbaz na' nasölë'ë Cristo, ta'në':

—Run bayúdx uzër nagtu' xtidzë'ë Dios ca xtídzagac bunách. ³⁰ Lbi'ili' budödili'-në' Jesús cati' ni' buda'li'-në' lë'i yag cruz, san Dios quequë' xuz xtau'ru' buspanë' Lë'. ³¹ Jesús ni, Dios buzoaczë' Lë' ga náctërë' blau cuít lë'ë yubél, quië gaquë' Bönni' Blau len Bönni' Ruslá, len gunë' ga lubí'i ládxigac bunách Israel, quië gac unít lahuë' dul-la' nabága'quë'. ³² Ca nac lë ni, runtu' lna' lau

qui netu', ati' lëzca' runë' lna' lau qui Dios Bō' La'y, Nu na' rsölë'ë Dios quegac nup tun ca rna xtidzë'ë.

³³ Cati' gulayönnë' lë ni bönni' gdau' ta'bequi xbey na', gulaleynë' len glë'nnë' ludödcdë' lequë'.

³⁴ Ni'r gzuinë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na' Gamaliel, bönni' gdau' fariseo. Ractsquë' zxba queë' Moisés bönni' ni, ati' tun lë' ba la'n yúgu'të bunách. Gna bé'inë' nup lubíj lö'al tu chi'idau' yugu' gbaz na' nasölë'ë Cristo. ³⁵ Ni'r gudxë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na', gnë':

—Lbi'ili', bönni' Israel, gul-yutëz queëli' ca nac le rë'nili' gunli' quequë' bönni' ni. ³⁶ Ral-la' tsajneyli' ca guc zí'atël zi'a gdxin dza ni zoaru'. Gyasë' Teudas, ati' ben cuinë' ca bönni' náctërë' blau. Glaquë' bönni' yajta'quë' lë' gdu tap gayu'ë bönni'. Guludöddë' lë' bönni' rjaquë' gdil-l, ati' glaslas yúgu'të nup ni' yajta'gac lë', ati' gnitz ca' yúgu'të le benë' bönni' na'. ³⁷ Gdöd guc lë ni, gyasë' ca' Judas, bönni' Galilea. Benë' cni cati' ni' nac dza ta'yáz lu guich bunách, ta'guízxj lazquë', ati' yajta'gac lë' bunách zian. Lëzca' guludöddë' bönni' ni, ati' glaslas yúgu'të nup ni' yajta'gac lë'. ³⁸ Qui lë ni na' rëpa' lbi'ili': Gul-sán-quë' bönni' ni, len cutu bi gunli' quequë'. Chqui' nac quegacz bunách lë ni ta'në' o lë ni tunë', nitcz, ³⁹ san chqui' nac queë' Dios, cutu gac usnitli' lei. ¡Qui nadxi tíl-lenli'-në' Dios!

⁴⁰ Ni'r glunë' tuz didza' len lë'. Gululidzë' yugu' gbaz na' nasölë'ë Cristo, ati' gulaguinë' lequë' len guluzeynë' lequë' ba nadx cui luí'lenrë' bunách didza' ca nac queë' Jesús. Ni'r gulusanë' lequë'.

⁴¹ Gularujë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na' gbaz na' nasölë'ë Cristo, tu'dzijne' le bë'ë

lequë' latj Dios gulazaca' gulagui'ë le da'quë' Jesús.
⁴² Yugu' dza gulusëdtecznë' bunách len glunë' lban
 queë' Jesucristo nchil gdau' len gap nac lu yu'u
 lidxgac bunách.

6

Tu'cu'ë gadx bönni' láclenë' bunách queë' Cristo

¹ Dza ni', le gulayán bunách ta'yejlë' Cristo, gu-
 lanë' quequë' bönni' judío tu'ë didza' hebreo yugu'
 bönni' judío tu'ë didza' griego, ni'a qui le rac cati'
 ta'guisië' le lágunu ngul uzëb, nutu nu rui' le lágunu
 ngul uzëb quequë' bönni' ni' tu'ë didza' griego.

² Ni'r gulutubë' yúgu'të bunách ni' ta'yejlë' Cristo
 idxínnutë' gbaz na' nasölë'ë Cristo, ati' të' lequë':

—Cutu nac dxi'a soa dxitu' cuguntu' lban qui
 xtidzë'ë Dios quië guntu' dxin cu'tu' le lagu
 bunách. ³ Qui lë ni na', böchi' lza'tu', gul-cö-quë'
 gadxë' bönni' ladjli' quië ugu'ru' lu na'quë' dxin
 ni. Yugu' bönni' na' run bayúdx lacquë' bönni' tun
 lequë' ba la'n yúgu'të bunách, len nacquë' bönni'
 ta'yejni'i, len nac bë' zóalenë' lequë' Dios Bö' La'y.
⁴ Netu' ni ulídztecztu'-në' Dios, len usëditu' bunách
 xtidzë'ë Dios.

⁵ Guladzág ládxi'quë' didza' ni yúgu'të', ati' gu-
 laböë' Esteban, bönni' rejlë'ë Cristo gdu ladxë'ë
 len gdu zóalenë' lë' Dios Bö' La'y. Lëzca' gulaböë'
 Felipe, len Prócoro, len Nicanor, len Timón, len
 Parmenas, len Nicolás, bönni' yödz Antioquía, zi'al
 butsé'ë ca runë' quië tsej ladxë'ë Dios ca tunë'
 bönni' judío. ⁶ Ni'r guluschinë' nup na' gulaböë'
 lauquë' gbaz na' nasölë'ë Cristo. Gulaxóa na'quë'
 lequë' bönni' gbaz na', tu'lidzë' Dios.

⁷ Gzër xtidzë'ë Xanru', ati' gulayantsca bunách ta'yejlë' Cristo nacué' Jerusalén. Lëzca' gulazí' lu na'quë' le réjlë'ru' Cristo zian bxuz judío.

Ta'zönë' Esteban

⁸ Benë' le tun ga rubániru', len le tac bë' laugac bunách lu yödz Esteban, gdu zoalen lë' yöl-la' huac queë' Dios le buzá' ladxë'ë queë'. ⁹ Ni'r gulayasë' la'quë' bönni' nababquë' yu'u ga tu'dubë' tu'sédë' queë' Dios bönni' judío, nazí' lei Yu'u Quegac Bönni' Nadzangac. Glunë' lequë' tsazxön bönni' naru-jquë' Cirene len Alejandría, len luyú Cilicia, len luyú Asia. Bönni' ni guladíl-lenë' Esteban didza'. ¹⁰ Cutu guluxicjë' didza' ru'ë, le bë'ë didza' Esteban len yöl-la' rejni'i, le zóalenë' lë' Dios Bö' La'y. ¹¹ Ni'r gulaguizxjë' bönni' la'zí' yë'ë, la'në': “Netu' byönitu' didza' ru'ë Esteban, rnë zi'ë queë' Moisés len queë' Dios.” ¹² Cni guc, gulagu'ë xla ládxi'gac bunách bönni' ni. Gulagu'ë xla ládxi'quë' ca' bönni' gul tu'zejni'i, len bönni' gdau' tu'sëdi. Gulabía di'ë Esteban bönni' ni. Gulazönë' lë' len gulachë'ë lë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey. ¹³ Lëzca' gulucu'ë lauquë' nup gulaguixjö' le cunác, bönni' na' gulanë':

—Cutu zoë' dxiz bönni' ni rnë zi'ë qui gdau' la'y ni, len qui zxba queë' Dios. ¹⁴ Byönitu' didza' bë'ë bönni' ni ca gunë' Jesús, bönni' Nazaret, rnë' usni-tië' gdau' ni, len utsë'ë yugu' le nalëbiru' runru', yugu' lë na' gna bé'inë' rë'u Moisés.

¹⁵ Ni'r guluyúë' Esteban bönni' gdau' ta'bequi xbey len yúgu'të nup rö'gac ni', ati' gulalé'inë' lahuë', rna' ca rna' lahuë' gbaz la'y queë' Dios.

7

Didza' bē'ē Esteban, gnē' uláz queē'

¹ Ni'r gnabnē' Esteban bxuz blau, rnē':

—¿Naru' nacz cni?

² Bubi'ē didza' Esteban, rnē':

—Lbi'ili', bōnni' gul, len lbi'ili', böcha'a. Gul-zě nagli' le gyēpa' lbi'ili'. Dios, Nu nactēr blau, buluí' lahuē' ga zoē' Abraham, xuzru' gul gdöd, cati' ni' zoē' luyú Mesopotamia, cati' zi'a tsajsóē' yödz Harán. ³ Dios gudxē' lē': “Bruj ladzu' len bla'alēn di'a dza quiu', ati' gyeaj luyú ni' ului'ida' li'.” ⁴ Ni'r brujē' Abraham luyú Mesopotamia le nac xyugac bunách Caldea, ati' yajsóē' Harán. Lu yödz ni' gutiē' xuzē' Abraham na', ati' lē' buzē'ē ni', ati' Dios bchē'ē lē' latj ni, ga ni zoaru' na'a. ⁵ Dios cutu bē'ē lē' latj gaqui queē' luyú ni. Ni lati' bunödzjē' queē' ga soē' luyú ni, san gzxi' lu nē'ē Dios unödzjē' queē' luyú ni, ati' töd gatiē' Abraham gaqui quegac xxi'n xsoē' luyú ni, zal-la' cutu nacu'ini' bi'i queē'. ⁶ Lēzca' cni gudxē' Abraham Dios: “Tsjaquē' xxi'n xsu' lu xyugac bunách gza'a, ati' ni' lacquē' ca bunách zi'tu'. Lunē' bōnni' luyú ni' ga lacquē' bōnni' nadá'ugac xxi'n xsu'. Lusaca' zi'ē lequē' gdu ca tap gayuá' iz.” ⁷ Lēzca' gudxē' lē' Dios: “Neda' usyudxa' bunách luyú ni', ga ni' lacquē' bōnni' nadá'ugac xxi'n xsu', ati' töd ni' luru'jē' ni', ati' lunē' xchina' luyú ni.” ⁸ Dios bēnlenē' Abraham didza' rucá'n tsahui' len gna bē'inē' lē' gchuguē' lu xpēla'quē' bōnni' nacu'ē lidxē' tu le gac bē' nazi' lu na'quē' didza' na' rucá'n tsahui'. Gdöd ni' guquē' Abraham xuzbi' bi'i Isaac, len cati' chgúquibi' xunu' gbidz, bchuguē' lu xpēla'bi' lē na'

nac bē'. Isaac na', lēzca' cni benē' queēbi' bi'i Jacob, zxi'nē', len cni benē' ca' Jacob quegac idxínnutēbi' bi'i bōnni' queē', nup ni' glac xuz xtau'gac idxinnu cō' di'a dza quegac bunách Israel.

⁹ 'Xuz xtau'ru' na', lu yöl-la' ruzxe'i quequē', glúti'ē-bi' bi'i José, bōchi'quē', lu na'quē' bōnni' ni' yjua'quē'-bi' luyú Egipto. Dios gzóalenē'-bi' bi'i José na' ¹⁰ len buslě'-bi' lu le glac queēbi'. Dios bē'ē-bi' yöl-la' rejni'i, le ben ga bdzag ladxē'ē-bi' Faraón, bōnni' rna bē'inē' bunách Egipto, ati' Faraón na' budödē' lu na'bi' bi'i José yöl-la' uná bē' gna bē'ibi' luyú Egipto len yúgu'tē bunách nacuá' lidxē'.

¹¹ 'Ni'r guctsca gbin gdu luyú Egipto, len luyú Canaán ni, ati' gulazaca' gulagu'i yúgu'tē bunách dza ni'. Cutu bdzöli le lahuē' xuz xtau'ru'. ¹² Cati' byönnē' Jacob dē xzoa' xtil luyú Egipto, bsölē'ē ni' yugu' zxi'nē', bōnni' ni' nacquē' xuz xtau'ru'. Cni guc le zi'al lzu yjaquē' ni'. ¹³ Cati' le buróp lzu yjaquē' luyú Egipto, benē' José ga guluúnbē'ē lē' bōchē'ē. Cni guc, gnöznē' Faraón nup nacgac di'a dza queē' José. ¹⁴ Ni'r bsölē'ē didza' José, benē' ga bdxinē' ni' Jacob, xuzē', dzaggac lē' di'a dza queē', glac gdu tsonnlalj yu chinu bunách. ¹⁵ Cni guc, bdxinē' Jacob luyú Egipto, ga ni' gutiē' lē', ati' glatiē' ca' ni' xuz xtau'ru' cati' bza'a dza quequē'. ¹⁶ Cati' glatiē' tu tu xuz xtau'ru' yjua'quē' lequē' luyú Siquem yugu' zxi'n xsoaquē', ati' ni' gulu-cachē'ē lequē' yeru ba lu bloj na' gu'uē' Abraham lu na'gac zxi'nē' Hemor, bōnni' Siquem.

¹⁷ 'Gdöd zian iz, cati' bdxin dza ral-la' gac le gzxi' lu nē'ē Dios, lē na' benē' tsutsu xtidzē'ē gunē' queē' Abraham, gulayán bunách yugu' cō' zxi'n

xsoë' Israel, glac bunách zian cati' ni' gulacuá' luyú Egipto. ¹⁸ Ni'r gyazië' bönni' yubl gna bē'ē luyú Egipto na', len gatga byönnë' ca nac le benë' José, gúcLENë' bunách Egipto. ¹⁹ Gzxi' yé'inë' bunách uláDz queëru' bönni' na' rna bē'ē. Busaca' zI'ē xuz xtau'ru' na' len benë' ga lusanë'-bi' bi'i bönni' huë'ndau' qui queëquë', quië latbi'. ²⁰ La' dza ni'z guljbi' ca' bi'idau' Moisés, ati' bdzag ladxë'ë-bi' Dios. Gdu ca tsonn beo' guluscul-lë'-bi' xuz xna'bi' lidxquë'. ²¹ Cati' bdxin dza lusanë'-bi' xuz xna'bi' quië gatbi' bi'idau' Moisés na', bdxinnu ngul zxi'në' Faraón ga ni' guluca'në'-bi', ati' yajxi'nu-bi' len buscul-lnu-bi' ca bi'i queëcznu. ²² Cni guC, bzëdbi' bi'i Moisés yúgu'të le taquë' bönni' Egipto len gúctërbí' zXön ca nac didza' bē'bi' len ca nacgac le benbi'.

²³ 'Cati' chyu'ubi' choa' iz bi'i Moisés, gna láDxi'bi' tsajyubi' bunách uláDz queëbi', bunách Israel. ²⁴ Cati' bdxinbi' ga na' nacu'ë, blé'ibi'-në' bönni' Egipto, rusaca' zI'ē bönni' uláDz queëbi'. Ni'r gúcLENbi'-në' bönni' uláDz queëbi' na' len budódibi'-në' bönni' Egipto na'. Cni guC, buzí' labi' bönni' na' bi'i Moisés uláz queë' bönni' uláDz queëbi'. ²⁵ Gúquibi' Moisés huala'yéjni'në' bönni' böchi'bi' gunë' Dios ga uslabi' lequë' lëczbi', san lequë' cutu gulayéjni'në'. ²⁶ Yetú dza ca' yajxáca'bi' yechopë' bönni' Israel, ta'dil-lë', ati' gú'nibi' cuequi dxibi' lequë', len gudxbi' lequë': "Lbi'ili', böchi'li' nac. ¿Bizx quië rua'li' lza'li' dö'?" ²⁷ Ni'r bönni' na' ru'ë dö' qui lzë'ë budxiguë'ë-bi' bi'i Moisés, gnë': "¿Núzzatë buzóa li' gna bé'inu' netu', len cuequi xbeynu' le runtu'? ²⁸ ¿Naru' rë'nitsanu' gdöddu' ca' neda' ca benu' nij, budöddu'-në' bönni' Egipto na'?"

29 Cati' byõnibi' didza' ni bi'i Moisés, buzxundjbi' ni', yajsoabi' luyú Madián ga ni' gzoabi' ca bõnni' zi'tu'. Luyú Madián na' butság ná'lenbi'-nu ngul lu yõdz ni', ati' guljcbi' chopbi' bi'i bõnni' queë'.

30 'Cati' chgdöd choa' iz zoë' ni', buluí' lahuë' ga zoë' gbaz la'y queë' Dios lu gui' qui yag yõtsi'dau' regui, ga ni' nac lu latj ca'z, le zoa lu gui'a nazí' lei Sinaí. 31 Cati' blé'inë' gui' na' Moisés, bubannë', ati' gbiguë'ë gal-la' quië glé'inë' dxi'a, ati' ni' byõnnë' chi'ë Xanru'. 32 Cni gudxë' lë' Xanru': "Neda' naca' Dios quequë' xuz xta'u. Naca' Dios queë' Abraham, len Dios queë' Isaac, len Dios queë' Jacob." Ni'r lu yõl-la' radxi queë', gzxiztsquë' Moisés, len cutur burúguinë' uyúë'. 33 Gudxë' lë' Xanru': "Bleycj lölu' nuda'u, le nac la'y ga ni zu' le zoacza' ni neda', naca' Dios. 34 Le nactë chblé'ida' le ta'zaca' ta'guí'i bunách quia' nacuá' luyú Egipto, len chbyõnda' ta'bõdx yechë'ë. Bõtja', zoa' ni quië uslá' lequë'. Gda na'a, gsõla'a li' luyú Egipto."

35 'Zal-le guluca'në' lë' ca'z bõnni' uládz queë' Moisés, gulanë': "¿Núzxatë buzóa li' gna bé'inu' netu', len cuequi xbeynu' le runtu'?", Dios bsölë'ë lë' quië gaquë' bõnni' uná bë', len bõnni' ruslá, ca na' gudxë' Moisés gbaz la'y na' queë' Dios, buluí' lahuë' lu yag yõtsi'dau' regui ga na' zoë'. 36 Moisés ni bubijë' luyú Egipto bõnni' uládz queëru', guc cni gdöd benë' le glun ga gulubani bunách ni', len le tac bë' benë' luyú ni'. Lëzca' cni benë' lu nis zxõn nazí' lei Nis Xna. Cni benë' lauquë' gdu ca choa' iz lu latj ca'z. 37 Lëczë' Moisés na' gudxë' bunách Israel ni', gnë': "Xanru' Dios gsölë'ë queëli' bõnni' galjë' ladj di'a dza queëli', gaquë' bõnni' gu'ë didza'

uláz queë' Dios. Gsölë'ë lë' queëli' ca na' bsölë'ë neda'. Lëczë' run bayúdx uzë nagli'-në'." ³⁸ Lëzca' lëczë' Moisés na' gzóalenë' bunách nudubgac queë' Dios lu latj ca'z, ati' bdzaguë' lë' gbaz la'y queë' Dios, nu na' bë'len lë' didza' lu gui'a Sinaí na'. Gzóalenë' xuz xtau'ru' Moisés, ati' Dios budödë' lu në'ë zxba la'y queë', le rui' didza' ca gac la'del-li' yöl-la' na'bán bunách, ati' zxba ni budödë' Moisés lu na'gac zxi'n xsoaquë' ga rdxintë queëru' rë'u.

³⁹ 'Cutu glë'nnë' xuz xtau'ru' lunë' ca rna xtidzë'ë Moisés, san guluzóë' lë' tsla'l, len glë'nnë' tshuöjquë' luyú Egipto. ⁴⁰ Cati' ni' zoë' lu gui'a Sinaí na' Moisés, lequë' glë' Aarón, böchë'ë Moisés na', gulanë': "Rë'nitu' gunu' yugu' dios queëtu', bdau' guiöj bdau' yag, quië la'nör lautu'. Cutu nözitu' bi guc queë' Moisés, bönni' na' nubijë' netu' luyú Egipto." ⁴¹ Ni'r glunë' tu bdau' oro le nac ca tu bëdx dau', ati' guludödcde'-ba' bö'cu' zxíla'dau', len gulagu'quë'-ba' lau bdau' oro na', ati' glunë' lni lau bdau' na' nunquë'. ⁴² Qui lë ni na' buca'në' lequë' Dios len bubíj ladxë'ë lequë'. Ni'r gulayíj ladxí'quë' le ta'yëp luzxbá. Ca nac lë ni nayúj lu guich le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, rna:

Lbi'ili', bunách Israel,
 ¿Naru' glú'gactsali'-ba' quia' neda' böa' bëdx ni'
 Budödigacli'-ba' len buzégui'gacli'-ba',
 Lë na' benli' lu latj ca'z gdu ca choa' iz?

⁴³ Cutu glú'gacli'-ba' quia' neda',
 San bia'li' nich qui Moloc, bdau' guiöj queëli'.
 Bia'li' ca' tu le nac ca bölj luzxbá nazí' lei Refán,
 Lë na' buzoali' ca Dios queëli'.
 Yugu' bdau' guiöj bdau' yag ni,
 La' lbi'izli' benli' quië gyíj ladxí'li' leygac.

Qui lë ni na', ubija' lbi'ili' lu xyuli',
Gchë'a lbi'ili' zi'tu'r ga dë luyú Babilonia.

⁴⁴ Cati' ni' gulacu'ë xuz xtau'ru' lu latj ca'z, guta' quequë' yu'u lari' ga glun chi'ë zxba queë' Dios, lë na' nac bë' zóalenë' lequë' Dios. Glunë' yu'u lari' na' ca na' gna bé'inë' Moisés Dios, cati' ni' gudxë' lë' gunë' lei ca nac lë na' blé'inë', le bului'inë' lë' Dios lu gui'a ni'. ⁴⁵ Lëzca' guludödë' yu'u lari' na' lu na'quë' xzi'nquë' ga bdxintë dza ni' glu'ë lei luyú ni xuz xtau'ru', cati' ni' dzaguë' lequë' Josué, ati' gulagüë' xyugac bunách gza'a, nup ni' bulaguë'ë Dios laquë' xuz xtau'ru'. Cni glunë' zian iz ga bdxintë dza zoë' David. ⁴⁶ Bdzag ladxë'ë David na' Dios, ati' lë' gnabnë' Dios gu'ë lë' latj gunë' tu yu'u ga soë' Dios queë' Jacob. ⁴⁷ Cutu bë'ë lë' latj Dios, san benë' yu'u queë' Dios Salomón, xzi'në' David na'. ⁴⁸ Cni benë' zal-la' cutu zoë' Dios, Nu nactër blau, lu gdau' nungac bunách. Ca nac lë ni gnë' bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

⁴⁹ Yehua' yubá nac ga rö'a rna bë'a

Ati' yödzyú nac xlibi ni'a.

Rnë' Xanru': "¿Naru' gúntsali' lidxa'?

¿Naru' zoatsa latj ga ral-la' uzí' ladxa'a?

⁵⁰ ¿Naru' clëg len na'cza' bena' yúgu'të lë ni?"

⁵¹ Ni'r gudxë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na' Esteban, gnë':

—Lbi'ili', bönni' zid, cutu bi ryaz icj nagli'. Nazíd icj ládxi'dau'li' ca rac quegac bunách cunúnbë'gac Dios. Rdá'baga'teczli'-në' Dios Bö' La'y. Ca na' glunë' xuz xtau'li', runli' ca' lbi'ili'. ⁵² Gulabía ládxi'quë' yúgu'të bönni' ni' glu'ë didza' uláz queë' Dios xuz xtau'li' na'. Lëzca' guludödcde' bönni'

ni' gulaguíxjö'ë zi'al ca ral-la' guidë' Cristo, Bönni' Tsahui', ati' na'a, cati' ni' bdxinë' Bönni' Tsahui' na', lbi'iczli' budödlí-në' lu na'quë' bönni' guludöddë' Lë'. ⁵³ Lbi'iczli' dë lu na'li' zxba queë' Dios, lë na' guludöddë' lu na'quë' xuz xtau'li' yugu' gbaz la'y queë' Dios, san cutu runli' ca rna.

Tu'döddë' Esteban

⁵⁴ Cati' gulayönnë' didza' ni bönni' gdau' ta'bequi xbey na', gulaléytsquinë' Esteban, ati' lu yöl-la' rley quequë' lë' gulutíl-láyi'quë'. ⁵⁵ Ni'r buyué' luzxbál Esteban na', zóalenë' lë' Dios Bö' La'y, ati' blé'inë' latj yení' ga zoë' Dios lenca' Jesús, zuinë' cuít lë'ë yubél Dios ga náctërë' blau. ⁵⁶ Ni'r gnë':

—Gul-yutsca'. Rlé'ida' nayálj luzxbá, ati' zuinë' cuít lë'ë yubél Dios Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách.

⁵⁷ Ni'r guluséyj nagquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na', ati' gulabödxýë'ë zidzj, len tsazxön gulabía di'ë lë'. ⁵⁸ Gulubijë' lë' ni'l ra' yödz na', ati' ni' gululadxë' lë' guiöj. Yugu' bönni' ni' tunë' lna' lau le tu'quíë' Esteban gulucu'ë lari' ta'xóa yenquë' xni'ë bönni' lë' Saulo cati' ni' gululadxë' Esteban guiöj. ⁵⁹ Cati' ni' tu'ladxë' Esteban guiöj, lë' bulidzë' Dios, gnë':

—Xana' Jesús. Buzí' bö' naccza'.

⁶⁰ Ni'r byechuë', buzechu zxibë', len bë'ë zidzj didza', gnë':

—Xan. Cutu uspagu'u lequë' dul-la' ni.

Cati' budx bë'ë didza' ni, guttë'.

8

Saulo rbia ladxë'ë bunách queë' Cristo

1-3 Saulo benë' tsaxxõn bõnni' ni' guludõddë' Esteban.

La' ni'z glua'quë' Esteban bõnni' ta'yíj lãdxi'quë' Dios, ati' yajcãchi'quë' lë'. Szxõni gulabõdxë' queë'.

Dza na' szxõni gulabía lãdxi'quë' bunách queë' Cristo nacué' Jerusalén bõnni' judío cuta'yejlë'. Lëzca' gdxia lãdxë'ë bunách queë' Cristo Saulo. Gyazië' gap nac lu yu'u quequë', ati' gzxõnë' yugu' bõnni' len ngul, glu'ë lequë' lidx guia.

Ni'r glaslas gdu luyú Judea len luyú Samaria yelati'z cuguluhuõatë bunách queë' Cristo, ati' gulgua'në' Jerusalén légaczë' gbaz na' nasölë'ë Cristo.

Rac lban qui didza' dxi'a luyú Samaria

4 Yjaquë' yúgu'të latj bõnni' na' glãslasië', ati' glunë' lban qui didza' dxi'a. 5 Ni'r gyijë' luyú Samaria Felipe, bõnni' dzaguë' nup na' glaslas, ati' ni' benë' lban ca nac queë' Cristo. 6 Guludúb bunách ni', ati' gdu lãdxi'quë' guluzë nagquë' didza' ru'ë Felipe na', le gulayõnnë' xtidzë'ë len gulalé'inë' le tac bë' runë'. 7 Cni guc, le benë' ga gulurúj zian bö' xõhui' yu'ugac bunách, ta'bõdxya'a zidzj, ati' guluhuõác zian nup te'i huë' nacú'n bin len nup cuta'zá'. 8 Cni guc, guludziji bunách yõdz ni'.

9 Zoë' ni' Simón, bõnni' zi'al guquë' bõnni' udzá' unë ya'a lu yõdz na', len gzxi' yé'inë' bunách Samaria na', gnë' lëczë' naquë' bõnni' náctërë' zxõn. 10 Guluzëtsca naggac bõnni' ni' yúgu'të bunách, ga rguel-la' yugu' bõnni' ca'z ga rdxintë yugu' bõnni' blau, gulanë': "Bõnni' ni, dë lu në'ë yöl-la' huac zxõn queë' Dios." 11 Cni guc, glunë' lë'

ba la'n, le xtsey nazí' yé'inè' lequè' len yöl-la' udzá' unè ya'a queè'.

¹² Cati' gulayejlè'ë lban runè' Felipe qui didza' dxi'a ca rna bè'ë Dios len ca nac queè' Jesucristo, ni'r guladilè' nis, bönni' len ngul. ¹³ Ni'r gyejlè'ë ca' Simón na', len bdilè' nis, ati' gdálienteczè' tsazxön Felipe na'. Cati' blé'inè' yugu' yöl-la' huac zxön len le tac bè' runè' Felipe, bubannè' Simón na'.

¹⁴ Cati' gulayönnè' ca guc lè ni gbaz na' nasölè'ë Cristo nacué' Jerusalén, chnazí' lu na'gac xtidzè'ë Dios bunách luyú Samaria, ni'r gulasölè'ë ni' Pedro len Juan. ¹⁵ Cati' guladxinè' ni' Pedro len Juan na', gululidzè' Dios uláz quegac bunách ni' ta'yejlè' Cristo quiè dusóalenè' lequè' Dios Bö' La'y. ¹⁶ Ga bdxintè dza na', cutu rdxíninè' quequè' Dios Bö' La'y. Nadílgaczè' nis quiè lacquè' tuz len Xanru' Jesús. ¹⁷ Ni'r gulaxóa na'què' bunách Samaria na' Pedro len Juan na'. Gululidzè' Dios, ati' dusóalenè' lequè' Dios Bö' La'y.

¹⁸ Cati' blé'inè' Simón, bönni' udzá' na', le guc cati' gulaxóa na'què' bunách ni' gbaz na' nasölè'ë Cristo, dusóalenè' lequè' Dios Bö' La'y, gu'nnè' quizzjè' lequè' dumí, ¹⁹ rè' lequè':

—Benn ca' quia' yöl-la' huac ni, quiè cati' gxoá na'a núti'tèz bunách, dusóalenè' nu na' Dios Bö' La'y.

²⁰ Ni'r gudxè' lè' Pedro, rnè':

—Nít tsazxön len li' dumí quiu', le ráquinu' len dumí gdél-li'nu' yöl-la' huac queè' Dios. ²¹ Cutu nacué' lsaca' gutsu'u lè ni, le cunác dxi'a icj ládxi'da'u lahuè' Dios. ²² Bubí'i ladxu'u ca nac huia'dò' ni runu', len gúta'yu lahuè' Dios, nazx ca' unít lahuè' li' ca nac lè ni rza' ladxu'u. ²³ Rlé'ida'

nabagu'u zxguia' len nadzunu' lu yal-lj qui tu' xöhuì'.

²⁴ Ni'r bubi'è didza' Simón na', rë' lequë':

—Gul-lidzë' Dios, gáta'yuli' lahuë' Xanru' ni'a quia' cui gac quia' nitú lë na' chgnali'.

²⁵ Cati' budx glunë' lna' lau queë' Cristo lu yödz ni' Pedro len Juan na', len gulaguíxjöë xtidzë'ë Dios, glunë' ca' lban qui didza' dxi'a gap nacuá' zian ladzquë' bönni' Samaria, ati' gdöd ni' yhuöjquë' Jerusalén.

Felipe len bönni' Etiopía

²⁶ Ni'r bë'lenë' Felipe didza' gbaz la'y queë' Xanru', gudxë' lë':

—Gyas len gyeaj zaca' ga rdöd gbidz beo' ziaq, gdxinu' ga ni' rla'a nöz zeaj Jerusalén zeajtë yödz Gaza, nöz na' rdöd lu latj ca'z.

²⁷ Ni'r gyu'ë nöz Felipe na', zijë'. La' nöz ni' yajtsaguë' bönni' Etiopía, naquë' bönni' huödx. Luyú Etiopía naquë' blau launu Candace, ngul rna bé'inu bunách Etiopía na', len yu'u lu në'ë yúgu'të yöl-la' tsahui' queënu dzö' lidxnu. Gyijë' Jerusalén bönni' ni' quië gyij ladxë'ë Dios. ²⁸ Na'a, zhuöjë' ladzë', rö'ë lu carreta queë', len rulabë' le nayúj lu guich ca gnë' Isaías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios. ²⁹ Ni'r Dios Bö' La'y gudxë' Felipe na':

—Gbiga' ga zeaj carreta na', len gyeajlen lei.

³⁰ Cati' chgbiguë'ë ni' Felipe, byönnë' ru'ë didza' bönni' huödx na', rulabë' le nayúj lu guich ca gnë' Isaías, ati' gudxë' lë':

—¿Naru' réjni'nu' lë na' rulabu'?

³¹ Bubi'è didza' bönni' Etiopía na', gnë':

—¿Nacx gac tséjni'da' chqui' nutu nu zoa uzejni'i neda'?

Ni'r gúta'yuè' lahuè' Felipe cuenè' len cö'lenè' lè' tsazxõn lu carreta na'.

³² Lè na' nayúj lu guich rulabè', rna cni:

Ca bö'cu' zxíla'dau',
 Gulaché'è Lè' quiè ludöddè' Lè',
 Len ca bö'cu' zxíla'dau',
 Cutu rnèba' cati' nu rchugu lítsa'ba',
 Ca' benè' Lè', cutu bsalj ru'è gnè'.

³³ Guluca'nè' Lè' ca'z,
 Len cutu glu'è latj nu cuequi xbey Lè'.
 ¿Nuzxa caz gac quixjö' zxguia' nabága'gac bunách
 uládz queè'?

La' légaczè' guludöddè' Lè'.

³⁴ Gnabnè' Felipe bönni' huödx na', rè' lè':

—Ráta'yua' lau' quíxjöi'nu' neda'. ¿Nuzxa qui gnè' cni bönni' na' bè'è didza' uláz queè' Dios? ¿Naru' queëczè', o qui nu yubl?

³⁵ Ni'r la' didza' niz bguel-lè'è Felipe, gdíxjöi'nè' lè' didza' dxi'a ca nac queè' Jesús. ³⁶ Cati' ni' yu'uquè' nöz zjaquè', guladxinè' ga dè nis, ati' rè' Felipe bönni' huödx na', rnè':

—Byutsca'. Ni dè nis. ¿Naru' huactsa gdila' nis?

³⁷ Felipe gudxè' lè':

—Chqui' réjlè'u gdu ladxu'u, huac gdilu' nis.

Lè' bubi'è didza', rnè':

—Réjlè'a Jesucristo, naquè' Zxi'nè' Dios.

³⁸ Ni'r benè' ga gzoa dxiz carreta queè' na', ati' guluhuöjtjè' groptè', yajtsazquè' lu nis. Ni'r Felipe buquilè' bönni' huödx na' nis. ³⁹ Cati' gu-lurujè' lu nis, buché'è Felipe Dios Bö' La'y, ati' cutur blé'inè' lè' bönni' huödx na'. Ni'r buguel-lè'è

xnözë', zhuöjë' rudzijnë'. ⁴⁰ Cati' chráquibe'inë' Felipe, zoë' lu yödZ Azoto. Gdödë' yúgu'të yödZ ni', ati' benë' lban qui didza' dxi'a, ga bdxintë' yödZ Cesarea.

9

Saulo ruhuöaquë' queë' Cristo

¹ Ni' ruzeyne' ba nadx nup ta'yejlë' Xanru' Saulo, gu'nnë' gdödcde' lequë'. Quië gunë' cni bdxinë' lahuë' bxuz blau ² len gnabne' lë' guich uná bë' le tsju'ë lauquë' bönni' uná bë' quegac yu'u gap tu'dübë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío nacu'ë Damasco, ati' chqui' utsajxaquë'ë ni' yugu' bönni' len ngul ta'yejlë'ë Jesús, gac gchë'ë lequë' nadzunquë' lu yödZ Jerusalén. ³ Tsal ni' yu'uquë' nöZ Saulo len nup nacula'len lë', zjaquë', len cati' chzoa la'dxinë' Damasco, tu tsalz buzeni'tsca yení' za' luzxbá, le buzení' ga ni' zjaquë'. ⁴ Ni'r gdzö'ë lyu Saulo, len byönnë' chi'i nu rë lë':

—Saulo, Saulo, ¿bizx quië rbia ladxu'u neda'?

⁵ Gnabne' Lë' Saulo, gnë':

—¿Nuzxa li', Xan?

Lë' gnë':

—Neda' Jesús, nu rbia ladxu'u. Run zi' cuinu', rdá'bagu'u neda'. Rac quiu' ca na' rac queëba' bëdx, run zi' cuinba' rchégu'ba' yag tuchi' tundë'-ba' zi'.

⁶ Ni'r gzxiztsquë', gúdxinë' Saulo, gnë':

—Xan, ¿bizxa rë'nnu' guna'?

Xanru' gudxë' lë':

—Gyas len gyaz lu yödZ, ati' ni' gsöla'a quiu' nu guië lí' le ral-la' gunu'.

⁷ Gládxině' bönni' na' zjácleně' Saulo, le gu-layönně' chi'i na', zal-le nutu nu gulalé'ině'. ⁸ Ni'r böasě' luyú Saulo, len cati' gxa' yěj lahuě', cutu ca' rlé'ině'. Qui lě ni na' gulaguel-lě'ě ně'ě, len gulachě'ě lě' Damasco. ⁹ Gzoě' ni' tsonn dza nachúl lahuě', len cutu bi güi' gdahuě'.

¹⁰ Zoě' ca' Damasco Ananías, bönni' rejlě'ě Cristo, ati' Xanru' buluí' lahuě' ga zoě' ca tu lu yěl bēchcál, len gudxě' lě':

—Ananías.

Lě' bubi'ě didza', gně':

—Ni zoa', Xan.

¹¹ Xanru' gudxě' lě':

—Gyas, len gyeaj ga nac la' nōz na' nazí' lei Nōz Li, ati' lu yu'u lidxě' Judas gnab didza' queě' Saulo, bönni' Tarso. Lu yu'u na' rulidzě' Dios. ¹² Chblé'ině' bönni' ni ca tu lu yěl bēchcál zě'ě tsaziě' ga zoě' bönni' lě' Ananías, len gxoa nē'ě lě' quiě huōalj yěj lahuě'.

¹³ Ni'r bubi'ě didza' Ananías, rě' Lě':

—Xan, zian nup chgulaguijōi' neda' ca runě' bönni' ni, zian le nac dō' nu'ě le beně' quegac bunách ta'yejlě' Li', nacu'ě Jerusalén. ¹⁴ Zě'ě ca' ni, dē lu nē'ě uláz quequě' bxuz uná bē' sōnē' yúgu'tě nup tu'líd Dios len lau' Li'.

¹⁵ Ni'r Xanru' rě' Ananías na', rně':

—Gyeaj, le grōcza' neda' bönni' ni quiě guně' lban ca nac quia' laugac bunách gza'a, len lauquě' bönni' ta'ná bē'ině' lequě', lenca' laugac bunách Israel. ¹⁶ Ului'ida' lě' le zian le saca' qui'ě uláz quia' neda', guně' xchina'.

¹⁷ Ni'r gyijě' ni' Ananías, ati' gyaziě' yu'u len bxoa nē'ě Saulo, rě' lě':

—Böcha'a Saulo, Xanru' Jesús, Nu na' buluí' lahui la' nöz ga ni' za'u, bsölë'ë neda' quië huöalj yøj lau' len dusóalenë' li' Dios Bö' La'y.

¹⁸ La' ni'z gulaguíndj lu yøj lahuë' le nac ca xlácuba' bö'l, ati' la' böaljtë yøj lahuë'. Ni'r gyasë' Saulo, len bdilë' nis. ¹⁹ Gdöd ni' gdahuë' len böac ladxë'ë. Ca chop tsonn dza gzóalenë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo nacu'ë Damasco.

Runë' lban Saulo lu yödž Damasco

²⁰ La' gzu lautë' Saulo runë' lban queë' Cristo gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sedë' queë' Dios bönni' judío, rnë':

—Jesúscz naquë' Zxi'në' Dios.

²¹ Gulubannë' yúgu'të bönni' ni' ta'yönnë' lë', ta'në':

—¿Naru' clëg bönni' ni bönni' na' busnitië' nup nacuá' Jerusalén, tu'lídz Dios lu lë' Jesús? Quië gunë' cni bidë' ca' ni quië gchë'ë lequë' nadzun-quë' lauquë' bxuz uná bë'.

²² Bdipr ladxë'ë Saulo, len benë' ga gulabö'ë baguí'i bönni' judío nacu'ë Damasco, bului'inë' lequë' Jesúscz naquë' Cristo, bönni' na' tunë' löz duná bé'inë' lequë'.

Rulë' Saulo lu na'quë' bönni' judío

²³ Catì chgdöd zian dza, glun xtídz'aquë' bönni' judío ni' ludöddë' Saulo. ²⁴ Rël len të dza gulabö' nisië' lë' bönni' judío ga nu ryaz zö'ö run chi'i yödž na' quië ludöddë' lë', san gúquibe'inë' Saulo le të'nnë' lunë' queë'. ²⁵ Ni'r gulaguel-lë'ë Saulo chdzö'l bönni' ta'yejlë'ë Cristo, ati' gulagu'ë lë' tu lu bdö'a zxön naga' du, len guluzötjë' lë' ni'l lu zö'ö run chi'i yödž na'.

Rudxinë' Saulo Jerusalén

²⁶ Cati' budxinë' Saulo Jerusalén, gu'nnë' tsjenë' tsazxõn bõnni' ni' ta'yejlë'ë Cristo, san gládxinë' lë' yúgu'të', le cuta'yejlë'ë rejlë'ë Cristo Saulo na'.

²⁷ Ni'r gdel-lë'ë Saulo Bernabé, len bchë'ë lë' ga na' nacu'ë gbaz nasölë'ë Cristo. Gdíxjöi'në' lequë' ca na' guc queë' Saulo, blé'inë' Xanru' la' nöz, ati' bé'lenë' lë' didza' Xanru'cz, len ca na' benë' Saulo lu yödzt Damasco, len yöl-la' ruguladxi' benë' lban ca nac queë' Jesús.

²⁸ Ni'r gzóalenë' lequë' Saulo lu yödzt Jerusalén, ati' gdálenë' lequë'. ²⁹ Lu yöl-la' rugu ladxi' benë' lban Saulo ca nac queë' Xanru', len gdíl-lenë' didza' bõnni' judío tu'ë didza' griego, ati' lequë' gulazú gulabö'ë ludöddë' lë'.

³⁰ Cati' gláquibe'inë' lë' ni böchi'ru' ta'yejlë'ë Cristo, gulachë'ë Saulo lu yödzt Cesarea, ati' gulasölë'ë lë' Tarso, le nac ladzë' Saulo.

³¹ Ni'r guc dxi'a quegac yúgu'të cõ' bunách queë' Cristo, nacuá' gdu luyú Judea, len luyú Galilea, len luyú Samaria, ati' guladíp ládxi'quë'. Gulacu'ë lu yöl-la' radxi quequë' Xanru', ati' gulayanë' le gúclenë' lequë' Díos Bö' La'y.

Pedro ruúnë' Eneas

³² Yetú le guc, cati' yajyüë' yugu' böchi'ru' Pedro, bdxinë' ga nacu'ë bõnni' ta'yejlë'ë Jesús lu yödzt Lida. ³³ Yajxaquë'ë ni' bõnni' lë' Eneas, chguc xunu' iz dë' ré'inë' nacu'në' bin. ³⁴ Pedro gudxë' lë':

—Eneas, ruúnë' li' Jesucristo. Gyas len btub xta'u.

La' gyastë' Eneas na'. ³⁵ Gulale'i lë' yúgu'të nup nacuá' yödzt Lida, len yödzt Sarón, ati' guluhuöaquë' queë' Xanru', ta'yejlë'ë Lë'.

Ratnu Dorcas len rubannu

³⁶ Yetú ca' le guc, lu yödZ JoPe zoanu ngul réjlë'nu Cristo, lënu Tabita, len ca nac didza' griego lënu Dorcas. Bennu zian le nacgac dxi'a len le taclen bunách yechi' ngul ni. ³⁷ Le guc dza ni', güi'inu Dorcas na' len gutnu. Gdöd gulaguibnu lënu, gulaguijë'-nu tu lu yu'u ga nac buróp cuia. ³⁸ Le dë gal-la'z ga na' dë yödZ JoPe yödZ Lida ga na' zoë' Pedro, gulayönnë' zoë' ni' Pedro bönni' JoPe na' ta'yejlë'ë Cristo, ati' qui lë ni na' gulasölë'ë ga zoë' chopë' bönni', gláta'yuë' lahuë', të' lë':

—Cutu tseyynu' guidu' queëtu'.

³⁹ Ni'r la' gyastë' Pedro, zéajlenë' lequë'. Cati' bdxinë' ni', la' gulachë'të' lë' ga nac lu yu'u ga dënu ngul nat na'. Ni'r guludubnu gdu cuitië' ngul uzëb, ta'bödxnu len tu'lui'inu lë' lari' quequë' bönni' len ngul, yugu' le bennu Dorcas cati' ni' zóalennu lecnu. ⁴⁰ Ni'r bubijë' ni'l yúgu'të nup nacuá' ni' Pedro, ati' buzechu zxibë', rulidzë' Dios. Ni'r bueycjë' ga dënu Dorcas na', gnë':

—Tabita, gyas.

La' buxa'të yöj launu Dorcas. Cati' blé'inu-në' Pedro, la' gyástënu, grö'nu. ⁴¹ Gdel-lë'ë na'nu Pedro, buchisé'-nu. Ni'r bulidzë' bönni' na' ta'yejlë'ë Jesús, len yugu' ngul uzëb na', ati' buschinë'-nu lauquë' Dorcas na', nabannu. ⁴² Ca guc lë ni gzë didza' gdu lu yödZ JoPe, ati' gulayejlë' Xanru' bunách zian. ⁴³ Zian dza buga'në' Pedro yödZ JoPe na' lu yu'u lidxë' Simón, bönni' runë' tsahui' guid zxa bëdx.

10

Le benë' Pedro lidxë' Cornelio

¹ Zoë' Cesarea bönni' lë' Cornelio, nacu'ë lu në'ë tu gayu'ë bönni' rjaquë' gdil-l, nazí' laquë' Bönni' Italia Rjaquë' Gdíl-l. ² Rej ladxë'ë Dios Cornelio na' len rádxinë' Lë', ati' nungac lë' tsazxõn yúgu'të bunách nacuá' lidxë'. Dumí zian runödzjë' le raclen bunách yechi', len rulídzteczë' Dios. ³ Gdu rdöd xhuö blé'inë' Cornelio ca tu lu yël bëhcál, ryazië' ga zoë' gbaz la'y queë' Dios, len rë' lë':

—Cornelio.

⁴ Gúdxinë' Cornelio. Buyúë' gbaz la'y na', len gudxë' lë':

—¿Bizxa rnau', Xan?

Gudxë' lë' gbaz la'y na', rnë':

—Dios ryönnë' le rulidzu'-në', len nözcznë' ca runu', ráclenu' bunách yechi'. ⁵ Na'a, gsóla'cu'-në' bönni' tsjaquë' yödz Jope tsajlidzquë' bönni' lë' Simón, zoa yetú lë' Pedro. ⁶ Bönni' ni zoë' lidxë' bönni' runë' tsahui' guid zxa bëdx. Bönni' ni, lëzca' lë' Simón, ati' zoa lidxë' ra' nis zxön. Pedro na' guië' li' le ral-la' gunu'.

⁷ Cati' chbuzë'ë gbaz la'y na' bë'lenë' lë' didza', bulidzë'-bi' Cornelio chopbi' bi'i huen dxin queë' len tuë' bönni' rijë' gdil-l rej ladxë'ë Dios, dza-guë' bunách nacuá' lidxë' Cornelio. ⁸ Cati' budx gdíxjöi'në' lequë' yúgu'të le guc, bsölë'ë lequë' yödz Jope.

⁹ Dza buróp, tsal ni' yu'uquë' nöz, len ta'dxinë' gal-la' ga dë Jope na', la' ní'z grenë' Pedro cju'u quië ulidzë' Dios, ni' nac gdu huagbíd. ¹⁰ La' na'z rdunë' Pedro len gu'nnë' gahuë', san tsal ni' tu'pë'ë queë', blé'inë' le nac ca tu lu yël bëhcál. ¹¹ Blé'inë' nayálj luzxbá len ruhuõtj ga zoë' tu le nac ca lari' guitsa' zxön, naga' idáp la'a. ¹² Lahui lari' na'

dxiacba' böa' guixi' gza'a nacua' tap ni'a na'cba', len böa' ta'yj lë'cba' lyu, len böa' zoa xilcba'. ¹³ Ni'r byönnë' chi'i nu rë lë':

—Pedro, gyas. Bdödi-cba' len gdagu.

¹⁴ Bubi'ë didza' Pedro, rnë':

—Cutu, Xan. Gatga gdahua' le cural-la' gágutu' o le cunác dxi'a.

¹⁵ Le buröp lzu byönnë' chi'i nu na' gudx lë':

—Le nunë' dxi'a Dios, cutu gnau' qui: “Cunác dxi'a”.

¹⁶ Tsonn lzu guc cni, ati' ni'r la' buëptë luzxbá lari' zxön na'. ¹⁷ Tsal ni' rö'ë baguí'i Pedro, rza' ladxë'ë bizxa rë'ni gna lë na' blé'inë' ca tu lu yël bëhcál, guladxinë' ra' yu'u bönni' na' nasölë'ë lequë' Cornelio, ta'nabë' gazx zoa lidxë' Simón na'.

¹⁸ Cati' guladxinë' ni', gululidzë' nup nacua' yu'u na', len gulanabnë' lequë' chqui' zoë' ni' bönni' lë' Simón, zoa yetú lë' Pedro. ¹⁹ Tsal ni' rza' ladxë'ë Pedro ca nac lë na' blé'inë', gudxë' lë' Dios Bö' La'y, gnë':

—Byutsca'. Chguladxinë' ni tsonnë' bönni', tu'guiljë' li'. ²⁰ Gyasch na'a. Bötj zخان yu'u. Cutu gac chop ladxu'u tséajlenu' lequë', le nasöla'a lequë' neda'.

²¹ Ni'r bötjë' Pedro zخان yu'u ga na' nacu'ë bönni' na' nasölë'ë Cornelio, len gudxë' lequë':

—Neda' bönni' ruguiljli'. ¿Bizxa huen za'li' ni?

²² Gulubi'ë didza', të' lë':

—Nasölë'ë netu' Cornelio, bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l. Naquë' bönni' tsahui', len rádxinë' Dios. Tunë' ba la'n bönni' ni len nadxi'icnë' lë' yúgu'të bönni' judío. Yetú ca' le guc, bë'lenë' lë' didza' gbaz la'y queë' Dios, gudxë' lë'

gsölë'ë nu dulídz li' guidu' lidxë' quië yönnë' didza' gu'u.

²³ Ni'r glu'ë lequë' lu yu'u Pedro len bë'ë ga la'cu'ë. Cati' za' rení' yetú dza, gyasë' Pedro, ati' gyéajlenë' lequë'. Glunë' lë' tsazxõn la'quë' böchi'ru' nacu'ë Jope na'.

²⁴ Dza bunn ni', guladxinë' Cesarea. Chzoë' rbözë' lequë' Cornelio, len chnutubë' lidxë' yugu' di'a dza queë', len yugu' böchi' lzë'ë nadxi'irnë'.

²⁵ Cati' gyazië' Pedro lö'a, brujë' yu'u Cornelio, yajtsaguë' lë'. Byechuë' xni'ë Pedro len gyijladxë'ë lë' ca runru' queë' Dioscz. ²⁶ Pedro buchisë' lë', len gudxë' lë':

—Gyas. Lëz bunách yödzlyú naca' ca nacu' li'.

²⁷ Ni' tui'zë' ca' didza', gyaztë' yu'u Pedro, len yajxaquë'ë nudubgac ni' bunách zian. ²⁸ Ni'r gudxë' lequë' Pedro, rnë':

—Lbi'ili' nöziczli' ca rna bë' zxba queë' Moisés, cural-la' gunë' bönni' judío tsazxõn o tsázlenë' bönni' gza'a. Na'a, Dios bului'inë' neda' cutu ral-la' gnia' queë' nitúë' bönni' naquë' ca'z o cunaquë' dxi'a. ²⁹ Qui lë ni na' cati' bulidzli' neda', la' bidtea', len cutu guc chop ladxa'a. Rnaba' na'a, ¿bizx quië na' bulidzli' neda'?

³⁰ Ni'r bubi'ë didza' Cornelio, gnë':

—Chguc tap dza ca hora zoaru' na'a, gdu rdöd xhuö, cati' ni' runa' gubás len rulidza'-në' Dios lu yu'u lidxa' ni, blë'ida'-bi' bi'i bönni' ra'bán nácubi' lari' ryëp yös yení', dului' laubi' neda'. ³¹ Cni gudxbi' neda': “Cornelio. Dios ryönnë' le rulidzu'-në', len nöznë' ca runu', ráclenu' bunách yechi'. ³² Na'a, gsölu'u lu yödz Jope nu tsajlíd

bönni' lë' Simón, zoa yetú lë' Pedro. Bönni' ni zoë' lidxë' bönni' runë' tsahui' guid zxa bëdx, len lë' ca' Simón. Zoa ra' nis zxön lidxë' bönni' ni. Cati' gdxinë' ga zu' Pedro na', güi'lenë' li' didza'." ³³ Cni guc, la' bsöla'tea' nu tsajtíj li', ati' dxi'a benu' bidu' ga zoatu' ni. Qui lë' ni na' zoatu' ni yúgu'tëtu', nudubtu' lahuë' Dios quië uzë nagtu' yúgu'të le gna bé'inë' li' Dios gui'u netu'.

Didza' bë'ë Pedro lidxë' Cornelio

³⁴ Ni'r gzu lahuë' Pedro ru'ë didza', rnë':

—Le nactë réjni'da' na'a, cutu ruyuzë' yöl-la' rnëz quegac bunách Dios, san tuz nunë' rë'u. ³⁵ Rdzag ladxë'ë bunách gdutë yödzyú Dios, nup na' tadxi Lë' len tun le nac dxi'a. ³⁶ Bsölë'ë xtidzë'ë Dios ga nacuá' bunách Israel, len bsölë'ë nu ben lban qui didza' dxi'a, le run ga rac dxi'a quegac bunách, lë na' bdxin queëru' lu në'ë Jesu-cristo. Lëczë' naquë' Xanru' yúgu'tëru'. ³⁷ Lbi'iczi' nözili' lë na' guc luyú Judea, le gzu lau guc luyú Galilea gdöd benë' lban Juan quië la'díl bunách nis. ³⁸ Nözili' ca benë' Dios le guc queë' Jesús, bönni' Nazaret. Bsölë'ë queë' Dios Bö' La'y len yöl-la' huac queë'. Nözili' ca na' gdë' Jesús, runë' le nac dxi'a, len ruúnë' yúgu'të nup gulazaca' gulaguí'i lu na' tu' xöhui'. Cni benë', le gzóalenë' Lë' Dios. ³⁹ Na'a, netu' runtu' lna' lau qui yúgu'të lë na' benë' Jesús luyú Judea len lu yödž Jerusalén, len ca na' guc, guludöddë' Jesús, guludë'ë Lë' lë'i yag cruz. ⁴⁰ Ni'r Dios buspanë' Lë' cati' guc tsonn dza natië', len benë' ga buluí' lahuë' ga zoatu' netu'. ⁴¹ Cutu buluí' lahuë' laugac yúgu'të bunách, san lautu' netu' buluí' lahuë'. Dios gröë' netu' dza ni'të

quië guntu' lna' lau queë' Jesús, ati' güi' gdágulentu' Lë' tsaxxön gdöd bubanë' lu yöl-la' gut. ⁴² Gna bé'inë' netu' Dios guntu' lban laugac bunách, ati' runtu' lna' lau queë' Cristo, naquë' Nu buzoaczë' Dios quië cuequi xbeynë' nup nabangac len nup chnatgac. ⁴³ Lëzca' glunë' lna' lau queë' Jesús yúgu'të bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, gulanë': “Yúgu'të nup la'yejlë' Lë', Dios unít lahuë' dul-la' nabága'quë' ni'a qui le benë' Lë'.”

Dusóalenë' bunách gza'a Dios Bö' La'y

⁴⁴ Ni' rui'zë' cni didza' Pedro, la' bdxintë' Dios Bö' La'y, dusóalenë' lequë', yúgu'të nup ni' ta'yöni lban runë' Pedro. ⁴⁵ Gulaná' badxë' bönni' judío ta'yejlë'ë Cristo, nup na' guladxín ni' tsaxxön len Pedro, le dusóalenë' bunách ni' cunacgac judío Dios Bö' La'y, nasölë'ë Lë' Dios Xuz. ⁴⁶ Cni glunë' le gulayönnë' tu'ë didza' yubl, len tunë' Dios zxön bönni' gza'a na'. ⁴⁷ Ni'r bë'ë didza' Pedro, gnë':

—¿Naru' huactsa nu gna be'i bunách ni cui la'díl nis? Nac bë' dusóalenë' lequë' Dios Bö' La'y, ca na' dusóalenë' ca' netu'.

⁴⁸ Gna bë'ë Pedro la'dilë' nis le nazí' lu na'quë' lë' Xanru' Jesús. Ni'r gláta'yuë' lahuë' Pedro bönni' ni' ugá'nlenë' lequë' ca chop tsonn dza.

11

Didza' bë'ë Pedro laugac bunách queë' Cristo nacu'ë Jerusalén

¹ Gulayönnë' gbaz nasölë'ë Cristo len böchi'ru' nacu'ë luyú Judea ca na' gulazí' lu na'quë' xtidzë'ë Dios bönni' cunacquë' judío. ² Cati' budxinë' Pedro

Jerusalén, guladíl-lenë' lë' didza' böchi'ru' judío.

³ Glë' Pedro:

—¿Bizx quië yjítslenu' bönni' cunacquë' judío, len gdágulenu' lequë' tsazxón?

⁴ Ni'r gzu lahuë' Pedro rguíxjöi'në' lequë' gdutë lë na' guc, ⁵ rnë':

—Gzoa' lu yödz Jope, len cati' ni' rulidza'-në' Dios, blé'ida' ca tu lu yël bëhcál tu le bului'inë' neda' Dios. Blé'ida' bö'tj bruj luzxbá tu le nac ca lari' guitsa' zxön, naga' idáp la'a, ati' bdxin ga na' zoa'. ⁶ Cati' ni' ruyúa' lei quië glé'ida' le dxia lahuil, blé'igacda'-ba' böa' guixi' nacuá' tap ni'a na'cba', yugu' böa' guixi' snia', len böa' ta'yj lë'cba' lyu, len böa' zoa xilcba'. ⁷ Byönda' chi'i nu gudx neda': "Pedro, gyas. Bdödi-ba' len gdagu." ⁸ Ni'r gudxa'-në': "Cutu, Xan. Gatga gdahua' le cural-la' gágutu', o le cunác dxi'a." ⁹ Ni'r le buróp lzu bulídz neda' chi'i luzxbá na', gudx neda': "Le nunë' dxi'a Dios, cutu gnau' qui: cunác dxi'a." ¹⁰ Tsonn lzu guc cni, ati' ni'r la' buëptë luzxbá gdutë lë na' blé'ida'. ¹¹ La' ni'z guladxintë' ra' yu'u ga na' zoa' tsonnë' bönni', narujquë' yödz Cesarea, nasölë'ë lequë' bönni' lë' Cornelio. Dudiljquë' neda'. ¹² Dios Bö' La'y gudxë' neda': "Gyeajlen lequë', cugác chop ladxu'u." Lëzca' gulazá'lenë' neda' tsazxón izxoptë' böchi'ru' ni, gyeajtu' Cesarea ati' gyaztu' lidxë' bönni' zoë' ni'. ¹³ Bönni' ni' gdíxjöi'në' netu' ca na' blé'inë', bdxinë' gbaz la'y queë' Dios lu yu'u lidxë'. Gzuinë' lahuë' len gudxë' lë: "Na'a gsöla'cu'-në' bönni' tsjaquë' yödz Jope, tsajlidzquë' Simón, zoa yetú lë' Pedro. ¹⁴ Bönni' na' gü'lenë' li' didza' nac gac uláu' li' len lulá ca' yúgu'të bunách

nacuá' lidxu'." ¹⁵ Cati' ni' gzu lahua' ruíl'ena' lequë' didza', dusóalenë' lequë' Dios Bö' La'y ca na' dusóalenë' rë'u zí'atël. ¹⁶ Ni'r yajneyda' didza' na' bë'ë Xanru', gnë': "Le nactë Juan buquile' bunách nis lu nis, san lbi'ilí', gac queëli' le ruluí'z yöl-la' rdil nis na', dusóalenë' lbi'ilí' Dios Bö' La'y." ¹⁷ Qui lë ni na', chqui' Dios bsölë'ë quequë' Dios Bö' La'y, la' tuz ca benë' queëru' rë'u réjlë'ru' Xanru' Jesucristo, ¿núxatë neda' gna bé'ida'-në' Dios?

¹⁸ Ni'r, cati' gulayönnë' lë ni, gulacuá' dxië' len gulagu'ë Dios yöl-la' ba, ta'në':

—Cni nac, Dios ru'ë ca' latj bönni' cunacquë' judío, tu'bí'i ládxi'quë' quië la'dél-li'në' yöl-la' na'bán gdu.

Ta'yejlë'ë Cristo bönni' nacu'ë Antioquía

¹⁹ Cati' ni' guludöddë' Esteban bönni' judío cuta'yejlë' len gulabía ládxi'quë' yezica' bunách ta'yejlë' Cristo, guluzxúndj bunách ni len glaslas zian yöd'z luyú Fenicia len luyú Chipre len lu yöd'z Antioquía. Ni' glunë' lban qui xtidzë'ë Dios, san laugacz bunách judío. ²⁰ Gulacuá'lenë' ca' lequë' yugu' bönni' Chipre, len yugu' bönni' Cirene, ati' bönni' ni, cati' guladxinë' Antioquía, gluí'lenë' ca' didza' yugu' bönni' gza'a, glunë' lban lauquë' qui didza' dxi'a ca nac queë' Xanru' Jesús. ²¹ Gzoalen lequë' yöl-la' huac queë' Xanru', ati' gulayejlë' Xanru' bunách zian, len guluhuóac queë'.

²² Cati' bdxin didza' ca guc lë ni, ati' gulayönnë' bönni' queë' Cristo nacu'ë Jerusalén, gulasölë'ë Bernabé tsijë' Antioquía na'. ²³ Cati' bdxinë' Antioquía Bernabé, blé'inë' le ruzá' ladxë'ë quequë' Dios, ati' budzijne'. Buchizië' icj nagquë'

la'día'teczë' queë' Xanru' gdu ládxi'quë'. ²⁴ Naquë' tsahui' Bernabé na' len gdu zóalenë' lë' Dios Bö' La'y, len gdu ladxë'ë rejlë'ë Cristo. Ni'a qui lban benë' Bernabé, gulayejlë' Xanru' bunách zian lu yödz na'.

²⁵ Gdöd ni', gyijë' Bernabé yödz Tarso, yajtiljë' Saulo. Cati' budzölnë' lë', buchë'ë lë' Antioquía.

²⁶ Gdu ca tu iz gulacu'ë ni', tunë' tsaxxön bunách queë' Cristo, len tu'sëdnë' bunách zian. Lu yödz Antioquía na', le zi'al lzu gulazí' laquë' bunách queë' Cristo, nup ni' ta'yejlë' Lë'.

²⁷ Dza ni' gularujë' Jerusalén, yjaquë' Antioquía la'quë' bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios. ²⁸ Gzuinë' Agabo, bönni' dzaguë' yugu' bönni' na', len uláz queë' Dios Bö' La'y buzéjni'në' lequë', gnë':

—Zi'a gac gbin gdu'të yödzlyú.

Guc gbin na' cati' ni' rna bë'ë Claudio, bönni' Roma. ²⁹ Ni'r gulazí' lu na'quë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo nacu'ë Antioquía la'sölë'ë tsca le dëz qui queëquë', le gaclen böchi'ru' nacu'ë luyú Judea. ³⁰ Cni' glunë', ati' lë na' gulunödzjë', gulagu'ë lu na'quë' Bernabé len Saulo quië lu'ë lei lauquë' bönni' gul tun chi'ë bunách queë' Cristo nacu'ë Judea.

12

Tu'döddë' Jacobo len ta'gu'ë Pedro lidx guia

¹ Dza na' benë' ga gulazönë' la'quë' bönni' queë' Cristo Herodes, bönni' rna bë'ë, quië lusaca' zi'ë lequë'. ² Gna bé'inë' bönni' guludöddë' Jacobo, böchë'ë Juan. Glu'ë lë' guia tuchi'. ³ Cati' gúquibe'inë' Herodes guladzág ládxi'quë' lë ni

bönni' judío, benë' ga gulazönë' ca' Pedro. Glac lë ni dza ni' rac lni cati' tahuë' yöt xtil cunazí' xnë'i. ⁴ Gdöd gulazönë' Pedro, gulagu'ë lë' lidx guía, len guludödë' lë' lu na'quë' tap cö' bönni' rjaquë' gdil-l, nacu'ë tapë' tu hueaj cö' na', quië lun chi'ë lë'. Yu'u ladxë'ë Herodes ubijë' Pedro laugac bunách töd Lni Pascua, lni na' tu'spanë' ca benë' Dios, bubijë' bunách judío luyú Egipto. ⁵ Cni guc, nun chí'igacrë' Pedro lu yu'u lidx guía na', san gululidztec Dios bunách queë' Cristo, ta'nabë' queë' Pedro lahuë' Dios.

Rubijë' Pedro lidx guía Dios

⁶ Cati' zi'a gdxin dza yu'u ladxë'ë Herodes ubijë' Pedro lidx guía na', la' dzö' ni'z dë' rasië' Pedro, len nacu'ë chopë' bönni' rjaquë' gdil-l cuit lë'ë Pedro na', núga'quë' lë' chop du guía. Gulacu'ë ga nu ryaz lidx guía na' yela'quë' bönni' rjaquë' gdil-l tun chi'ë. ⁷ Tu tsalz buluí' lahuë' ni' gbaz la'y queë' Xanru', ati' buzeni'tsca yení' lidx guía. Gdanë' cuit lë'ë Pedro gbaz la'y na', ati' buspanë' lë' len gudxë' lë':

—Gyasch.

Ni'r guluhuédx du guía na' naga' në'ë Pedro.

⁸ Gudxë' lë' gbaz la'y na', gnë':

—Bega' lë'u len bda' lölu'.

La' bentë' cni Pedro. Ni'r gudxë' lë' gbaz la'y, rnë':

—Bxoalari' yenu' len gda len neda'.

⁹ Burujë' Pedro, zéajlenë' gbaz la'y na', san cutu ráquibe'inë' nacz le runë' gbaz la'y na'. Gúquinë' yëlz rneynë'. ¹⁰ Cati' chguladödë' ga nacu'ë bönni' zi'a len bönni' buróp cö' bönni' na' rjaquë' gdil-l tun chi'ë, guladxinë' ga zoa le náquini guía nuséyj ga nu

ryaz lidx guia na', le rurúj la' nöz qui yödz. Ga nu ryaz na', racz qui gyalj. Cati' gularujë' ni', gulazë'ë ga rdzag yetúr nöz, ati' ni' la' bulá'alentë' Pedro gbaz la'y na'. ¹¹ Ni'r ráquibe'inë' Pedro, ati' lu icj ládxi'dau'zë' gnë':

—Na'a chnözda' le nactë bsölë'ë Xanru' gbaz la'y queë', len buslë' neda' lu në'ë Herodes, len lu yúgu'të le glë'nnë' lunë' quia' bönni' judío.

¹² Tsal ni' yu'ë nöz Pedro, rza' ladxë'ë ca nac lë na' guc, ati' bdxinë' lidxnu María, xna'bi' Juan, bi'i na' zoa yetú labi' Marcos. Lu yu'u ni nudubgac bunách zian ta'yejlë' Cristo, tu'lidzë' Dios. ¹³ Cati' bulidzë' Pedro ra' yu'u lö'a, brujbi' bi'i ngul lëbi' Rode quië gnözibi' nuzxa na'. ¹⁴ Cati' búnbë'bi' chi'ë Pedro bi'i ngul ni, lu yöl-la' rudziji queëbi' cutu bsaljbi' yu'u, san jarélu'bi' böajbi' lu yu'u, yajtíxjöi'bi' nup nacué' ni', rnabi':

—Zoë' Pedro ra' yu'u.

¹⁵ Ni'r glë' lëbi':

—Rchixi icju'.

Lëbi' tsutsur ben xtídza'bi' nac cni. Ni'r gulanë':

—Clëg lë'. Bxin queë' na'.

¹⁶ Tsal na' cutu zoa dxië' Pedro rulidzë' nup nacué' lu yu'u. Cati' gulasaljë' yu'u, gulanitznë', gulalé'inë' lë'. ¹⁷ Ni'r bchis në'ë Pedro quië la'cu'ë dxiz, ati' gdíxjöi'në' lequë' ca benë' Xanru', bubijë' lë' lidx guia. Ni'r gudxë' lequë':

—Gul-tsajtíxjöi'-cnë' ca' Jacobo len yugu' böchi'ru' ca na' guc.

Ni'r burujë' ni' Pedro, zijë' ga yubl.

18 Cati' za' rení' dza na', glunë' rusbõ bönni' rjaquë' gdil-l nacx guc, cutur yu'ë lidx guia Pedro. 19 Ni'r bsölë'ë Herodes nup tsajxi'gac Pedro. Cati' cutu guludzölnë' lë', gnabi yudxnë' bönni' na' rjaquë' gdil-l glun chi'ë Pedro. Gdöd ni' gna bé'inë' nup guludödi bönni' na' rjaquë' gdil-l. Ni'r gzë'ë Herodes luyú Judea, zijë' Cesarea, ati' ni' buga'në'.

Ca gutië' Herodes

20 Dza ni'z rleynë' Herodes bunách yödzt Tiro len Sidón. Zi'al gulasöla' bunách lu xyuë' Herodes na' le byadzj quegac bunách lu xyugac yödzt Tiro len Sidón na', san le rleynë' lequë' Herodes, cutur bi ta'sölë'ë quequë'. Ni'r glunë' tuz bönni' Tiro len Sidón na' ati' glunë' ga soë' Blasto unë quequë' lahuë' Herodes na'. Naquë' Blasto na' huen dxin nadél-li'në' latj blau lahuë' Herodes. Glë'nnë' la'dxinë' lahuë' Herodes bönni' Tiro len Sidón na', quië la'nabnë' lë' ugá'n tsahui' didza' bizxj quequë'. 21 Ni'r bdxie' bë' Herodes dza yönnë' lequë', ati' dza na' grö'ë xlatjë' ga rbequi xbeynë' bi rac, nacué' lari' zaca' ati' benë' lban lauquë'. 22 Ni'r gululidzë' zidzj bönni' na', ta'në':

—Clëg bönni'z ni. Dioscz ni ru'ë didza'.

23 La' na'z la' bë'të' lë' gbaz la'y queë' Xanru' le buzi'ë lëczë' yöl-la' ba ral-la' gac queë' Dios. Ni'r grö'ë bzuga' Herodes na', ati' gutië' le táguba' lë'.

24 Ni'r guc lban qui xtidzë'ë Xanru', ati' gulayán nup nazí' lu na'gac lei.

Le zi'al lzu rjenquë' lban Bernabé len Saulo

25 Cati' chguludödë' dumí na' Bernabé len Saulo lu na'quë' bönni' gul tun chi'ë bunách queë' Cristo

nacu'ë Jerusalén, guluzé'ë ni', yhuöjquë' Antioquía. Gulaché'ë-bi' ca' bi'i Juan, zoa yetú labi' Marcos.

13

¹ Dza na'z gulacu'ë Antioquía bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios len bönni' tu'sëdnë' bunách, nútsa'quë' ladj bunách queë' Cristo lu yödz na'. Cni lëquë':

Bernabé,

Simón, (lë' ca' Niger),

Lucio, (bönni' Cirene),

Saulo,

Manaén, (bönni' na' gzxönlenë' tsazxön Herodes, bönni' rna bë'ë luyú Galilea).

² Tsal ni' nudubquë' queë' Xanru' len tunë' gubás bönni' ni, gudxë' lequë' Dios Bö' La'y, rnë':

—Gul-bíaj-quë' quizi quia' Bernabé len Saulo quië tsjenquë' dxin na' bulidza' lequë' lunë'.

³ Budx glunë' gubás len gululidzë' Dios, ni'r gulaxóa na'quë' chopë' ni, len gulasölë'ë lequë'.

Tunë' lban luyú Chipre gbaz nasölë'ë Cristo

⁴ Ni'r, yjaquë' yödz Seleucia Bernabé len Saulo, le bsölë'ë lequë' ni' Dios Bö' La'y, ati' ni' gulabenë' tu lë'i barco le bchë' lequë' ga nac tu luyú bidx lu nis zxön, nazi' lei Chipre. ⁵ Cati' guladxinë' ni' lu yödz Salamina, ni' gulaguíxjö'ë xtidzë'ë Dios gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. Nachë'quë'-bi' bi'i Juan quië gáclenbi' lequë'. ⁶ Budx guladödë' gdu gap dë yödzdau' luyú bidx na' lu nis zxön, ni'r guladxinë' yödz Pafos. Ni' yajxáca'quë' Barjesús, bönni' judío. Naquë' bönni' udzá' rzi' yë'ë, rnë' ru'ë didza' uláz queë'

Dios. ⁷ Bönni' ni dzaguë' Sergio Paulo, bönni' rejni' rna bë'ë. Bulidzë' Bernabé len Saulo bönni' rna bë'ë na', le rë'nnë' yönnë' xtidzë'ë Dios. ⁸ Ni'r gdá'baguë'ë Bernabé len Saulo bönni' udzá' na', le gu'nnë' gunë' ga cu tsejlë'ë Dios bönni' rna bë'ë. Lë' ca' Elimas bönni' udzá' na', tsca nac xtídza'gac bunách gza'a. ⁹ Ni'r buzóa tsutsu lahuë' Saulo, lë' ca' Pablo, gdu zóalenë' lë' Dios Bö' La'y, ruyúë' Elimas na' ¹⁰ len rë' lë':

—Li', bönni' rzi' yë' len bönni' huia'dö', nacu' ca zxi'ncz tu' xöhui' len bönni' curle'i dxi'a yúgu'të le nac tsahui'. ¿Naru' cuzóa dxitsu' ca runu', rdá'bagu'u didza' tsahui' queë' Xanru', len ruzagu'u xnöz nu rë'ni tsejlë' Lë'? ¹¹ Na'a, usaca' zi'ë li' Xanru', ati' gchul lau', len cutu glé'inu' gbidz nabáb dza.

La' bchultë lahuë' Elimas na', ati' gdë' na'l ni'l, rguiljë' nuzxa sön në'ë gchë' lë'. ¹² Catì' blé'inë' lë' na' guc bönni' na' rna bë'ë, bubannë' ca nac xtidzë'ë Xanru', ati' gyejlë'ë Cristo.

Le glunë' Pablo len Bernabé lu yödz Antioquía luyú Pisidia

¹³ Ni'r guluzë'ë yödz Pafos na' Pablo len bönni' dzagquë' lë', nacu'ë tu lë'i barco, ati' guladxinë' yödz Perge luyú Panfilia. Lu yödz na' bulá'alenbi' lequë' bi'i Juan, böajbi' Jerusalén. ¹⁴ Gdöd ni' guluzë'ë Perge na', yjaquë' Antioquía luyú Pisidia. Lu yödz na', catì' ni' nac dza la'y quequë' bönni' judío, gulayazië' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios, ati' lu yu'u na' gulabö'ë. ¹⁵ Ni'r bulabë' guich ga nayúj zxba queë' Dios bönni' zoë' ni', lenca' le nayúj lu guich ca gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz

queë' Dios. Gdöd ni' gulasölë'ë nu yjödχ Saulo len Bernabé bönni' uná bë' qui yu'u na', gnë':

—Lbi'ili', böchi'tu'. Chqui' ral-la' bi gnali' le uzejni'i netu', gul-ně.

¹⁶ Ni'r gyasë' Pablo, len bchis në'ë quië la'cu'ë dxiz, gnë':

—Gul-zě nagli' le gyëpa' lbi'ili', bönni' Israel, len lbi'ili', nul-li' rádxili'-në' Dios. ¹⁷ Xanru' Dios, Nu ta'yíj ládxi'gac bunách Israel, gröczë' xuz xtau'ru' len benë' ga gulayantsquë' cati' ni' nacquë' bönni' zi'tu' luyú Egipto. Len yöl-la' huac zxön queë' bubijë' lequë' luyú ni'. ¹⁸ Gdu choa' iz bia' blenë' quequë' Dios cati' ni' guladë' gdu luyú bidx lu latj ca'z. ¹⁹ Cati' budx busnitië' gadx cö' yödz gulacuá' luyú Canaán, bunödzjë' quequë' xuz xtau'ru' xyugac bunách ni'. ²⁰ Gdöd ni', le guc gdu ca tap gayuá' yu chián iz, Dios bucu'ë quequë' bönni' glequi xbeynë' lequë' ga bdxintë zoë' Samuel, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios. ²¹ Ni'r gulanabë' lahuë' Dios uzóë' quequë' bönni' gna bë'ë, ati' Dios buzóë' quequë' Saúl, zxi'në' Cis, nababë' di'a dza queë' Benjamín. Gdu ca choa' iz gna bé'inë' lequë' Saúl na'. ²² Gdöd ni' Dios gduë' Saúl na', ati' buzóë' quequë' David quië gna bë'ë. Dios benë' lna' lau queë' David ni, gnë': “Nözda' runë' le rdzag ladxa'a David, zxi'në' Isaí, len gunë' yúgu'të le rë'nda' neda'.” ²³ Ladj zxi'n xsoë' David ni, Dios benë' ga guljë' Jesús quië uslë' bunách Israel, ca na' zí'atël gzxi' lu në'ë Dios gunë'. ²⁴ Zi'al cati' zi'a glë'ë Jesús, benë' lban Juan laugac yúgu'të bunách Israel quië lubí'i ládxi'gac len la'díl nis bunách ni'. ²⁵ Cati' ni' chzoa udx gunë' lban Juan na', gnë':

“¿Nuzxa ráquili' naca' neda'? Cutu naca' Cristo, bönni' na' ral-la' guidë'. Na'a, gul-yutsca'. Chza' gal-la' gdxinë' ga zoa' ni bönni' na', ati' neda' cutu naca' lsaca' gleycja' lölë' nudé'ë.”

²⁶ 'Lbi'ili', böcha'a, yugu' zxi'n xsoë' Abraham, len nul-li' zoali' ni, rádxili'-në' Dios. Dioscz bsölë'ë queëli' didza' ni quië ulali'. ²⁷ Cutu guluúnbë' Jesús nup nacuá' Jerusalén len bönni' ta'ná bé'inë' lequë', len cutu gulayéjni'në' le nayúj lu guich le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, zal-la' tu'labczë' yugu' didza' ni yugu' dza la'y, san lu yöl-la' curejni'i quequë' glunë' ga butság ca rna didza' ni cati' ni' gulachuguë' queë' Jesús gatië'. ²⁸ Zal-la' cutu budzöli le nabaguë'ë Jesús gatië', gulanabë' lahuë' Pilato gna bé'inë' bönni' ludöddë' Lë'. ²⁹ Cati' budx glunë' queë' yúgu'të le nayúj lu guich ca ral-la' gac queë', guluzötjë' Lë' lë'i yag cruz len gulucachë'ë Lë' yeru ba. ³⁰ Ni'r Dios buspanë' Lë' lu yöl-la' gut, ³¹ ati' zian dza buluí' lahuë' Jesús laugac nup yjaclen Lë' tsazxön cati' ni' gzë'ë Galilea, bdxinë' Jerusalén. Na'a, tunë' lna' lau queë' yugu' bönni' na' laugac bunách.

³² Cni nac, lëzca' netu' ni rguíxjöi'tu' lbi'ili' didza' dxi'a ca nac lë na' gzxi' lu në'ë Dios gunë' quequë' xuz xtau'ru'. ³³ Lë na' gzxi' lu në'ë quequë' Dios, Lëczë' benë' ga butság queëru', nacru' zxi'n xsoaquë'. Cni benë' cati' buspanë' Jesús, guc ca na' nayúj lu guich ga zoa salmo buróp, le rna cni: “Li' nacu' Zxi'na'. Neda' buzoacza' Li'.” ³⁴ Ca nac na', Dios buspanë' Lë' lu yöl-la' gut cui nit le gya' gbanë', Lëczë' Dios gnë' cni: “Gunna' queëli' le nacgac bica' ba gzxi' lu na'a lahuë' David.” ³⁵ Qui lë ni na' nayúj ca' lu guich, ga zoa yetú salmo, le

rna cni: “Cutu gu'u latj uga'në' bönni' la'y quiu' ga nit le gya' gbanë'.” ³⁶ Le guc queë' David nac bë'. Gdöd benë' dxin laugac bunách uládz queë', ca na' gna bé'inë' lë' Dios, ni'r gutië' ati' gulagu'ë lë' yeru ba ga nacu'ë xuz xtau'huë', ati' gnit le gya' gbanë'.

³⁷ Na'a, Jesús na', Dios buspanë' Lë', ati' cutu gnit lu yeru ba le gya' gbanë'. ³⁸ Lbi'ili', böcha'a, ral-la' gnözili' lë' ni rguíxjöi'tu' lbi'ili'. Dios runít lahuë' lbi'ili' ca nac dul-la' nabága'li' ni'a qui le benë' Jesús ni. ³⁹ Na'a, Dios ruúnë' tsahui' yúgu'të nup ta'yejlë' Jesús, rugúë' yugu' dul-la' na' le cugúc ugúa zxba queë' Dios, le bë'ë Moisés. ⁴⁰ Gul-gún chi'i cuinli' na'a cui gac queëli' le nayúj lu guich le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, rna cni:

⁴¹ Gul-yutsca', lbi'ili', bönni' cutún ba la'n.

Ubánili' san lu yöl-la' curejlë' queëli' gatli'.

Neda' guna' tu dxin dza ni zoali',

Ati' zal-la' nu quixjöi' lbi'ili' le ruluí dxin na', cutu ca' tséjlë'li'.

⁴² Cati' gulurujë' lu yu'u ga na' tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío Pablo len bönni' na' dzagquë' lë', ni'r gláta'yu lauquë' bunách ni' la'guíxjöi'në' lequë' yugu' lë' ni cati' gdxin yetú dza la'y quequë'. ⁴³ Cati' ni' gulurujë' lu yu'u na' bönni' nudubquë' ni', glunë' tsazxõn Pablo len Bernabé zian bönni' judío len bönni' nuhuõacquë' judío, bönni' ta'yíj láchxi'quë' Dios. Chopë' ni' gluí'lenë' lequë' didza', len gulusë'ë láchxi'quë' quië lácteczë' tsutsu, lunë' löz le ruzá' ladxë'ë quequë' Dios.

⁴⁴ Yexunu' gbidz ca' cati' bdxin yetú dza la'y quequë', guludubë' yelati'z cuguluhuõatë bunách

lu yödʒ na' quië la'yönnë' xtidzë'ë Dios. ⁴⁵ Ni'r guluxé'inë' bönni' judío cuta'yejlë', cati' gulalé'inë' bunách zian na', ati' gulanë' qui didza' ru'ë Pablo, len guladá'baguë'ë lei. ⁴⁶ Ni'r gdu lu yöl-la' rugu ladxi' quequë', glë' yugu' bönni' judío na' Pablo len Bernabé, ta'në':

—Ben bayúdx quíxjöi'tu' lbi'ili' zi'al xtidzë'ë Dios, san le ruca'nli' ca'z didza' ni, len runi lbi'ili' cutu nachli' lsaca' gdél-li'li' yöl-la' na'bán gdu ni, qui lë ni na', na'a uyeajtu' ga nacuá' bunách gza'a. ⁴⁷ Lëzca' cni gna bé'inë' netu' Xanru' Dios guntu' lban queë' Cristo laugac bunách gza'a, nac ca rna didza' na' bë'ë Dios ca nac queë' Cristo, gnë':

Nuzóa' Li' quië gacu' yení' quegac bunách gza'a, Len gacu' Nu uslá bunách gdu'të yödzlyú.

⁴⁸ Cati' gulayöni didza' ni bunách gza'a nacuá' ni', guludziynë' len gulagu'ë Xanru' yöl-la' ba ni'a qui xtidzë'ë. Gulayejlë' Cristo yúgu'të nup ni' chnunë' quegac Dios gata' quegac yöl-la' na'bán gdu. ⁴⁹ Cni guc, gzë xtidzë'ë Xanru', ati' gulayöni lei bunách yúgu'të yödʒ nacuá' luyú ni'. ⁵⁰ Ni'r gulagú'u yöl-lë'ë yugu' bönni' blau qui yödʒ ni' bönni' judío cuta'yejlë' na' cui la'lé'inë' dxi'a Pablo len Bernabé. Lëzca' cni gulagú'u yöl-lë'ë ngul blau ni' ta'yíj ládxi'nu Dios. Cni guc, glunë' ga gulabía ládxi'quë' Pablo len Bernabé, ati' gululaguë' chopë' ni ni'l lu xyuquë'. ⁵¹ Ni'r guluquindjë' yu bëchtö da' lalabquë' Pablo len Bernabé le ruluí'i nagá'n zxguia' nabága'gac bunách lu yödʒ na', ati' yjaquë' lu yödʒ Iconio. ⁵² Guludziynë' bönni' yödʒ Antioquía na', bönni' ta'yejlë' Xanru', ati' gzóalenë' lequë' Dios Bö' La'y.

14

Le glunë' Pablo len Bernabé lu yödz Iconio

¹ Cati' guladxinë' Iconio Pablo len Bernabé, gulayazië' tsazxõn lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Díos bönni' judío, ati' ni' glu'ë didza'. Cni guc, gulayejlë' Cristo zian bunách judío, lenca' zian bunách gza'a. ² Ni'r gulagú'u yöl-lë'ë la'quë' bönni' gza'a bönni' judío cuta'yejlë', cui la'lé'inë' dxi'a böchi'ru' ta'yejlë'ë Cristo. ³ Le gulayejlë' Cristo bunách zian na', zian dza gulacu'ë ni' Pablo len Bernabé, ati' lu yöl-la' rugu ladxí' glu'ë xtidzë'ë Díos, le tu'zxõni ladxí'quë' Xanru'. Lëczë' Xanru' bulu'ë nac gdu'të li didza' tu'ë ca nac le ruzá' ladxë'ë quegac bunách Díos, le bë'ë latj glunë' le tac bë' len le tun ga tu'bani bunách. ⁴ Ni'r gularúj chopl bunách lu yödz na'. La'quë' guladë'ë bönni' judío cuta'yejlë', ati' yela'quë' guladë'ë Bernabé len Pablo, gbaz na' nasölë'ë Cristo. ⁵ Ni'r bönni' judío cuta'yejlë' na' len yugu' bönni' gza'a ni' glunë' tuz bönni' ta'ná bé'inë' lequë', ati' gularujë' quië lu'ë dö' quequë' gbaz na' nasölë'ë Cristo len luladxë' lequë' guiöj. ⁶ Cati' táquibe'inë' lë ni Pablo len Bernabé, guluxxundjë' ni', yjaquë' yödz Lистра len Derbe luyú Licaonia, ati' ni' guladödë' yúgu'të yödzdau' gdu zbi'il, ⁷ gap ni' glunë' lban qui didza' dxi'a ca nac queë' Cristo.

Tu'ladxë' Pablo guiöj lu yödz Lистра

⁸ Lu yödz Lистра zoë' bönni' curzë'ë. Rö'zë' ni' le curza'czë' cati' ni' guljë' len gatga gzë'i ni'ë. ⁹ Ruzë naguë' didza' ru'ë Pablo bönni' ni. Buyúë' lë' Pablo len gúquibe'inë' rejlë'ë Cristo quië huöaquë'. ¹⁰ Ni'r bë'ë zidzj didza' Pablo, rë' lë':

—Gzui.

La' gxíti'të' bönni' na' len gzë'i ni'ë. ¹¹ Cati' gulalé'inë' lë na' benë' Pablo bönni' Listra, gulazú laquë' tu'ë zidzj didza' lu didza' tu'ë bönni' Licaonia na', ta'në':

—Yugu' dios bönni' ni. Nuhuötjquë' ga zoaru', tu'luí' cuinquë' ca nacquë' bönni'.

¹² Bernabé na', gulanë' naquë' Júpiter, ca lë' dios blau quequë', ati' Pablo, gulanë' naquë' Mercurio, yetú dios quequë'. Cni gulanë' le ru'ë didza' Pablo ca na' ta'në' runë' Mercurio na'. ¹³ Ga ni' nacu'ë zoa gdau' qui Júpiter, cuit nöztëz ga ni' ta'yáz bunách yödz na'. La' bdxintë' ni' bxuz qui Júpiter na', nachë'ë-ba' yugu' bëdx len nu'ë ca' yugu' bregui' yöj, ati' dzaggac lë' bunách zian. Glë'nnë' ludödcdë'-ba' bëdx na' laquë' Pablo len Bernabé quië la'yíj ládxi'quë' lequë' ca tunë' quegac dios quequë'. ¹⁴ Cati' gláquibe'inë' lë ni Bernabé len Pablo, gbaz na' nasölë'ë Cristo, gulachözë'ë lari' nácuquë'. Tu'hui'nnë' le tunë' bönni' ni le cural-la' lunë', ati' gulaxíti'ë, yajcu'ë gatsj lahui'l bunách zian na', len glu'ë zidzj didza', ¹⁵ të' lequë':

—Lbi'ili' bunách. ¿Bizx quië runli' cni? Lëz bönni' ca lbi'ili' nactu', len rguíxjöi'tu' lbi'ili' lë nicz ral-la' uca'nli', le cunác z ni, quië gáquili' queë' Dios ban. Dios ni benë' luzxbá len yödzlyú, len nis zxön, len yúgu'të le nacuá' tu tu latj na'. ¹⁶ Iz chguladód, glun yúgu'të bunách ca rnaz qui queëgac, ati' Dios cutu buzaguë'ë xnözgac, ¹⁷ san benë' ga glac le tun lna' lau queë', ni'a qui le nacgac dxi'a benë' quequë'. Rsölë'ë queëru' nis guiöj, len runë' ga ta'yán le razru'. Ruzölj rudzé'inë' rë'u len runë' ga rudziji ládxi'ru'.

¹⁸ Zal-la' glë' lequë' cni Bernabé len Pablo, cannz guluxicjë' guluzaguë'ë xnözgak bunách zian na', cui ludödcdë'-ba' bëdx na' lauquë'.

¹⁹ Ni'r guladxinë' ni' la'quë' bönni' judío cuta'yejlë'ë, narujquë' Antioquía len Iconio, ati' gulagú'u yöl-lë'ë bunách zian na'. Ni'r gululadxë' Pablo guiöj yúgu'të', len gla'yjë' lë' ni'l ra' yödz na', le táquinë' chnatië'. ²⁰ Ni'r cati' guludubë' gdu zbi'il ga dë' Pablo bönni' ta'yejlë'ë Cristo, gyasë' Pablo len buazië' lu yödz na'. Cati' za' rení' yetú dza, burújlenë' Bernabé, yjaquë' yödz Derbe.

²¹ Lu yödz ni' glunë' lban qui didza' dxi'a ca nac queë' Jesucristo, ati' gulayejlë' Cristo bunách zian ni'. Gdöd ni' yhuöjquë' Listra, len Iconio, len Antioquía. ²² Cati' guladödë' yugu' yödz na' Bernabé len Pablo, gulutipë' ládxi'quë' bönni' ni' ta'yejlë'ë Cristo, len gulusë'ë ládxi'quë' luga'në' tsutsu ca na' ta'yejlë'ë Lë'. Glë' lequë':

—Rë'u tsazczru' ga rna bë'ë Dios, run bayúdx saca' qui'ru' zian le gac queëru'.

²³ Tu cö' hueaj bunách ni' queë' Cristo, gulucu'ë bönni' gul lun chi'ë bunách queë' Cristo na'. Cati' chgululidzë' Dios len glunë' gubás, ni'r gulagu'ë lequë' lu në'ë Xanru', Nu na' ta'yejlë'ë.

Tu'dxinë' Antioquía luyú Siria Pablo len Bernabé

²⁴ Ni'r guladödë' luyú Pisidia Pablo len Bernabé, ati' guladxinë' luyú Panfilia. ²⁵ Budx glunë' lban qui xtidzë'ë Cristo lu yödz Perge, yjaquë' yödz Atalia. ²⁶ Guluzë'ë ni', ati' gulabenë' tu lë'i barco len guludxinë' yödz Antioquía, ga na' nacu'ë bönni' queë' Cristo, bönni' na' gulasölë'ë lequë' tsjenquë' lban, cati' ni' gulagu'ë lequë' lu në'ë Dios, Nu

na' ruzá' ladxi' quequë' lunë' xchinë', dxin na' chbudx glunë'. ²⁷ Cati' ni' guludxinë' Antioquía, guludúb bunách queë' Cristo nacué' ni'. Ni'r gulagúxjöi'në' lequë' Pablo len Bernabé ca nacgac le zxön benë' Dios lu na'quë', lenca' ca benë' Dios, bë'ë latj ta'yejlë' ca' Lë' bunách gza'a. ²⁸ Zian dza gulugá'nlenë' bunách ni' ta'yejlë' Cristo Pablo len Bernabé.

15

Tu'dubë' Jerusalén huen dxin queë' Cristo

¹ Ni'r guladxinë' Antioquía la'quë' bönni' naru-jquë' luyú Judea, ati' gulusëdnë' böchi'ru' ni', ta'në':

—Chqui' cutu grugu lu xpëla'li' ca nalëbitu' runtut' ca na' gna bë'ë Moisés, cutu gac ulali'.

² Ni'r guladíl-lenë' lequë' didza' Pablo len Bernabé, ati' glactsca rusbó. Gdöd ni', gulaböë' Pablo len Bernabé len yela'quë' bönni' böchi'ru' ni', quië tsjaquë' Jerusalén, la'dxinë' lauquë' gbaz ni' queë' Cristo, lenca' lauquë' bönni' gul tun chi'ë bunách queë' Cristo ni', quië luí'lenë' lequë' didza' ca nac lë ni rac, tu'sëdnë' bunách bönni' na' le nachixi.

³ Ni'r gulugu'ë lequë' nöz bönni' queë' Cristo nacué' Antioquía, ati' guladödë' lu xyu yödz Fencia len luyú Samaria, ati' gulagúxjöi'në' böchi' lza'ru' ni' ca gac, guluhuöaquë' queë' Cristo bönni' gza'a. Lë ni ben ga guludzijnë' yúgu'të böchi' lza'ru' ni'.

⁴ Cati' guladxinë' Jerusalén Pablo len Bernabé, glunë' lequë' ba la'n bönni' queë' Cristo nacué' ni', lenca' yugu' gbaz nasölë'ë Lë', len bönni' gul tun chi'ë. Gulagúxjöi'në' lequë' Pablo len

Bernabé yúgu'të le benë' Dios lu na'quë'. ⁵ Ni'r gulayasë' la'quë' bönni' gdau' fariseo chta'yejlë'ë Cristo, ta'në':

—Run bayúdx grugu lu xpëla'quë' bönni' gza'a na' ta'yejlë'ë'ë Cristo, len gna bé'iru' lequë' lunë' ca rna bë' zxba queë' Moisés.

⁶ Ni'r guludubë' gbaz nasölë'ë Cristo len bönni' gul tun chi'ë bunách queë', quië la'bequi xbeynë' lë ni rac. ⁷ Gdöd glu'ë zian didza', gzuinë' Pedro len gudxë' lequë':

—Böcha'a. Nőziczli' ca guc dza ni'të, Dios gröczë' neda' quië guna' lban laugac bunách gza'a quië la'yönnë' didza' dxi'a len la'yejlë'ë Cristo. ⁸ Dios, Nu nunbë'cz le yu'u icj lădxi'dau'gac bunách, buzóë' le nac bë' runë' lequë' ba la'n, le bsölë'ë quequë' Dios Bö' La'y, lëz ca bsölë'ë queëru' Lë'. ⁹ Cutu butsé'ë ca benë' quequë' len queëru', ati' lëzca' lequë' bunë' dxi'a icj lădxi'dau'quë' le ta'yejlë'ë Cristo. ¹⁰ Na'a, ¿bizx quië run leyli'-në' Dios, ruspága'li' yua' xyengac böchi' lza'ru'? Yua' ni, le nac le ta'ná bë' zxba queë' Moisés, cutu guc gua'ru' rë'u, len cutu guc lu'ë xuz xtau'ru'. ¹¹ Rë'u ni, réjlë'ru' nularu' ni'a qui le buzá' lădxë'ë queëru' Xanru' Jesús, len lëz ca nularu' rë'u, lulë' ca' lequë'.

¹² Cati' budx bë'ë didza' ni Pedro, gulacu'ë dxiz yúgu'të', ati' guluzë nagquë' didza' glu'ë Bernabé len Pablo, gulaguíxjöi'në' lequë' le tac bë' len le tun ga tu'bani bunách, yugu' le benë' Dios lu na'quë' ga nacuá' bunách gza'a. ¹³ Cati' budx glu'ë didza' ni Bernabé len Pablo, bubi'ë didza' Jacobo, gnë':

—Böcha'a. Gul-zë nagli' le gyëpa' lbi'ili'.
¹⁴ Chgdíxjöi'czně' rë'u Simón Pedro ca benë'

Dios, bulu'ë lahui yöl-la' huac queë' le zi'al lzu laugac bunách gza'a quië bubijë' quizi queë' bunách nútsa'gac ladjquë'. ¹⁵ Ca nac lë ni rajlôzgak xtídza'quë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, ca na' nayúj lu guich la'y, rna:

¹⁶ Dza töd lë ni huöda' len uchisa' Nu gna bë', Tsazië' xlatjë' David,

Guna' ca run nu ruchís tu yu'u naguíndj.

Uchisa' ca' bunách la'cuá' lidxë', nup naga'ngac,

Guna' ca run nu ruchís tu zö'ö gul.

Cni uchisa' le gna bë'ë David

¹⁷ Quië luguílj Xanru' yezica' bunách.

Luguílj Lë' bunách gza'a,

Ati' si' lagac: bunách queë' Dios.

¹⁸ Cni rnë' Xanru',

Nu na' dza ni'të ben ga nac bë' yúgu'të lë ni.

¹⁹ 'Qui lë ni na' runi neda' cutu ral-la' gun níguiru' bunách gza'a, nup tu'huóac queë' Dios.

²⁰ Ral-la' uzujru' quequë' lu guich quië luca'në' yugu' le cural-la' lahuë', le nadód laugac bdau' guiöj bdau' yag, len cui lunë' le cunác, len cui lahuë' xpëla'cba' böa' guixi' cunarujcha' rön, len cui lahuë' xchönba' nütitëz böa' guixi'. ²¹ Dza ni'të nacuá' yúgu'të yödz nup tun lban lu yu'u gap tu'dubë' tu'sedë' queë' Dios bönni' judío, len tunë' lban qui le buzujë' lu guich Moisés. Tu'labczë' lei yugu' dza la'y.

²² Ni'r guladzág ládxi'quë' gbaz nasölë'ë Cristo len bönni' gul tun chi'ë, len yúgu'të bunách queë' Cristo, la'böë' la'quë' bönni' ladjquë' quië la'sölë'ë lequë' Antioquía, tsjáclenë' Pablo len Bernabé. Chopë' na' gulaböë', lëquë' Judas, zoa yetú lë'

Barsabás, lenca' Silas, nacquë' bönni' blau dza-gguë' böchi'ru' ni'. ²³ Guluzujë' lu guich le guludödë' lu na'quë' lu'ë, le rna cni:

—Netu', gbaz nasölë'ë Cristo, len bönni' gul tun chi'ë, len yugu' böchi'ru', rugaptu' lbi'ili' Dios, böchi'tu', nacli' bunách gza'a zoali' Antioquía len yugu' yödz luyú Siria len Cilicia. ²⁴ Byönitu' ca tun la'gac bunách gularúj ga zoatu', bönni' na' cutu bsöla'tu' lequë'. Dutsa'quë' lbi'ili' ni'a qui le ta'në', len tu'chíxinë' icj ládxi'dau'li', le ta'ná bë'ë grugu lu xpëla'li' len gunli' ca rna bë' zxba queë' Moisés. ²⁵ Qui lë ni na' bdzag ládxi'tu' cati' chben tuz xtídza'tu', grötu' chopë' bönni', nup gsöla'tu', duyuguë' lbi'ili'. Guídlenguë' Bernabé len Pablo, nup ni nadxi'iru'. ²⁶ Chyjaquë' gap gzoa banádx latië' Bernabé len Pablo le nadxi'icnë' Xanru' Jesucristo. ²⁷ Cni nac, rsöla'tu' queëli' Judas len Silas. Chopë' ni la'guíxjöi'në' lbi'ili' lë ni ruzujtu' lu guich ni. ²⁸ Bului'inë' netu' Dios Bö' La'y le rdzag ladxë'ë, len lëzca' cni rdzag ládxi'tu' netu', cutu uspága'rtu' lbi'ili' yua', le nac le rna bë' zxba queë' Moisés, san tuz yugu' lë ni run bayúdx gunli'.

²⁹ Cutu gáguli' le nadöd laugac bdau' guiöj bdau' yag.

Cutu gáguli' rön.

Cutu gáguli' xpëla'cba' böa' guixi' cunarujcba' rön.

Cutu gunli' le cunác.

Chqui' gun chi'i cuinli', gunli' ca rna yugu' lë ni, gunli' dxi'a.

³⁰ Cni guc guladxinë' Antioquía yugu' bönni' na' nasöla'quë'. Ni' gulutubë' bunách queë' Cristo nacuá' ni', ati' gulagu'ë lu na'quë' guich na'. ³¹ Cati' chbudx gululabë' lei, guludzijnë' ca nac le nayúj

lu guich na', le ruhuí' zxön lequë'. ³² Le nac-
quë' ca' bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios Ju-
das len Silas, guluhuí' zxönë' lequë' len gulutipë'
ládxi'quë' böchi'ru' ni', gulugunë' dxin didza' zian
gluí'lenë' lequë'. ³³ Gdöd guludzeyne' ni' nabáb
dza chopë' ni, ni'r böchi'ru' ni' guluzeyne' lequë'
dxi'a didza' quië tshuöjqüë' Jerusalén ga nacu'ë
bönni' gulasölë'ë lequë'. ³⁴ Bdzag ladxë'ë Silas
buga'në' Antioquía. ³⁵ Guluga'në' ca' Antioquía
Pablo len Bernabé, ati' gulusëdnë' bunách len
glunë' lban qui xtidzë'ë Xanru'. Lëzca' cni glun
zianr ca' bunách.

Rzu lahuë' Pablo rjenë' lban le buróp lzu

³⁶ Gdöd nabáb dza Pablo gudxë' Bernabé:

—Huayejrú' leyúbl tsajyucru'-në' böchi'ru'
nacu'ë yúgu'të yödz gap chyjenru' lban qui xtidzë'ë
Xanru', quië glé'iru' nacx rac quequë'.

³⁷ Gu'nnë' Bernabé la'chë'ë-bi' bi'i Juan Mar-
cos, tséajlenbi' lequë', ³⁸ san cutu bdzag ladxë'ë
Pablo la'chë'ë-bi' tséajlenbi' lequë' le bulá'alenbi'
lequë' luyú Panfilia len cutur yjénlenbi' lequë' dxin
queë' Xanru'. ³⁹ Cutu guc tuz xtídzá'quë' Bern-
abé len Pablo ga bdxintë gululá'alenë' tuë' yetúë'.
Bchë'ë-bi' bi'i Marcos Bernabé ati' gulabenë' tu
lë'i barco, yjaquë' luyú Chipre. ⁴⁰ Pablo gröë'
Silas quië tséajlenë' lë'. Ni'r gulagu'ë lequë' lu në'ë
Xanru' böchi'ru', gulanabnë' Lë' uzá' ladxë'ë que-
quë', ati' zjaquë' Pablo len Silas. ⁴¹ Guladödë' yugu'
yödz luyú Siria len Cilicia, ati' gulutipë' ládxi'gac
bunách queë' Cristo nacué' ni'.

16

Runbi' tsazxön Pablo len Silas bi'i Timoteo

¹ Gdöd ni' guladxinë' yödz Derbe len Listra Pablo len Silas. Ni' zoabi' bi'i bönni' réjlë'bi' Cristo, lëbi' Timoteo. Nachi' zxi'nnu ngul judío réjlë'nu Cristo, san cutu naquë' judío xuzbi'. ² Tunë' lna' lau queëbi' böchi'ru' nacu'ë Listra len Iconio, ta'në' runbi' le nac dxi'a. ³ Gu'nnë' Pablo tséajlenbi' lë' bi'i ni, ati' gdel-lë'ë-bi' len bchuguë' lu xpëla'bi' ca tun bunách judío. Cni benë' cui la'në' queëbi' bönni' judío nacu'ë ni', le nözcnë' yúgu'të' cutu naquë' judío xuzbi'. ⁴ Cati' guladödë' gap nacuá' yödz ni' Pablo len nup dzaggac lë', tu tu yödz na' guludödë' lu na'quë' böchi'ru' nacu'ë ni' yugu' zxba na' glunë' gbaz nasölë'ë Cristo len bönni' gul tun chi'ë bunách queë', nacu'ë Jerusalén. Guludödë' zxba ni lu na'quë' quië lunë' ca rna bë' zxba na'. ⁵ Cni guc, guladíp ládxi'gac ca nac le réjlë'ru' Cristo yúgu'të cö' bunách queë' Cristo, ati' gulayán tu tu dza.

Rulidzë' Pablo bönni' Macedonia lu yël bëhcál

⁶ Guladödë' luyú Frigia len luyú Galacia Pablo len bönni' dzagquë' lë', le buzaguë'ë xnözquë' Dios Bö' La'y, cui tsajtíxjö'quë' xtidzë'ë Xanru' luyú Asia. ⁷ Cati' guladxinë' luyú Misia, glë'nnë' tsjaquë' luyú Bitinia, san cutu bë'ë lequë' latj Dios Bö' La'y, Nu rsölë'ë queëru' Jesús. ⁸ Ni'r guladödë' gal-la' ga dë Misia, ati' yjaquë' yödz Troas. Neda' Lucas, ruzuja' quiu' lu guich lë ni, gzoa' Troas na', ati' yajsóalena'-në' Pablo. ⁹ Lu yödz ni' Dios bului'inë' Pablo tu le blé'inë' lu yël bëhcál. Buluí' lahuë' lë' bönni' Macedonia, zuinë' len ráta'yuë'

lahuë' Pablo, rnë': "Gdöd ladztu', lu xyutu' Macedonia, len guclen netu'." ¹⁰ Cati' bléinë' lë ni Pablo, lë na' bulu' lahui lë', la' bë' ládxi'tëtu' tseajtu' luyú Macedonia, le gúquibe'itu' Dios chbulidzë' netu' tsjentu' lban qui didza' dxi'a laugac bunách luyú ni'.

Le glunë' Pablo len Silas lu yödZ Filipos

¹¹ Ni'r grentu' lë'i barco, buza'tu' Troas. Tinz gdödtu' ga bdxintu' Samotracia, ati' gdöd yetú dza bdxintu' yödZ Neápolis. ¹² Buza'tu' ni', ati' bdxintu' Filipos, yödZ na' nacr blau ca yúgu'të yödZ nababgac tsla'a ni' luyú Macedonia. Lu yödZ ni' nucua'quë' bunách uládz quequë' bönni' Roma. Lu yödZ niz gzoatu' nabáb dza. ¹³ Cati' bdxin tu dza la'y, brujtu' lu yödZ, gyeajtu' ra' yegu ga na' tu'dúbcz, tu'lídZ Dios bunách yödZ na'. Ni' grö'tu' len gdíxjöi'tu' ngul nudubcnu ni' ca nac xtídzë'ë Xanru'. ¹⁴ Nútsa'nu ladjcnu ni' Lidia, ngul Tiatira. Nacnu ngul huëti' lari' xna záqui'tsqi. Rejládxi'nu Dios ngul ni, ati' buzë nagnu didza' bë'ë Pablo, ati' Xanru' gúclenë'-nu quië gzxi' lu na'nu didza' na' bë'ë Pablo. ¹⁵ Ni'r bdílnu nis lënu, ati' guladíl ca' nis bunách nacuá' lidxnu. Gdöd ni' gúta'yunu lautu', gnanu:

—Chqui' ráquibe'ili' réjlë'a Xanru', gul-tsáz lidxa', len gul-zóa ni'.

Bennu bayúdx uga'ntu' ni'.

¹⁶ Yetú le guc tu dza tsal ni' zeajtu' ga na' rulidztu'-në' Dios, brujbi' dutsagbi' netu' bi'i ngul yu'u lëbi' bö' run ga rnë ya'abi'. Len yöl-la' rnë ya'a queëbi' runbi' ga ta'zi'tsquë' dumí bönni' xanbi'.

17 Bi'i ngul ni zajnaubi'-në' Pablo len netu', rui'bi' zidzj didza', rnabi':

—Bönni' ni tunë' xchinë' Dios náctërë' blau. Ta'guíxjöi'në' lbi'ili' nac gac ulali'.

18 Cni benbi' zian dza. Cati' cutur bdzag ladxë'ë Pablo, bueycjë' len bulidzë' bö' na' yu'u lëbi', rnë':

—Ni'a queë' Xanru' Jesucristo, rna bé'ida' li'. Burúj icj ládi' dau'bi' bi'i ngul ni.

La' ni'z burujtë bö' na'.

19 Cati' gulalé'inë' xanbi' chburúj bö' na' run ga rnë ya'abi', len cutur nac löz la'zi'ë dumí ni'a queëbi', qui lë ni na' gulazönë' Pablo len Silas, ati' gulachë'ë lequë' lauquë' bönni' yúlahui', nudubquë' ga nac lu yë'y. 20 Gulucu'ë lequë' lauquë' bönni' yúlahui' na', ta'në':

—Nacquë' judío bönni' ni len tunë' ga tun rusbő bunách yödz ni. 21 Tu'sëdnë' le cural-la' si' lu na'ru' len cural-la' gunru', le nababru' Roma.

22 Ni'r guladá'baga' Pablo len Silas bunách zian ni', ati' gulaná bé'inë' nup gulaléycj lari' nácuquë' Pablo len Silas bönni' yúlahui', ati' gulaguinë' lequë' gba'y. 23 Gdöd gulaguintsquë' lequë', gulagu'ë lequë' lidx guía. Gulaná bé'inë' bönni' ruseyjë' lidx guía na' gun chi'itsquë' lequë'. 24 Bönni' ni, cati' chgulaná bé'inë' lë' cni, glu'ë lequë' lu yu'u död lidx guía na', len glu'ë ní'aquë' yeru yag ta'zön ní'aquë'.

25 Gdu ladxí' yël tu'lidzë' Dios Pablo len Silas, len tul-lë' yöl-la' ba queë' Dios, ati' ta'yönnë' bönni' nadzunquë' lidx guía na'. 26 Ni'r tu tsalz gtittsca luyú. Cni guc ga bdxintë gzxiz xlibi zö'ö lidx guía na', ati' la' gulayaljtë yúgu'të gap nu ryaz, ati' guluhuédx ca' du guía nága'gac bönni' nadzunquë'

ni'. ²⁷ Bubanë' bönni' na' ruseyjë' lidx guia. Catì' blé'inë' nayalɣac gap nu ryaz lidx guia na', gley-cjë' guia tuchi' queë' quië gdödi cuinë', le ráquinë' chguluzxundjë' bönni' nadzunquë' lidx guia na'.

²⁸ Ni'r zidzj bulidzë' lë' Pablo, gnë':

—Cutu bi guni cuinu', le zoatu' ni yúgu'tëtu'.

²⁹ Ni'r gnabë' gui' bönni' na', ati' gda'atë' lu yu'u lidx guia na'. Gzxiztsquë' lu yöl-la' radxi, ati' byechuë' xní'aque' Pablo len Silas. ³⁰ Catì' chnubijë' lequë' lidx guia na', gudxë' lequë':

—Lbi'ili', bönni', ɣbizxa ral-la' guna' quië ulá'?

³¹ Lequë' të' lë':

—Gyejlë'ë Xanru' Jesucristo ati' uláu' li', len lëzca' cni lulá bunách nacuá' lidxu'.

³² Gluí'lenë' lë' didza' ca nac qui xtidzë'ë Xanru', dzaggac lë' yúgu'të bunách nacuá' lidxë'. ³³ La' na'z, ni' nac chdzö'l la' bchë'të' lequë', ati' yajtibë' lequë' ga dxiaquë' huë'. Gdöd ni', la' bdiltë' nis, ati' guladíl ca' nis yúgu'të bunách nacuá' lidxë'. ³⁴ Ni'r bchë'ë lequë' lidxë', len bë'ë le glahuë'. Rudzijne' lë' len tu'dziji ca' yúgu'të bunách nacuá' lidxë' le ta'yejlë'ë Dios.

³⁵ Catì' za' rení' dza na', gulasölë'ë ni'a na'quë' bönni' yúlahui', ati' glë' bönni' na' ruseyjë' lidx guia, ta'në':

—Bsan-quë' bönni' na'.

³⁶ Ni'r gdíxjöi'në' Pablo didza' ni bönni' na' ruseyjë' lidx guia, gnë':

—Gulasölë'ë didza' bönni' yúlahui' usana' lbi'ili'. Na'a, gul-rúj, len gul-huőj dxí'adau' ga rzoali'.

³⁷ Ni'r brujë' Pablo len gudxë' yugu' ni'a na'quë' bönni' yúlahui' na', gnë':

—Chgulaguinë' netu' laugac bunách zal-la' cutu narúguini queëtu' ca rna bë' zxba, len gulagu'ë netu' lidx guia, ati' netu' ni nababtu' Roma. ¿Naru' tu'santsë' netu' bagachi'z? Cutu ca' gac. Lídgarë' lequë' dusanquë' netu'.

³⁸ Yhuöjquë' ni'a na'quë' bönni' yúlahui' na' ya-jtíxjöi'cnë' bönni' yúlahui' didza' ni, ati' lequë' gládxinë' cati' gulayönnë' nababquë' Roma Pablo len Silas. ³⁹ Cati' guládxinë' lidx guia ni', gláta'yuë' lauquë' Pablo len Silas cutu luspaguë'ë lequë' zxguia'. Ni'r gulabijë' lequë' lidx guia na' len gláta'yuë' lauquë' lurujë' yödz na'. ⁴⁰ Ni'r gularujë' lidx guia na' Pablo len Silas, ati' gulayazië' lidxnu Lidia. Cati' chgulalé'inë' böchi'ru' nacu'ë ni', guluchizië' didza' icj nagquë' ati' la' guluza'të' ni'.

17

Tun rusbö bunách Tesalónica

¹ Guladödë' Pablo len Silas lu yödz Anfípolis len lu yödz Apolonia, ati' guládxinë' lu yödz Tesalónica, ga ni' zoa tu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. ² Buga'në' ni' Pablo gdu galj dza, len ca runczë', gyijë' ga zoa yu'u na' cati' nac dza la'y quequë' bönni' judío, ati' bë'lenë' lequë' didza'. ³ Busálj la'në' len bului'inë' lequë' rusëdi le nayúj lu guich la'y run bayúdx saca' qui'ë Cristo, Nu na' tunë' löz bönni' judío duslë' lequë', ati' töd gatië' ubanë' lu yöl-la' gut. Ni'r gudxë' lequë' Pablo:

—Cni guc queë' bönni' na' lë' Jesús, runa' lban queë' ga ni zoali'. Bönni' ni naquë' Cristo.

⁴ Ni'r gulayejlë'ë Cristo la'quë', ati' glunë' tsazxön Pablo len Silas. Lëzca' cni gulayejlë'ë

Cristo zian bönni' gza'a, bönni' ta'yíj ládxi'quë' Dios. Lëzca' gulayéjlë'nu Cristo ngul blau zian. ⁵ Ni'r lu yöl-la' ruzxe'i quequë' Pablo bönni' judío cuta'yejlë', gulutubë' bönni' cunacquë' tsahui', bönni' ta'dazë' ca'. Cati' chgulutubë' bunách zian, glunë' ga glun rusbõ gdu lu yödzt na', ati' bayúdx gulayazië' lidxë' Jasón quië lubijë' Pablo len Silas laugac bunách na' tun rusbõ. ⁶ Cati' cutu guludzölnë' Pablo len Silas, gulabijë' Jasón len yezíca'rë' böchi'ru' nacu'ë ni', ati' gulachë'ë lequë' lauquë' bönni' yúlahui'. Glu'ë zidzj didza', ta'në':

—Chguladxinë' ca' ni bönni' na' nutsá'quë' bunách gdu'të yödztlyú. ⁷ Jasón ni glu'ë lequë' lidxë'. Ta'dá'baguë'ë zxba queë' César, bönni' rna bé'inë' rë'u, yúgu'të bönni' ni, ta'në': “Zoë' yetúë' bönni' rna bë'ë, lë' Jesús.”

⁸ Cati' gulayönnë' lë ni, gulabö'ë bagu'í bönni' lu yödzt len bönni' yúlahui' na'. ⁹ Ni'r, gdöd gulazi'ë dumí le bucá'ngarë' Jasón len yezíca'rë' bönni' na' bönni' yúlahui', gulusanë' lequë'.

Le glunë' Pablo len Silas lu yödzt Berea

¹⁰ Ni'r la' gulasöla'të' Pablo len Silas böchi'ru' ni', ni' nac chdzö'l, zjaquë' yödzt Berea. Cati' guladxinë' ni', gulayazië' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío nacu'ë ni'. ¹¹ Glacrë' tsahui' bönni' ni ca bönni' nacu'ë Tesalónica, le gulazí' lu na'quë' xtidzë'ë Xanru' gdu ládxi'quë'. Yugu' dza gululabtsquë' dxi'a le nayúj lu guich la'y, quië láquiibe'inë' chqui' nacz lë na' rnë' Pablo. ¹² Cni guc, gulayéjlë'ë Cristo zian bönni' judío. Lëzca' cni, gulayéjlë'ë Cristo zian bönni' gza'a, yugu' ngul blau len yugu' bönni'. ¹³ Ni'r cati'

gláquibe'inè' bönni' judío nacu'ë Tesalónica, lëzca' rguíxjö'ë Pablo xtidzè'ë Dios lu yödZ Berea, yjaquë' ni', len glunë' ca' ni' ga glun rusbö bunách zian. ¹⁴ Ni'r la' gulasöla'tè' Pablo böchi'ru' ni', tsijë' ga nac ra' nis zxön, san guluga'nzë' Berea Silas len bi'i Timoteo. ¹⁵ Gulaché'ë Pablo bönni' Berea na' lu yödZ Atenas. Ni'r la' yhuöjctë' lu yödZ Berea, tu'ú'ë xtidzè'ë Pablo, lë' Silas len bi'i Timoteo tsjactë' ga ni' zoë' Pablo.

Le benë' Pablo lu yödZ Atenas

¹⁶ Tsal ni' zoë' Pablo rbözë' Silas len bi'i Timoteo lu yödZ Atenas, ruhui'ni ladxë'ë le rlé'inë' ta'yíj ládi'gac bdau' guiöj bdau' yag yúgu'të bunách yödZ na'. ¹⁷ Qui lë ni na' bë'lenë' bönni' judío len bönni' ta'yíj ládi'quë' Dios didza' ga nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios. Yugu' dza bë'lenë' nup ta'dá lu yë'y didza' ca nac xtidzë'ë Cristo. ¹⁸ Glu'lenë' Pablo didza' la'quë' bönni' da'quë' le tu'sëdnë' bönni' epicúreo len le tu'sëdnë' bönni' estoico. La'quë' gulanë':

—¿Bizxa rë'nitsanë' gnë' bönni' huë' didza' ni?

Yela'quë' gulanë':

—Ráqitu' naquë' nu run lban quegac dios zi'tu'.

Cni gulanë' le runë' lban Pablo lauquë' qui didza' dxi'a queë' Jesús, len qui yöl-la' rubán. ¹⁹ Ni'r gulaguel-lë'ë në'ë Pablo, len gulaché'ë lë' lu gui'a ga tu'dubë' tu'ë didza', nazí' lei Areópago, ta'në':

—¿Naru' huactsa yönitu' didza' cub ni rguíxjö'u?

²⁰ Rusyönnu' netu' le tun ga rubánitu'. Na'a, rë'nitu' gnözitu' bizxa rna didza' ni ru'u.

²¹ Cutur bi ta'dzág ládxi'quë' lunë' bönni' Atenas na' len bönni' gza'a nacu'ë ni', san la'yöniznë' len lui'zë' didza' tu le cub.

²² Ni'r gzuinë' Pablo gatsj lahui'l lö'a Areópago na', gnë':

—Bönni' Atenas, yúgu'të le rlé'ida' nac bë' szxöni rej ládxi'gacli' dios queëli'. ²³ Cati' gdöda' lu yödz len buyúgaca' le rej ládxi'li', yajxaca'a ca' tu nich ga ni' nayúj le rna cni: “Tu Dios, Nutu Nu Nunbë' Lë'.” Dios na' rej ládxi'li'-në' zal-la' cutu núnbë'li'-në', Dios ni runa' lban queë' lauli'.

²⁴ 'Dios ni benë' yödzlyú len yúgu'të le nacuá' yödzlyú ni. Naquë' Xani yehua' yubá len Xani luyú ni, len cutu ca' zoë' gdau' nungac bunách.

²⁵ Cutu bi ryadzj queë' le gac lunödzj queë' bunách, le runödzjë' Lëczë' quegac yúgu'të bunách yöl-la' na'bán len yúgu'të le rquíniru'.

²⁶ 'Lë' benë' tuzë' bönni' ga za'c yúgu'të bunách gza'a quië la'cuá' gdu yödzlyú, len bulu'ë dza la'cuá' len gap ral-la' la'cuá'. ²⁷ Dios bucu'ë lequë' quië luguiljë' Lë', chqui' nácti'tëz la'dzölnë' Lë' zal-la' la'gán la'zönzë'. Cni rac zal-la' cutu zoë' zi'tu' ga zoaru' tu turu'. ²⁸ Lëczë' runë' ga zoaru' nabanru', len bi gac gunru', len le nacru'. Nac ca na' gulanë' la'quë' bönni' nútsa'quë' ladjli', nup guluzúj yugu' le rul-l, gulanë': “Di'a dza queë' Dios nacru'.” ²⁹ Na'a, chqui' nacru' di'a dza queë' Dios, cutu ral-la' gnaru' naquë' Dios ca tu bdau' guiöj bdau' yag o le náquini oro, o plata, o guiöj, le nungac bunách ca nac tu le ta'guíndjz icjgac. ³⁰ Dios budödë' ca'z yugu' le glunë' lu yöl-la' curejni'i quequë' iz chguladöd, san na'a rna bé'inë' yúgu'të bunách gdu'të yödzlyú lubí'i

ládxi'gac. ³¹ Dios chnulu'ë tu dza cati' cuequi xbeynë' yúgu'të bunách. Gdu tsahui' nac ca cuequi xbeynë' lequë' lu në'ë Jesús, bönni' na' buzoaczë' Lë', ati' laugac yúgu'të bunách benë' tsutsu gac cni le buspanë' Lë' lu yöl-la' gut.

³² Cati' gulayönnë' didza' bë'ë Pablo ca guc, zoa nu bubán lu yöl-la' gut, gulutitjë' la'quë', ati' yela'quë' gulanë':

—Yönigatu' yetú lë ni ru'u didza' qui.

³³ Ni'r burujë' Pablo gatsj lahui'l ga na' nacu'ë, zhuöjë'. ³⁴ Gulayejlë'ë Cristo la'quë', len glunë' tsazxón Pablo. Nutsë'ë ladjquë' Dionisio, bönni' areópago, ati' nútsa'nu ca' ladjquë' ngul na' lënu Dámaris. Gulayejlë'ë ca' Cristo yela'quë' na'.

18

Le benë' Pablo lu yödz Corinto

¹ Gdöd guc lë ni, buzë'ë Pablo yödz Atenas na', ati' gyijë' yödz Corinto. ² Ni' yaxxaquë'ë Aquilo, bönni' judío. Guljë' bönni' ni luyú Ponto, len zi'a bdxíngazë' Corinto na'. Buzë'ë luyú Italia len ngul queë', lënu Priscila, le gna bë'ë Claudio, bönni' uná bë', lurujë' yödz Roma bönni' judío. Gyijë' Pablo ga nacu'ë Aquilo len Priscila na' ³ le nac tuz dxin tunë' Aquilo len Pablo. Bugá'nlenë' lequë', ati' tsazxón glunë' dxin, tunë' yu'u lári'dau'. ⁴ Cati' nacgac dza la'y quequë' bönni' judío, ryazië' Pablo lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios, ga ni' bé'lenë' lequë' didza'. Gu'nnë' ului'inë' bönni' judío len bönni' gza'a nacu'ë ni', nac gdutë li le rguíxjö'ë ca nac queë' Jesucristo.

⁵ Cati' guladxinë' ni' Silas len bi'i Timoteo, nuza'quë' luyú Macedonia, nuguí'tsquinë' Pablo, runë' lban qui xtidzë'ë Dios len runë' lna' lau lauquë' bönni' judío, rnë':

—Jesús naquë' Cristo, Nu na' tunë' löz bönni' judío duslë' lequë'.

⁶ Cati' guladá'baguë'ë xtidzë'ë bönni' judío nacu'ë ni', len gulanë' zi'ë qui, ni'r gdxibë' lari' nacuë' Pablo quië ului'inë' lequë' cutur nabaguë'ë lë' ni'a quequë', ati' gudxë' lequë':

—La' cuinzli' nabága'li' zxguia' qui yöl-la' gut queëli', clëg neda' nabaga'a lei. Na'a, huayija' ga nacuá' bunách gza'a.

⁷ Ni'r burujë' ni' Pablo, gyijë' lidxë' Justo, bönni' rej ladxë'ë Dios, ati' zoa lidxë' gal-la' ra' yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. ⁸ Gyejlë'ë Xanru' Jesús Crispo, bönni' blau qui yu'u ga na' tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios, dzaggac lë' yúgu'të bunách nacuá' lidxë'. Cati' gulayönnë' xtidzë'ë Dios, gulayejlë'ë Cristo zian bönni' Corinto, ati' guladilë' nis. ⁹ Ni'r Lëczë' Xanru' gudxë' Pablo lu yël bëchcál, gnë':

—Cutu gádxinu', len cutu su' dxiz, quíxjö'u xtidza'a, ¹⁰ le zóalencza' li' neda', ati' nutu nu ulapa' në'i li' quië gua' dö' quiu', le náquigac quia' bunách zian lu yödiz ni.

¹¹ Gdu ca tu iz yu gatsj buga'në' ni' Pablo, ati' busëdnë' lequë' xtidzë'ë Dios.

¹² Cati' bdxin dza rna bëë Galión luyú Acaya, glaquë' tuz bönni' judío cuta'yejlë', ati' guladá'baguë'ë Pablo, len gulachë'ë lë' ga rö'ë rbequi xbeynë' Galión na'. ¹³ Glë' Galión na':

—Bönni' ni rgu'u yöl-lë'ë bunách quië lunë' ba la'n Dios, ca rdá'baga' zxba queëtu'.

¹⁴ Cati' chzoa gu'ë didza' Pablo, Galión na' gudxë' yugu' bönni' judío, rnë':

—Lbi'ili', bönni' judío, la'naru' guc le rguitsj zxba queë' César, o tu le cunác, gua' glena' uzë naga' xtídza'li' ca ral-la' guna', ¹⁵ san chqui' nac didza' bizxj qui didza'z, o qui lagac bunách, len ca nac zxba queëzli', gul-cá'n tsahui' lbi'izli', le cutu rë'nda' neda' gaca' nu cuequi xbey yugu' le cni.

¹⁶ Ni'r bulaguë'ë lequë' Galión lu yu'u yúlahui'.

¹⁷ Ni'r gulaguel-lë'ë Sóstenes, bönni' blau qui yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, yúgu'të bönni' uládza na', ati' gulaguinë' lë' lö'a yúlahui', san cutu bë' ladxë'ë Galión lë na' rac.

¹⁸ Zian dza buga'në' lu yödz na' Pablo, ati' gdöd buzeynë' böchi'ru' nacu'ë ni' didza', gyijë' yödz Cencrea, ga ni' benë' yutuz icjë', le dë tu le nazí' lu në'ë lahuë' Dios gunë'. Ni'r grenë' tu lë'i barco, gyijë' luyú Siria, dzagquë' lë' Priscila len Aquilo. ¹⁹ Cati' guladxinë' yödz Éfeso, ni' bulá'alënë' lequë' Pablo. Gyazië' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, ati' bë'lenë' nup nacuá' ni' didza'. ²⁰ Gláta'yuë' lahuë' Pablo bönni' ni' ugá'nlenë' lequë' yelati' xtsey, san lë' cutu gu'nnë'. ²¹ Buzeynë' lequë' didza', gnë':

—Run bayúdx soa' gapa' lni zi'a gac Jerusalén, ati' leyúbl huöda' ga ni zoali', chqui' huë'nnë' Dios.

Ni'r grenë' lë'i barco Pablo, buzë'ë Éfeso na'.

Rudxinë' Pablo yödz Antioquía, len rzu lahuë' rjenë' lban le bunn lzu

²² Gdöd bdxinë' Pablo yödZ Cesarea, grenë' gyijë' Jerusalén, ga ni' yajyüë' bunách queë' Cristo, ati' ni'r buzë'ë ni', gyijë' Antioquía. ²³ Gdöd zoë' ni' nabáb dza, brujë' ni', zijë' tu tu yödZ luyú Galacia len Frigia. Benë' tsutsu böchi'ru' nacu'ë ni' ca nac le ta'yejlë'ë Cristo.

Runë' Iban Apolos lu yödZ Éfeso

²⁴ Tu dza ni' bdxinë' Éfeso Apolos, bönni' judío. Guljë' bönni' ni lu yödZ Alejandría, len nabé'itsquinë' ru'ë didza', len nazëdtsquë' le nayúj lu guich la'y. ²⁵ Chnazëdë' bönni' ni ca nac le réjlë'ru' Xanru'. Gdu ladxë'ë bè'ë didza', len ca nacz busëdnë' bunách ca nac queë' Jesús, zal-la' nunbë'ë tuz le ruquíl bunách nis ca benë' Juan. ²⁶ Gzu lahuë' Apolos ru'ë didza' gdu ladxë'ë ga nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. Cati' gulayönnë' didza' ru'ë Apolos na' Priscila len Aquilo, gulachë'ë lë' quizi, ati' guluzéjni'në' lë' dxi'ar ca nac didza' queë' Dios. ²⁷ Cati' gu'nnë' Apolos tödë' luyú Acaya, gulutipë' ladxë'ë böchi'ru' nacu'ë Éfeso, ati' guluzujë' lu guich le tsju'ë lu na'quë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo luyú Acaya na', quië lunë' ba la'n Apolos. Cati' bdxinë' Apolos luyú ni', guluzi'tsca xbey didza' ru'ë Apolos na' nup ni' chta'yejlë' Cristo, le ruzá' ladxë'ë quequë' Dios. ²⁸ Cni' guc, le buxicjë' yugu' bönni' judío ni' Apolos laugac yúgu'të bunách, le bugunë' dxin le nayúj lu guich la'y, bulu'ë naquë' Cristo bönni' na' lë' Jesús.

19

Le benë' Pablo lu yödź Éfeso

¹ Tsal ni' zoë' Apolos lu yödź Corinto, gdödë' Pablo gap nacuá' yödź yelati' ra'l, ati' bdxinë' Éfeso. Ni' yajxaquë'ë la'quë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo.

² Gnabnë' lequë' Pablo, rnë':

—¿Naru' dusóalenë' lbi'ili' Dios Bö' La'y cati' ni' zi'a gyéjlë'li' Cristo?

Glë' lë':

—Cutu nayöñitu' chqui' zoë' Dios Bö' La'y.

³ Ni'r gnabnë' lequë' Pablo, rnë':

—¿Nacx guc le bdil-li' nis?

Ta'në':

—Ca buquilë' bunách nis Juan.

⁴ Pablo gnë':

—Buquilë' bunách nis Juan, nup ni' gulubí'i ládxi'gac, ati' Juancz gudxë' lequë' ral-la' la'yejlë'ë Nu na' zi'a za'tël ca lë', ati' Nu ni nac Jesús, lë' Cristo.

⁵ Cati' gulayönnë' didza' ni ru'ë Pablo bönni' na', guladilë' nis le chta'yejlë'ë Xanru' Jesús. ⁶ Cati' bxoá në'ë lequë' Pablo, rulidzë' Dios, dusóalenë' lequë' Dios Bö' La'y, ati' glu'ë didza' yubl, len glu'ë didza' uláz queë' Dios. ⁷ Glaquë' bönni' ni gdu chinnuë'.

⁸ Gdu ca tsonn beo' zoë' ni' Pablo, ati' gyazië' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, len lu yöl-la' rugu ladxì' benë' lban lauquë'. Bë'lenë' lequë' didza', gu'nnë' ului'inë' lequë' nacz le rguíxjö'ë ca rna bë'ë Dios. ⁹ Ni'r bzid icj ládxi'dau'quë' la'quë' len cutu gulayejlë'ë Cristo, ati' gulanë' zi'ë qui didza' queë' Xanru' ga nacuá' bunách zian na'. Ni'r bulá'alenë' lequë' Pablo

len bubijë' quizi nup ta'yejlë' Cristo. Yugu' dza bë'lenë' bunách ni ta'yejlë' Cristo didza' ga na' tu'dubë' lu yu'u ga rusëdnë' bunách Tiranno. ¹⁰ Cni bénteczë' Pablo gdu ca chop iz, ati' cni guc, gulayöni didza' ca nac queë' Xanru' Jesús yúgu'të bunách gap nacuá' yöd z luyú Asia, bunách judío len bunách gza'a. ¹¹ Dios benë' yugu' yöl-la' huac zxön lu në'ë Pablo. ¹² Cni guc, gulazi'ë yugu' lári'dau' béguë'ë icjë' Pablo len yugu' lari' tsala'a bugal-lë' lë'ë la'quë' bönni', ati' yjua'quë' leygac gap nacuá' nup te'i, ati' guluhuöaquë' ca nac guidzhuë' qui queëquë', len gulurúj bö' xöhui' yu'ugac bunách na'.

¹³ Ni'r glë'nnë' lugunë' dxin lë' Xanru' Jesús la'quë' bönni' judío udá dzag tu'bijë' bö' xöhui', quie lubijë' bö' xöhui' yu'ugac bunách, ta'në':

—Len lë' Jesús, Nu na' runë' lban qui Pablo, rna bé'itu' lbi'ili' urujli'.

¹⁴ Cni glunë' gadx bönni' zxi'në' Esceva, bönni' judío, bönni' blau ladjquë' bxuz uná bë'. ¹⁵ Bubí'i didza' bö' xöhui' na', gna:

—Núnbë'a-në' Jesús, len nözda' nu nac Pablo, san lbi'ili', ¿núzdatë lbi'ili'?

¹⁶ Ni'r gxíti'ë bönni' na' yu'u lë' bö' xöhui', yjenë' lequë' zi' len buxicjë' yúgu'të', le gzxáqui'rnë' ca lequë'. Cni guc, xguídgaczë' len huë'gactëzë' guluxundjë' lu yu'u ni' gadxë' bönni' na'. ¹⁷ Ca guc lë' ni gzë didza' ati' gulayöni yúgu'të nup nacuá' Éfeso, bunách judío len bunách gza'a, ati' yúgu'të gládxinë' Dios. Qui lë' ni na' glunë' zxön lë' Xanru' Jesús.

18 Lëzca' guladxinë' zian bönni' ta'yejlë'ë Cristo len gulaxóalëpë' dul-la' nabága'quë' len gulaguíxjö'ë le chglunë'. 19 Lëzca' cni glunë' zian bönni', zi'al glunë' yöl-la' udzá'. Djua'quë' yugu' guich udzá' quequë', ati' guluzégui'ë leygac laugac yúgu'të bunách. Gululabë' tsca záca'gac guich na', guc gdu chi un mil dumí plata. 20 Cni guc, gzëtsca didza' len bdél-li'tsca bunách xtídzë'ë Xanru'. Gdu ládxi'quë' gulayejlë'ë Cristo.

21 Gdöd glac lë ni, benë' queë' Pablo tsijë' Jerusalén, san zi'al ral-la' tödë' yugu' yödz luyú Macedonia len Acaya, ati' gnë':

—Töd tsija' Jerusalén, run bayúdx tsija' ca' Roma.

22 Ni'r bsölë'ë-bi' luyú Macedonia chopbi' bi'i bönni' táclenbi' lë', lëchi' Timoteo len Erasto, san buga'në' lë' nabáb dza luyú Asia na'.

Tun rusbõ bunách lu yödz Éfeso

23 Dza ni' glun rusbõ bunách Éfeso, ati' guladá'baguë'ë xtídzë'ë Xanru'. 24 Benë' ga glunë' rusbõ na' Demetrio, bönni' bëdx guía plata. Runczë' yugu' lidx bdau' guiöj bdau' yag náquicni plata qui dios quequë', lënu Diana. Szxöni gulazi'ë dumí bönni' tunë' dxin ni. 25 Butubë' yezíca'rë' bönni' tunë' la' dxin niz Demetrio, ati' gudxë' lequë':

—Böcha'a, nöziczli' ca nac dxin runru', runn dumí queëru'. 26 Rlé'ili' len ryönili' ca runë' Pablo na'. Clëgz Éfeso ni, san gdu luyú Asia chbdél-li'në' bunách zian, ati' chbutsë'ë ca tunë', rë' lequë': “Cutu nacgac dios le nungac bunách.” 27 Clëgz zoa banádx ugá'n ca'z dxin ni runru', san lëzca' zoa banádx ugá'n ca'z gdau' qui dios zxön lënu Diana.

Cni gac, ugá'n ca'z yöl-la' zxön queënu, dios ni ta'yíj ládxi'gac-nu bunách gdutë luyú Asia lenca' gdutë yödzlyú.

²⁸ Cati' gulayönnë' didza' ni bönni' na', gula-leynë', ati' glu'ë zidzj didza', ta'në':

—Náctërnu zxön Diana, dios queëru' rë'u, bunách Éfeso.

²⁹ Cni gac, glun rusbõ bunácx gdutë lu yödz na', ati' tuz glaquë', len jarélu'quë' yjaquë' lö'a yúlahui'. Gla'yjë' ni' Gayo len Aristarco, bönni' nababquë' Macedonia len dzagquë' Pablo. ³⁰ Cati' gu'nnë' Pablo tsazië' ga nacuá' bunách zian na', cutu ca' glu'ë lë' latj bönni' ta'yejlë'ë Cristo. ³¹ Lëzca' cni glunë' la'quë' bönni' yúlahui' qui luyú Asia, bönni' ta'lé'inë' Pablo dxi'a. Gulasölë'ë queë' nup gláta'yu lahuë' cu tsijë' lö'a yúlahui' na'. ³² Ga ni' tunë' rusbõ len ta'bödxyë'ë, tu le ta'në' la'quë', len yetú le ta'në' yela'quë', le chrõ'gaczë' bröli bönni' zian na' tunë' rusbõ, len yelati'z cuguluhuöatë' cutu nözcnë' bizx quië na' nudubquë' ni'. ³³ Ni'r gulabijë' Alejandro ladj bunách zian na' bönni' judío, ati' guludx-iguë'ë lë' lauquë'. Bulu'ë len në'ë Alejandro na', quië la'bõ'ë dxiz, le gu'nnë' gu'ë didza' gaclen yugu' bönni' judío na' laugac yúgu'të bunách na'. ³⁴ Cati' gláquibe'inë' naquë' judío, glu'ë tsazxön zidzj didza' yúgu'të' gdu ca chop hora, ta'në':

—Náctërnu zxön Diana, dios queëru' rë'u bunách Éfeso.

³⁵ Ni'r benë' bönni' uzúj qui yúlahui' ga la'bõ' dxiz bunách zian na', gnë':

—Bönni' Éfeso, nözigac yúgu'të bunách zoa ni gdau' queënu Diana, dios zxön. Rë'u ni, bunách

Éfeso, run chi'iru' gdau' na' lenca' bdau' na' böxj ga zoaru', bruj luzxbá. ³⁶ Nutu nu gac tá'baga' lë ni. Qui lë ni na' run bayúdx soali' dxiz, len cutu bi gúntëzli'. ³⁷ Naché'gacli'-në' ni bönni' ni, len cutu ta'banë' le dzö' gdau', len cutu ta'në xöhuë'ë queënu dios queëli'. ³⁸ Qui lë ni na', chqui' zoa didza' bizxj quequë' Demetrio len bönni' bëdx guía plata nacuá'lenë' lë', len nütí'tëz bönni', dë latj ga nu uzë nag lequë', ati' zoa nu cuequi xbey lequë'. Ni' huac luquí lza'quë' tuë' yetúë'. ³⁹ Na'a, chqui' dë yetú le gnabli', huac uca'nru' tsahui' lei cati' ludúb bönni' yúlahui' ca na' rna bë' yúlahui'. ⁴⁰ Zoa banádx nu uquí rë'u ni'a qui rusbó ni guc na'a, gna rdá'baga'ru' yúlahui'. Cutu bi gac quíxjö'ru' bizx quië guc rusbó ni.

⁴¹ Cati' budx bë'ë didza' ni, busölë'ë lidxgac bunách zian na' nudubgac ni'.

20

Zijë' Pablo luyú Macedonia len luyú Grecia

¹ Cati' grö' dxi rusbó na' guc lu yödz Éfeso, bulidzë' Pablo yugu' bönni' ta'yejlë'ë Cristo, ati' bchizië' icj nagquë' didza'. Gdöd ni' bunidë' lequë' len la' bulá'alentë' lequë'. Brujë' ni' ati' gyijë' luyú Macedonia. ² Gdödë' yugu' yödz luyú ni', ruzéjni'tsquinë' böchi'ru' nacu'ë ni', ati' gdöd ni' bdxinë' luyú Grecia. ³ Ni' gzoë' Pablo gdu ca tsonn beo'. Cati' chzoa cuenë' tu lë'i barco tsijë' luyú Siria, gúquibe'inë' ta'bó' nisë' lë' bönni' judío quië la'zönë' lë'. Qui lë ni na' bguel-lë'ë nöz zhuöjë' luyú Macedonia, ati' bdxinë' yödz Filipos. ⁴ Zjáclenë' lë' tsazxön Sópater, zxi'në' Pirro, bönni' Berea, len

Aristarco len Segundo, yugu' bönni' Tesalónica, len Gayo, bönni' Derbe, lenca' bi'i Timoteo len Tíquico len Trófimo, yugu' bönni' Asia. ⁵ Ni'r yajnörquë' lahuë' Pablo bönni' ni, yjaquë' yödZ Troas, ga ni' gulabözë' lë'. ⁶ Lu yödZ Filipos na', neda', Lucas, yajt-saga'-në' Pablo. Cati' chgdöd lni cati' tahuë' bönni' judío yöt xtil cunazí' xnë'i, gyaztu' tu lë'i barco len buza'tu' Filipos na'. Gdöd gayu' dza budzagtu' bönni' ni' yajnörquë' lahuë' Pablo, yjaquë' Troas, ati' ni' buga'ntu' gadx dza.

Le benë' Pablo lu yödZ Troas

⁷ Dza domingo guludubë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo quië lahuë' yöt xtil le rusá' ládxi'ru' ca gutië' Jesucristo. Ni' busëdnë' lequë' Pablo, len le ral-la' uzë'ë ni' cati' za' reni' dza na', xtsey bë'ë didza', ga bdxintë gdöd ladxi' yël. ⁸ Ga ni' nudubquë' nac lu yu'u xtsa', ati' nacua' ni' zian le ta'gú'u yení'. ⁹ Zoabi' ni' bi'i Eutico, rö'bi' ga ra'a leni' qui yu'u na', ati' nadödr yël queëbi' le rtunn lban runë' Pablo. Ga ni' rö'bi' rasbi' bi'i na' nac ga bunn cuia yu'u, ati' raszbi' ca' gbíxtëbi', böxjbi' ga bdxíntëbi' zxan yu'u. Náttëbi' gululisë'-bi'. ¹⁰ Bötjë' Pablo zxan yu'u na', ati' yajxóë' lëbi', len bunidë'-bi'. Ni'r gudxë' nup nacua' ni':

—Cutu gadxi gdzöbili'. Nabanbi'.

¹¹ Cati' chbubenë' xtsa' Pablo, gdë-lë'ë yöt xtil, gdahuë'. Ni'r bë'lenë' lequë' didza' Pablo ga bdxintë zil bal. Gdöd ni' burujë' ni'. ¹² Bi'i bönni' ra'bán na' gbixbi', nabanbi' guluchë'ë-bi' len szxöni guluzí' zxönë'.

Ca guc bdxintu' Mileto

¹³ Gnörtu' yajchentu' lë'i barco, ati' gdödtu' ga bdxintu' yödz Asón quië tsajtsagtu'-në' ni' Pablo, gac ca na' chben xtídza'tu', le gu'nnë' Pablo tsijë' ni' së'iz ni'ë. ¹⁴ Cati' chbudzagtu'-në' lu yödz Asón na', grénlenë' netu' lë'i barco, ati' gyeajtu' Mitilene. ¹⁵ Buzá' ni' barco, ati' dza buróp bdxintu' töd li ga zoa luyú bidx nazí' lei Quío, ati' yetú dza ca' gdödtu' töd li ga dë Samos len bdxintu' yödz Trogilio ga ni' gzoatu' tu chi'i. Yetú dza ca' bdxintu' yödz Mileto. ¹⁶ Cni bentu' le chbenë' queë' Pablo tödzë' Éfeso, cui tseynë' luyú Asia, le run bayúdx soë' Jerusalén cati' nac dza Pentecostés chqui' sáqui'në'.

Didza' bë'ë Pablo lu yödz Mileto

¹⁷ Cati' ni' zoë' Pablo lu yödz Mileto, bsölë'ë nu yajlídiz bönni' gul tun chi'ë bunách queë' Cristo nacu'ë Éfeso. ¹⁸ Cati' guladxinë' ga zoë' Pablo, lë' gidxë' lequë':

—Lbi'ili' chnöziczli' ca béntecza' ga zoali' ga gdel-la' bdxina' luyú Asia. ¹⁹ Yugu' dza bena' xchinë' Xanru' lu yöl-la' nöxj ladxi', ga bdxintë grödxä' ni'a queëli', ati' zian le guc quia' le gzxi' bë' neda' ni'a qui le cunác glunë' quia' bunách judío cuta'yejlë'. ²⁰ Béntecza' lban ga zoali' qui yúgu'të le ruzi'li' xbey, len busëdda' lbi'ili' yalj lulu ga nudubli' len gap nac lu yu'u lidxli'. ²¹ Bena' lna' lau laugac bunách judío len laugac bunách gza'a quië lubí'i ládxi'gac, luhuóác queë' Dios, len la'yejlë' Xanru' Jesucristo. ²² Na'a, chnunë' quia' Dios Bö' La'y tsija' Jerusalén, len cutu nözda' bizxa gac quia' ni'. ²³ Yúgu'të yödz ga rda', rguíxjöi'në' neda' Dios Bö' La'y, rë' neda' la'gu'ë neda' lidx guia len lusaca' zi'ë neda' bönni' judío cuta'yejlë'. ²⁴ Cutu bi runi

neda' qui lë na' gac, zal-la' gatia' o cugatia', san rui' ládxi'zga' udx guna' le chbdel-la'a runa', quië guna' dxin na' budödë' lu na'a Xanru' Jesús, le nac guna' lban qui didza' dxi'a ca nac le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios. Cni guna' len yöl-la' rudziji.

²⁵ 'Na'a, yúgu'tëli' na' chbena' lban lauli' ca rna bë'ë Dios, nözda' cutur glé'ili' neda'. ²⁶ Qui lë ni na', le nacz rëpa' lbi'ili' na'a dza. Cutu nabaga'a neda' queëli' nituli' lbi'ili'. ²⁷ Cutu bi bucáchi'da' lbi'ili', san gdíxjöi'da' lbi'ili' yúgu'të le rnë' Dios. ²⁸ Qui lë ni na', gul-gún chí'i cuinli', len gul-gún chí'i yúgu'të bunách queë' Cristo, le nuzóë' libi'li' Dios Bö' La'y quië uyuli' lequë', len gun chí'ili' bunách queë' Xanru', Nu na', uláz quequë' gutië', bulaljë' xchönë' le böá'uinë' lequë'. ²⁹ Chnözda', töd uzá'a ga zoali', la'yáz ga zoali' nup lë'ni lusnít bunách queë' Cristo, lunë' ca tunba' bö'cu' zuga' snia', tu'snitba' yugu' bö'cu' zxila'. ³⁰ La'rujë' bönni' nútsa'quë' ladjli', ati' lu'ë didza' cunác quië lu-bijë' quégaczë' nup ta'yejlë' Cristo nútsa'gac ladjli'. ³¹ Qui lë ni na', gul-zóa ban ladxí' len gul-tsajnéy ca bena' neda' gdu ca tsonn iz, rël len të dza buchizia' icj nagli' tu tuli' ga bdxintë grödxá' queëli'.

³² 'Na'a, böchi' lza'adau', rgu'a lbi'ili' lu në'ë Dios. Rnaba' lahuë' uzá' ladxë'ë queëli', gunë' ca rna xtidzë'ë. Dios gunë' lbi'ili' tsutsu len gunë' ga gdél-li'li' gunli' tsazxön nup nubijë' quizi queë'. ³³ Gatga gzë ladxá'a le naqui quequë' böchi' lza'a. Cutu gzë ladxá'a dumí, o lari' quequë'. ³⁴ Nözcizli' dxi'a, na' cuincza' bena' dxin quië gac ga'ua' le byadzj quia' len quegac nup gulacua' len neda'. ³⁵ Ca nac yúgu'të le bena', bului'ida' lbi'ili'

cni ral-la' gunru' dxin quië gac gáclenru' nup bi ta'yadzji. Ral-la' tsajneyru' didza' bē'ē Xanru' Jesús, gnē': "Uzír' xbey nu bi runödzej ca nu bi rzi'."

³⁶ Cati' budx bē'ē didza' ni Pablo, buzechu zx-ibē', ati' benē' tsazxön yúgu'tē', gululidzē' Dios.

³⁷ Ni'r gulabödxē' yúgu'tē', ati' gulunidē' yenē' Pablo, len glahuē' lē' bzxidu. ³⁸ Cni glunē' le guluhui'nnē' ni'a qui didza' na' bē'ē Pablo, gnē': "Cutur glé'ili' neda'." Tsazxön yjáclenē' lē', guladx-inē' ga grenē' lē' lē'i barco.

21

Zijē' Pablo Jerusalén

¹ Gdöd bulá'alentu' lequē', gyu'utē' nöz barco na', ati' tinz gyeajtu' ga zoa luyú bidx nazí' lei Cos. Dza buróp na', gdödtu' yetú latj nazí' lei Rodas, ati' buza'tu' ni' len bdxintu' yödz Pátara.

² Ni' yajxáca'tu' barco yubl zeaj luyú Fenicia. Grentu' lē'i barco na', ati' gyu'utē' nöz. ³ Gdödtu' ga nalá' Chipre, dē' tsala'a yögl, ati' gyeajtu' luyú Siria. Ni' gyaz barco na' lu yödz Tiro, le ral-la' tsajcá'n ni' yua' dzö' lē'i barco na'. ⁴ Lu yödz Tiro na' yajxáca'tu' bönni' ni' ta'yejlē'ē' Cristo, ati' ni' bugá'nleentu' lequē' gdu gadx dza. Le chbului'inē' lequē' Dios Bö' La'y le ral-la' gac queē' Pablo, glē' lē' cutu tsijē' Jerusalén. ⁵ Cati' chbza'a dza na', burujtu' ni', ati' tsazxön gulazá'lenē' netu' yúgu'tē' len yugu' ngul quequē' len yugu' bi'i quequē', ga bdxíntētu' ni'l ra' yödz na'. Ra' nis zxön ni' buzechu zxibtu' len bulidztu'-nē' Dios. ⁶ Budx bunida' lza'tu' tutu' yetutu', bubentu' lē'i barco, ati' lequē' yhuöjquē' lidxquē'.

⁷ Buza'të barco na' lu yödZ Tiro, ati' ga ya-jsey bdxin lu yödZ Tolemaida. Ni' burujtu' lë'i barco na'. Bugaptu' Dios böchi'ru' nacué' ni', ati' bugá'nlentu' lequë' tu dza. ⁸ Cati' za' rení' yetú dza, burujë' ni' Pablo, ati' dzagtu'-në' netu' gyea-jtu' yödZ Cesarea. Ni' gyaztu' lu yu'u lidxë' Felipe, ati' bugá'nlentu' lë'. Runë' lban qui didza' dxi'a Felipe na', len bitsë'ë gadxë' bönni' ni' gulucu'ë dza ni'të quië lácenë' bunách queë' Cristo. ⁹ Nacua'bi' tap bi'i ngul ra'bán queë' Felipe na', tui'bi' didza' uláz queë' Dios. ¹⁰ Gdöd gdzeytu' ni' chop tsonn dza, ni'r bdxinë' Agabo, bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios, narujë' luyú Judea. ¹¹ Bönni' ni' duyúë' netu', ati' gdel-lë'ë pan guid queë' Pablo. Béguë'ë ni'a na' cuinë', gnë':

—Cni rnë' Dios Bö' La'y: “Cni lunë' bönni' judío nacué' Jerusalén. Lúguë'ë bönni' ni' naqui queë' pan guid ni, ati' ludödë' lë' lu na'gac bunách gza'a.”

¹² Cati' byönitu' didza' ni, gúta'yutu' lahuë' Pablo, netu' len nup nacua' ni', cui tsijë' Jerusalén.

¹³ Bubi'ë didza' Pablo, gnë':

—¿Bizxa ni runli', rbödxli' len rushuí'nili' neda'? Neda' chzoacza' sina', clëgz lúguë'ë neda', san gatia' ca' Jerusalén ni'a queë' Xanru' Jesús.

¹⁴ Le cutu gzxáqui'tu'-në' didza', cutur bi gudxtu'-në', ati' gnatu':

—Gac ca dzag ladxë'ë Xanru'.

¹⁵ Cati' chguladöd dza na', bupa'tu' queëtu', ati' gyeajtu' Jerusalén. ¹⁶ Gulazá'lenë' netu' la'quë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo, nacué' Cesarea, ati' dzaguë' lequë' Mnasón, bönni' Chipre. Rejlë'ë Cristo dza ni'të, ati' ral-la' tsajga'ntu' lidxë' bönni' ni.

Pablo rajyúë' Jacobo

¹⁷ Cati' bdxintu' Jerusalén, len yöl-la' rudziji que-quë' glunë' netu' ba la'n böchi'ru' ni' ta'yejlë'ë Cristo. ¹⁸ Dza buróp na' gyázlenë' netu' Pablo lu yu'u, yajyutu'-në' Jacobo, ati' nudubquë' ni' yúgu'të bönni' gul tun chi'ë bunách queë' Cristo nacu'ë Jerusalén. ¹⁹ Cati' chbugapë' Dios lequë' Pablo, bului'inë' lequë' yúgu'të le benë' Dios lu në'ë lë' ga nacuá' bunách gza'a. ²⁰ Cati' gulayönnë' lë ni, gulagu'ë Dios yöl-la' ba. Ni'r glë' Pablo:

—Rléciznu', böchi'tu', cáti'ga zian gayu'ë bönni' judío ta'yejlë'ë Cristo, ati' tuntsquë' ba la'n zxba queë' Moisés yúgu'të'. ²¹ Chgulayönnë' yugu' le tui' quiu' didza' bunách, ta'ná rgu'u yöl-lu'u yúgu'të bönni' judío nútsa'quë' ladj bunách gza'a, quië luca'në' le gna bë'ë Moisés, len rna bé'ínu' lequë' cu la'chuguë' lu xpëla'chi' bi'i bönni'dau' quequë', len cu lunë' ba la'n yugu' le nalëbiru' runru' rë'u, bunách judío. ²² ¿Nacx gunru' na'a? Huala'rúj bunách zian cati' la'yöni chbdxinu' ni. ²³ Na'a, ben lë ni rëtu' li'. Nacuá'lenë' netu' ni tapë' bönni', chnazí' lu na'quë' lahuë' Dios tu le lunë'. ²⁴ Bchë'ë quiu' yugu' bönni' ni, len ben tsazxön lequë' gun dxi'a cuinli' ca nac qui gdau', len gdizxj li' le ral-la' la'guizxjë' quië lun yutuz icjquë'. Ni'r la'nöznë' yúgu'të bönni' judío cutu nacz lë na' ta'në' quiu', san lëzca' li' runu' le nac dxi'a len runu' ca rna bë' zxba queë' Moisés. ²⁵ Ca nac quegac bunách gza'a, nup ni' chta'yejlë' Cristo, chben xtídza'tu' len buzujtu' lu guich ca ral-la' lunë'. Cutu run bayúdx lun chi'ë yugu' lë ni tunë' bönni' judío, san tuz: Cu lahuë' le ta'gú'u bunách laugac bdau' guiöj bdau' yag,

Len cu lahuë' rön,
 Len cu lahuë' xpëla'cba' böa' guixi' cunarujcba'
 rön,
 Len cu lunë' le cunác.

Ta'zönë' Pablo lö'a gdau'

²⁶ Ni'r bchë'ë queë' Pablo tapë' bönni' na', ati' dza buróp ni' ben dxi'a cuinë' tsazxön len lequë' ca nac qui gdau'. Ni'r gyazië' lö'a gdau', quië gac bë' bizxa dza udx lunë' le tu'ún dxi'a cuinquë', dza ni' ral-la' tsjua'quë' le la'gu'ë lahuë' Dios qui queëquë'.
²⁷ Cati' chzoa gza'a gadx dza na', gulalé'inë' Pablo la'quë' judío narujquë' luyú Asia, zoë' lö'a gdau'. Glunë' ga glun rusbő bunách zian, ati' gulazönë' Pablo. ²⁸ Glu'ë zidzj didza', ta'në':

—Gul-gaclen netu', bönni' Israel. Bönni' ni yúgu'të latj rusëdnë' yúgu'të bunách lucá'n ca'z yödz queëru' len zxba queë' Moisés, len gdau' queëru' ni. Na'a, chglu'ë gdau' ni yugu' bönni' gza'a. Cni runë', run ditjnë' latj la'y ni.

²⁹ Cni gulanë' le gulalé'inë' Pablo zi'al lu yödz dzaguë' Trófimo, bönni' Éfeso, len táquinë' glu'ë gdau' bönni' ni.

³⁰ Cni guc, guludúb yúgu'të bunách yödz, len gulaguirë' ni'. Ni'r gulazönë' Pablo len gla'yjë' lë', gulubijë' lë' lö'a gdau', ati' la' guluseyjtë' ga nu ryaz lö'a gdau' na'. ³¹ Cati' chtáquicznë' ludöddë' Pablo, bdxin didza' lahuë' bönni' blau nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l. Byönnë' tun rusbő yúgu'të bunách Jerusalén. ³² La' butubtë' bönni' rjaquë' gdil-l len bönni' ta'ná bé'inë' lequë' bönni' blau ni, ati' jarélu'ë gyéajlenë' lequë' ga na' tun rusbő bunách na'. Cati' gulale'i bunách ni' bönni' blau

na' nacu'ë lu nē'ë bönni' rjaquë' gdil-l, len bönni' na' rjaquë' gdil-l, gulusanë' ta'guinë' Pablo. ³³ Ni'r gbiguë'ë bönni' blau na', len gzxönë' Pablo, ati' gna bé'inë' bönni' rjaquë' gdil-l lúguë'ë lē' chop du guia. Gdöd ni' gnabnë' bunách zian ni', rnë':

—¿Nuzxa caz bönni' ni, len bizxa benë'?

³⁴ Ta'bödxya'a bunách zian na', len qui queëgac ca ta'ná. Cni guc, cutu bi guc tséjni'në' bönni' blau na', le tun rusbő bunách na', ati' gna bé'inë' bönni' rjaquë' gdil-l la'chë'ë Pablo lu yu'u zxön ga tu'dubë' bönni' rjaquë' gdil-l. ³⁵ Cati' guladxinë' ga nac ni'yëpi' qui yu'u zxön na', glui'në' Pablo bönni' na' rjaquë' gdil-l, le dxíadi'igac lequë' bunách zian, ³⁶ le za'c cúdzu'quë' bunách na', ta'bödxya'a, ta'ná:
—Gul-döddë'.

Didza' bē'ë Pablo uláz queë' laugac bunách

³⁷ Cati' ni' gulazú lauquë' la'gu'ë Pablo lu yu'u zxön ni', lē' gudxë' bönni' blau na' nacu'ë lu nē'ë bönni' rjaquë' gdil-l, gnë':

—¿Naru' gunnu' latj gyëpa' li' tu didza'?

Bönni' blau na' gudxë' Pablo:

—¿Ractsu' didza' griego? ³⁸ ¿Naru' clëg li' bönni' Egipto na' dza lahui niz butubë' bönni' guladá'baguë'ë yúlahui', ati' bchë'ë lu latj ca'z gdu choa' gayu'ë bönni' gdödi bunách?

³⁹ Ni'r gudxë' lē' Pablo, gnë':

—Le nactë naca' neda' judío. Gulja' Tarso, yödz blau luyú Cilicia. Ráta'yua' lau' gunnu' neda' latj gu'a didza' laugac bunách ni.

⁴⁰ Bē'ë lē' latj bönni' blau na', ati' gzuinë' Pablo ga nac ni'yëpi', len bchis nē'ë quië la'cuá' dxiz

bunách zian ni'. Cati' chgulacu'ë dxiz, bë'lenë' lequë' didza' Pablo lu didza' hebreo.

22

¹ Cni gnë' Pablo:

—Lbi'ili', bönni' gul, len lbi'ili' böcha'a. Gul-zë nagli' le gyëpa' lbi'ili' ca nac le runa'.

² Cati' gulayönnë' ru'ë didza' hebreo, gulacua'rë' dxiz. Gudxë' lequë' Pablo, rnë':

³ —Naccza' neda' judío. Gulja' lu yödz Tarso luyú Cilicia, san gzxöna' lu yödz ni, ati' busëdnë' neda' Gamaliel gdu ca nac zxba quequë' xuz xtau'ru'. Bë'tecz ladxa'a gyij ladxa'a Dios ca runli' lbi'ili' na'a. ⁴ Zi'al gdxia ládxi'gaca'-në' bönni' nazí' lu na'quë' xtidzë'ë Cristo, len bchë'gaca'-në' ga latië'. Gzxöngaca'-në', len glú'gaca'-në' lidx guía, yugu' bönni' len ngul. ⁵ Lëzca' huac lunë' lna' lau qui le glunë' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zejni'i. Glunë' guich uná bë' le yju'a ga nacu'ë böchi'ru' judío lu yödz Damasco. Gyija' ni' tsajxöngaca' nup ni' ta'yejlë' Cristo, quië duchë'gaca'-në' nága'quë' Jerusalén ni, quië lacquë' zxguia'.

Rguíxjö'ë Pablo ca böaquë' queë' Cristo

⁶ Ni'r gnë' Pablo:

—Cati' ni' zija' la' nöz, len zi'a gdxina' Damasco, guc gdu huagbíd, tu tsalz gyëp yös yení' za' luzxbá, le buzení' ga na' zija'. ⁷ La' yjôta'tea' lyu, len byönda' chi'i Nu gudx neda': “Saulo, Saulo, ¿bixz quië rbia ladxu'u neda'?” ⁸ Ni'r gnabda' lë', gnia': “¿Nuzxa li, Xan?” Lë' gudxë' neda': “Neda' ni Jesús, bönni' Nazaret. Néda'cza' rbia ladxu'u.”

⁹ Gulale'icz yení' na' nup ni' gulacua'len neda',

len gladxi, san cutu gulayöni chi'i Nu na' bulídz neda'. ¹⁰ Ni'r gudxa'-në': "¿Nacx guna', Xan?" Xanru' gudxë' neda': "Gyas, len gyeaj Damasco. Ni' zoa nu guië li' ca nac yúgu'të le ral-la' gunu'." ¹¹ Le cutur bi rlé'ida' le budí'i lahua' yös yení' na' gyëptsca, qui lë ni na' gulaguel-lë'ë na'a bönni' dzagquë' neda', ati' gulachë'ë neda' ga bdxintea' Damasco.

¹² 'Ni' zoë' Ananías, bönni' runë' gdu ca rna bë' zxba queë' Dios, ati' tunë' lë' ba la'n bönni' judío nacu'ë Damasco. ¹³ Bdxinë' ga zoa' Ananías na', len gudxë' neda': "Saulo, böcha'a, huöalj yöj lau'." La' ni'z böalj yöj lahua', ati' blé'ida' lë'. ¹⁴ Lë' gudxë' neda': "Dios quequë' xuz xtau'ru', dza ni'të gröczë' li' quië gnöznü' le rë'ncznë' Lë', len glé'inu'-në' Bönni' tsahui', Lëczë' Zxi'në', len yönnu' le guië' li' Lëczë'. ¹⁵ Cni gac, le ral-la' gunu' lna' lau queë' Lë' laugac yúgu'të bunách, quíxjöi'nu' lequë' ca nac le chblé'inu' len le chbyönnu'. ¹⁶ Na'a, ¿bizx quië rdzeynu'? Gyas, len bdil nis. Blidzë' Xanru' unë' li' dxi'a, ugüë' dul-la' nabagu'u."

Cristo bsölë'ë Pablo gunë' lban laugac bunách gza'a

¹⁷ Gnë' ca' Pablo:

—Gdöd ni', cati' budxina' Jerusalén, len tsal ni' rulidza'-në' Dios nchil gdau', blé'ida' tu le nac ca tu lu yël bëhcál. ¹⁸ Blé'ida'-në' Xanru', ati' gudxë' neda': "Jarelu' gyeaj. Burujtë Jerusalén ni, le cutu lunë' ba la'n le gunu' lna' lau quia' bönni' ni." ¹⁹ Neda' gudxa'-në': "Xan, nözgaccznë' ca bena' neda'. Gyazia' gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. Gdina' nup ni' ta'yejlë' Li',

len glú'gaca'-nè' lidx guia. ²⁰ Cati' ni' guludöddë' Esteban, bönni' ni' benë' lna' lau quiu', lëzca' zoa' ni' neda', bena' tuz bönni' guludöddë' lë' le ben chi'a lari' nácuquë' bönni' na' gululadxë' lë' guiöj.”
²¹ Ni'r gudxë' neda' Xanru': “Gyeaj, le rsöla'a li' laugac bunách gza'a.”

Pablo ruí'lenë' bönni' blau didza', bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l

²² Niz ze lau guluzë nagquë' didza' bë'ë Pablo bönni' judío, ati' ni'r gulabödxýë'ë. Glu'ë zidzj didza', ta'në':

—Gul-döddë' bönni' ni. Cutur ral-la' soë' gbanë'.

²³ Ni'r le ta'bödxýë'ë, len ta'chöztsquë' le nácuquë' lu yöl-la' rley quequë', len tu'chijë' bëchtö yu lu bö'z, ²⁴ gna bë'ë bönni' blau na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l lugu'ë Pablo yu'u zxön na'. Lëzca' gna bé'inë' lequë' la'guinë' Pablo quië quíxjö'ë le nacz, quië la'nöznë' bizx quië na' ta'bödxýë'ë cni queë' Pablo bönni' judío. ²⁵ Cati' glúguë'ë lë' pan guid quië la'guinë' lë', Pablo gudxë' tu bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l zoë' ni', rnë':

—¿Naru' dë latj quinli' neda'? Nababa' Roma, ati' nutu nu glequi xbey neda' chqui' nabaga'a zxguia'.

²⁶ Cati' byönnë' lë ni bönni' na', gyijë' yajtíxjöi'në' bönni' blau na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l. Rë' lë':

—¿Bizxa caz ni runru'? Bönni' ni nababë' Roma.

²⁷ Ni'r bidë' ga zoë' Pablo bönni' blau na', len gudxë' lë':

—Gdixjö'. ¿Naru' nababu' li' Roma?

Pablo gudxë' lë':

—Ja, nababa'.

²⁸ Bubi'ë didza' bönni' blau na', gnë':

—Neda' ni, dumí zian gdizxja' quië gbaba' Roma.

Ni'r Pablo gudxë' lë':

—Neda' gbaba' Roma cati' ni' gulja' le nababquë' Roma xuz xna'a.

²⁹ Cati' gulayönnë' lë ni, la' gulubíga'të' ga zoë' Pablo bönni' na' chzoa la'guinë' lë'. Lëzca', cati' gnöznë' nababë' Roma Pablo, gúdxinë' bönni' blau na' le chgna bë'ë glúguë'ë lë'.

Rdxinë' Pablo lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey

³⁰ Dza buróp ni', gu'nnë' bönni' blau na' gnöznë' gazxj ga rë' bizxa na' tu'quíë' Pablo bönni' judío. Gna bë'ë gulusedxë' du guia na' náguë'ë Pablo, ati' gna bë'ë ludubë' bxuz uná bë' judío, len yúgu'të bönni' gdau' ta'bequi xbey. Ni'r bubijë' Pablo ga na' nagu'uquë' lë' ati' buzóë' lë' lauquë'.

23

¹ Ni'r buyutsquë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na' Pablo, gnë':

—Lbi'ili', böcha'a. Ga rdxintë na'a rböza' dxí'adau'. Cni nac, cutu zoa le ruxós neda' ládxi'dau'hua' lahuë' Dios.

² Ni'r gna bé'inë' nup nacuá' cuit lë'ë Pablo Ananías, bxuz blau, la'gapë'ë ru'ë. ³ Pablo gudxë' lë':

—Lëzca' cni ubi'ë quiu' Dios, li', ruluí'z tsahui' cuinu'. ¿Naru' rö'czu' rbequi xbeynu' neda' ca rna bë' zxba, san rdöd bë'i runu' ca rna bë' zxba na', rna bé'inu' la'gapë'ë neda'?

⁴ Nup nacuá' ni' tē Pablo:

—¿Naru' rulídz zi'tsu'-në' bxuz blau queë' Dios?

⁵ Pablo gudxë' lequë':

—Lbi'ili', böcha'a. Nayúj lu guich, rna: “Cutu ulídz zi'u nu rna be'i bunách uládz quiu'”, san neda' cutu gúquibe'ida' naquë' bxuz blau.

⁶ Ni'r gúquibe'inë' Pablo nacque' bönni' gdau' saduceo la'quë', ati' yela'quë' bönni' gdau' fariseo, ati' bë'ë zidzj didza' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na', gnë':

—Lbi'ili', böcha'a. Naca' bönni' fariseo, len naca' zxi'në' bönni' fariseo. Na'a rbequi xbeyli' neda' le runa' löz lubán nup chnatgac.

⁷ Cati' bë'ë didza' ni Pablo, gularujë' chopl bönni' gdau' fariseo len bönni' gdau' saduceo, ati' guladíl-l didzë'ë la' légaczë'. ⁸ Cni glunë' le ta'në' bönni' saduceo na' cutu lubán nup chnatgac, len cutu nacu'ë gbaz la'y, len cutu nacuá' bö' naccgaccz bunách, san ta'yeyjlë'ë bönni' gdau' fariseo nacz yúgu'të lë ni. ⁹ Qui lë ni na' gulabödxýë'ë. Ni'r gulayasë' bönni' nazëdquë' zxba queë' Dios, bönni' gdau' fariseo, ati' guladíl-l didzë'ë, ta'në':

—Rusáca'tu' queëtu' cutu bi dö' nu'ë bönni' ni, le chqui' bë'len lë' didza' bö' naccz bunách, o chqui' bë'lenë' lë' didza' gbaz la'y queë' Dios, cutu ral-la' tá'baga'ru'-në' Dios.

¹⁰ Cati' chta'dil-ltsca didzë'ë bönni' judío na', gúdxinë' bönni' blau na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, le ráquinë' luzxúxj luquindjë' Pablo. Ni'r gna bë'ë tsjaquë' bönni' rjaquë' gdil-l tsajlia-jquë' Pablo ladj bönni' judío na', len luchë'ë lë' lu yu'u zxön ga na' tu'dubë' bönni' rjaquë' gdil-l.

¹¹ Cati' chnac chdzö'l la' dza na'z, buluí' lahuë' Xanru' ga zoë' Pablo, len gudxë' lë':

—Butíp ladxu'u, Pablo. Ca na' chbenu' lna' lau quia' Jerusalén ni, lëzca' run bayúdx gunu' lna' lau quia' lu yödz Roma.

Tun xtídza'quë' ludöddë' Pablo

¹² Cati' za' rení' yetú dza, glun xtídza'quë' la'quë' bönni' judío len glun tsutsu xtídza'quë', ta'në' gunë' lequë' zxguia' Dios chqui' cutu lunë' lë na' glun xtídza'quë', le gulanë' cutu ca' li'j lahuë' ga gdxintë dza ludöddë' Pablo. ¹³ Nayánr ca choa'quë' bönni' na' glun tsutsu xtídza'quë' cni. ¹⁴ Yjaquë' bönni' ni ga nacu'ë bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zéjni'në' bönni' judío, ati' gulanë':

—Chben tsutsu xtídza'tu', gnatu' gunë' netu' zxguia' Dios chqui' cuguntu' cni, le cutu gui'j gágutu' ga gdödirtu'-në' Pablo. ¹⁵ Na'a, lbi'ili' len yugu' bönni' gdau' ta'bequi xbey, gul-guië' bönni' blau nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l duchë'ë Pablo cxö quië gdxinë' ga nudubli', gnali' rë'nili' gnábili'-në' Pablo tu didza' ga rë' nöxj. Netu' cö' nistu'-në' la' nöz, ati' gdödirtu'-në' cati' zi'a gdxinë' ni.

¹⁶ Byönibi' bi'i bönni' queënu ngul zanë' Pablo ca na' la'bö' nisië' Pablo, ati' gyeajbi', len gyazbi' yu'u zxön na', yajtíxjöi'bi'-në' Pablo. ¹⁷ Pablo bulidzë' tuë' bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, len gudxë' lë':

—Bchë'-bi' bi'i ni lahuë' bönni' blau, le nua'bi' didza' guiëbi'-në'.

¹⁸ Ni'r gdë-lë'ë-bi' bönni' na', len bchë'ë-bi' ga na' zoë' bönni' blau na', ati' gudxë' lë':

—Bulidzë' neda' Pablo, bönni' na' yu'ë lidx guia, len gúta'yuë' lahua' dgu'a-bi' lau' bi'i ni, le rë'nibi' güí'lenbi' li' didza'.

¹⁹ Gdel-lë'ë na'bi' bönni' blau na' len bchë'ë-bi' quizi, ati' gnabnë'-bi', rnë':

—¿Bizxa na' ral-la' gui'u neda'?

²⁰ Lëbi' gudxbi'-në':

—Chnunquë' didza' bönni' judío lá'ta'yuë' lau' gchë'u-në' Pablo cxö, quië gdxinë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey. Lë' li' tē'nnë' la'nabnë' lë' tu didza' ga rë' nöxj, ²¹ san li', cutu tséjlë'u lë na' la'në', le nayánr ca choa'quë' ta'bö' nisë' Pablo. Chglun tsutsu xtídza'quë' bönni' ni, ta'në' gunë' lequë' zxguia' Dios chqui' cutu ludöddë' Pablo, len cutu li'j lahuë' ga ludödrdë' lë'. Na'a, chnacu'ë sina' ta'bözë' si' lu na'u gunu' lë na' la'nabnë' li'.

²² Ni'r gna bé'inë'-bi' bönni' blau na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, nutu nu guiëbi' lë na' chgudxbi' lë', ati' ni'r busölë'ë-bi' bi'i ni.

Rdxinë' Pablo lahuë' Félix, bönni' blau uná bë'

²³ Ni'r bönni' blau na' bulidzë' chopë' bönni' nacu'ë lu na'quë' tu tuë' tu gayu'ë bönni' rjaquë' gdil-l, ati' gna bé'inë' lequë' lucözë' chop gayu'ë bönni' rjaquë' gdil-l ta'zë'i ní'acquë', len tsonnlalj yu chië' bönni' rjaquë' gdil-l dxiaquë' böa', len chop gayu'ë bönni' rjaquë' gdil-l lu'ë yag tuchi' quië tsjaquë' Cesarea gdu rdöd xtsö'. ²⁴ Lëzca' gna bé'inë' lequë' lucözë'-ba' böa' cuië'-ba' Pablo, ati' la'chë'ë lë' dxí'adau', cutu bi gac queë', quië gdxinë' lahuë' Félix, bönni' blau uná bë'.

²⁵ Bsölë'ë ca' guich rna cni: ²⁶ “Neda', Claudio Lisias, ruzuja' quiu' lu guich, bönni' blau uná bë',

Félix. Rugapa' Dios li'. ²⁷ Bönni' ni rsöla'a-në' quiu', gulazönë' lë' bönni' judío, len glë'nnë' ludöddë' lë'. Cati' gúquibe'ida' nababë' Roma, bchë'gaca'-në' bönni' rjaquë' gdil-l len buslá'-në' lu na'quë' judío na'. ²⁸ Gu'nda' gnözda' bizxa benë', lë' na' tu'quíë' lë' bönni' judío, ati' bchë'a-në' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbeynë' lequë'. ²⁹ Cati' buedxi didza', gnözda' tu'quíë' lë' ca nac le rna bë' zxba quequë', len cutu bi nabaguë'ë bönni' ni quië nu gdödi lë', o nu cu'u lë' lidx guia. ³⁰ Ni'r cati' bdxin nu gdixjöi' neda' ta'bö' nisië' lë' bönni' judío, la' bsöla'tea' lë' ga zu', ati' gna bé'igacda'-në' bönni' ni tu'quíë' lë' la'dxinë' lau' li', quië la'guíxjöi'në' li' bi didza' napquë' lë'. Dios gáclenë' li'."

³¹ Ni'r gulaguel-lë'ë Pablo bönni' na' rjaquë' gdil-l, len glunë' ca na' chgna bé'inë' lequë', ati' gulachë'ë lë' yödz Antípatris, ni' nac chdzö'l.

³² Cati' za' rení' yetú dza yhuöjqüë' Jerusalén bönni' rjaquë' gdil-l ta'zë'i ní'aque', ati' guluú'ë nöz bönni' rjaquë' gdil-l dxiaquë' böa', dzagquë' Pablo.

³³ Cati' guladxinë' Cesarea bönni' na' rjaquë' gdil-l nachë'quë' Pablo, gulunödzjë' guich na' lu në'ë bönni' blau uná bë', len guluschinë' Pablo lahuë'.

³⁴ Gdöd bulabë' guich na' bönni' blau uná bë', gnabnë' Pablo gazx bönni' lë'. Cati' gúquibe'inë' nababë' luyú Cilicia, ³⁵ gudxë' lë':

—Yönda' le gnau' cati' la'dxín ni nup tu'quí li'.

Ni'r gna bë'ë lun chi'ë lë' lu yu'u yúlahui' ga rbö'ë rbequi xbeynë' bunách Herodes, bönni' rna bë'ë.

24

Pablo ru'ë didza' uláz queë' lahuë' Félix

¹ Cati' chbza'a gayu' dza, bdxinë' ni' Ananías, bxuz blau, dzagquë' lë' la'quë' bönni' gul tu'zejni'i, len Tértulo, bönni' nabé'itsquinë' didza'. Guladx-inë' lahuë' bönni' blau uná bë', ati' gulanë' queë' Pablo. ² Cati' chgululidzë' Pablo, ati' bdxinë' ni', gzu lahuë' Tértulo ruquíë' lë', rnë':

—Bönni' blau uná bë', Félix. Ni'a quiu' li' ruzi'tu' xbey le rac dxi'a queëtu', ati' lu yöl-la' rejni'i quiu' rna bé'inu' dxi'a bunách uládz queëtu'. ³ Yúgu'të lë ni ruzí'tecztu' xbey gáti'tëz, ati' gdu ládxi'tu' rëtu' li': “Xclenu'.” ⁴ Na'a, cui upizxjrtu' li', ráta'yua' lau' gun zxön ladxu'u, yönnu' tu chi'idau' le guiëtu' li'. ⁵ Gúquibe'itu' rgu'u yöl-lë'ë bunách bönni' ni, len runë' ga ta'dá'baguë'ë yúlahui' bönni' judío nacu'ë gdutë yödzlyú, len naquë' bönni' blau quequë' bönni' da'quë' bönni' Nazaret na'. ⁶ Lëzca' gu'nnë' gun ditjnë' gdau' queëtu'. Qui lë ni na' gzxöntu'-në' len gú'nitu' cuequi xbeytu' lë' ca nac zxba queëtu'. ⁷ Ni'r bdxinë' ga zoatu' Lisias, bönni' blau nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, ati' lu yöl-la' snia' zxön bugüë' bönni' ni lu na'tu'. ⁸ Ni'r gna bé'inë' Lisias na' lid ga zu' nup tu'quí lë'. Na'a, li'cz, cati' gnabi yudxnu'-në' Pablo ni, huac gnöznu' ga rë' nöxj yúgu'të lë ni ruqitu' lë'.

⁹ Lëzca' cni gulanë' bönni' judío ni', gulanë' naccz cni. ¹⁰ Ni'r butáz në'ë bönni' blau uná bë' na' quië gu'ë didza' Pablo, ati' lë' bubi'ë didza', gnë':

—Gdu ladxa'a quíxjö'a ca nac le runa', le chnac zian iz rbequi xbeynu' le rac quegac bunách ladztu'. ¹¹ Le bena' huac gnabu'. Cutu ráquini chinnu dza gyija' Jerusalén quië tsej ladxa'a-në' Dios. ¹² Cutu yajxáca'quë' neda' nu rdíl-lena'

didza', len cutu bena' ga lun rusbõ bunách ga nac nchil gdau', ni lu yu'u ga tu'dubë' tu'sedë' queë' Dios, ni lu yödz. ¹³ Cutu ca' gac lubíj lië' yugu' lë ni tu'quíë' neda'. ¹⁴ Lë ni rxóalëpa' lau'. Ca runa' xchinë' Dios quequë' xuz xtau'tu' rajlöz le gulusëdnë' lequë', san tu'ë lei: le rdá'baga' Dios, bönni' judío ni, le réjlë'a yúgu'të le rna bë' zxba queë' Dios lenca' yúgu'të le guluzujë' lu guich bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios. ¹⁵ Ca na' tunë' löz Dios lequë', lëzca' neda' runa' löz Dios, uspanë' nup chnatgac, bunách tsahui' len bunách cunac-gac tsahui'. ¹⁶ Qui lë ni na' rui' ládxi'tecza' cui gbaga'a le gun ga uxõs neda' ládxi'dau'hua' lahuë' Dios o laugac bunách.

¹⁷ Gdöd zoa' ga yubl gdu chop tsonn iz, budxina' ga nacuá' bunách uládz quia' quië unödza' gun gaclen bunách yechi' len unödza' le rgu'a lahuë' Dios. ¹⁸ Tsal ni' runa' cni, duxáca'quë' neda' la'quë' bönni' judío narujquë' luyú Asia. Ni' gzoa' lö'a gdau', nubíj dxi'a cuina' ca nac qui gdau', len cutu nutuba' bunách zian, len cutu nuna' ga lun rusbõ bunách. ¹⁹ Ral-la' la'dxinë' lau' li' bönni' judío ni', luquíë' neda' chqui' napquë' neda' didza'. ²⁰ La'natsquë' bönni' judío ni' chqui' guludzölnë' bi le cunác bena' cati' ni' bdxina' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbeynë' lequë'. ²¹ Tuz cati' ni' zoa' lauquë', zidzj bë'a didza', gnia': "Rbequi xbeyli' neda' na'a le runa' löz lubán nup chnatgac."

²² Cati' byönnë' didza' ni Félix, len dxí'adau' chnöznë' ca nac qui lë na' rusëdnë' Pablo, buzë láchui'zë' ca' didza' bizxj ni, gnë':

—Cati' gdxinë' Lisias, bönni' blau nacu'ë lu në'ë

bönni' rjaquë' gdil-l, udx yönda' ca nac didza' bizxj queëli'.

²³ Ni'r Félix gna bé'inë' bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l zoë' ni', gun chi'ë Pablo, san gu'ë lë' latj të' lö'a, len cutu luzaguë'ë xnözquë' böchi' lzë'ë duyuquë' lë' bi dxin lunë' queë'.

²⁴ Chop tsonn dzaz gdzey, bidë' ni' leyúbl Félix na'. Dzagnu lë' Drusila, ngul queë'. Nacnu ngul judío. Félix bulidzë' Pablo ati' buzë naguë' xtidzë'ë ca nac le réjlë'ru' Jesucristo. ²⁵ Cati' bë'ë didza' Pablo ca ral-la' gacru' tsahui' len gna be'i cuinru', ati' gdxinru' ga cuequi xbeynë' rè'u Dios dza zi'a za', ni'r gudxi bdzöbnë' Félix len gudxë' Pablo:

—Gyeaj na'a. Cati' gapa' latj ulidza' li'.

²⁶ Lëzca' gu'nnë' Félix si'ë dumí unödzejë' Pablo quië usanë' lë', len qui lë' ni na', zian lzu bulidzë' Pablo, len bë'lenë' lë' didza'. ²⁷ Cati' bza'a chop iz gyazië' Porcio Festo xlatjë' Félix, ati' le gu'nnë' Félix gunë' le la'dzág lădxi'quë' bönni' judío, buca'në' Pablo nadzunë' lidx guia.

25

Rdxinë' Pablo lahuë' Festo

¹ Bdxinë' Festo Cesarea quië tsazië' xlatjë', gaquë' bönni' blau uná bë'. Cati' bza'a tsonn dza buzë'ë yödz na', zijë' Jerusalén. ² Ni' guladx-inë' lahuë' Festo yugu' bxuz uná bë' len yugu' bönni' blau quequë' judío quië la'në' queë' Pablo, ati' gláta'yuë' lahuë' Festo ³ bi uzá' lădxë'ë quequë', gsölë'ë nup tsajxi'gac Pablo, quië udxinë' Jerusalén. Glë'nnë' la'bö' nisië' lë' la' nöz quië ludöddë' lë'. ⁴ Bubi'ë didza' Festo, gudxë' lequë':

—Lu yödZ Cesarea nadzunë' Pablo, ati' ni' ral-la' tsija' cxö huidzj niz. ⁵ Qui lë ni na', nüt'i'tëzl-li' dë lu na'li', ral-la' sá'lenli' neda', len chqui' nabaguë'ë zxguia' bönni' ni', huac uquili'-në'.

⁶ Gdzeynë' Festo Jerusalén gdu ca xunu' gbidz, ati' ni'r böjë' Cesarea. Cati' za' rení' yetú dza grö'ë ga rbequi xbeynë', len gna bé'inë' nup tsajxi'gac Pablo. ⁷ Cati' chbdxinë' ni' Pablo, gulagu'ë lë' li'aj bönni' judío narujquë' Jerusalén, len zian le gulanë' queë'. Guluquíë' lë' le tu'spaguë'ë lë' zxguia', san cutu guc lubij lië' yugu' lë' na' gulanë' queë'. ⁸ Ni'r bë'ë didza' Pablo uláz queë', gnë':

—Cutu bi le cunác bena' qui zxba quequë' bönni' judío, ni qui gdau' quequë', ni queë' César, bönni' rna bé'inë' rë'u.

⁹ Gu'nnë' Festo gunë' le la'dzág ládxi'quë' bönni' judío, ati' bubi'ë didza', gudxë' Pablo:

—¿I rë'nnu' sa'u Jerusalén, ati' ni' soa nu cuequi xbey li' ca nacgac lë' ni ta'në' quiu'?

¹⁰ Bubi'ë didza' Pablo, gudxë' lë':

—Zoacza' ga rō' nu rbequi xbey uláz queë' César, ga na' ral-la' cuequi xbeynë' neda'. Cutu bi huia'dō' nuna' quequë' bönni' judío, ati' chnōzcznu' lë' ni. ¹¹ La'naru' nuna' tu le cunác, o bít'i'tëz le run ga gbaga'a zxguia' gatia', cutu tá'baga'a gatia'. Na'a, chqui' cutu nuna' ca na' ta'në' quia' bönni' ni, nutu nu dë lu në'i udöd neda' lu na'quë'. Rnaba' tsija' lahuë' César ga cuequi xbeynë' neda'.

¹² Cati' chbë'lenë' yugu' bönni' yúlahui' didza' Festo, bubi'ë didza', gudxë' Pablo:

—Chgnabu' tsiju' lahuë' César. Lahuë' César uy-iju'.

Ru'ë didza' Pablo lahuë' Agripa

¹³ Gdöd chop tsonn dza, bdxinë' Cesarea Agripa, bönni' rna bē'ë, dzagnu lē' Berenice, duyuquē' Festo. ¹⁴ Cati' chgulacu'ë ni' zian dza, Festo gdíxjöi'nē' Agripa, bönni' rna bē'ë, ca nac queë' Pablo. Gudxē' lē':

—Zoë' ni bönni' buca'nē' lē' lidx guia Félix.

¹⁵ Cati' gzoa' Jerusalén, guladxinë' lahua' yugu' bxuz uná bē' len bönni' gul tu'zejni'i, ati' gulanē' queë' bönni' ni. Gulanabnē' neda' gchuga' queë' gatiē'. ¹⁶ Neda' bubi'a didza', gudxa' lequē' cutu nalēbcnē' bönni' Roma la'chuguē' queë' bönni' gatiē' chqui' cutu la'dxini lahuē' nup tu'quí lē', quiē gac ubi'ë didza' ca nac lē na' ta'nē' queë'.

¹⁷ Qui lē ni na', cati' guladxinë' lequē' ni, cutu ca' gdzeyda', san cati' gza' gyení' yetú dza grō'a ga rbequi xbeyda', ati' gna bé'ida' nup yajxi'gac bönni' ni. ¹⁸ Cati' gulacu'ë ni bönni' na' tu'quiē' lē', cutu bi gulanē' queë' ca busaca' quia' la'nē'.

¹⁹ Gulanē' queë' la'gac didza' bizxj ca nac le ta'yejlē'ë Dios, len ca nac queë' bönni' lē' Jesús, nu na' gut, san Pablo runē' tsutsu xtídzē'ë rnē' ni zoë' nabanē' leyúbl. ²⁰ Le buchíxida' ca nacgac lē ni, gnabda'-nē' Pablo chqui' rē'nnē' tsijē' Jerusalén, ati' ni' soa nu cuequi xbey lē' ca nacgac lē ni. ²¹ Ni'r cati' gnabē' Pablo tsijē' lahuē' Augusto César quiē cuequi xbeynē' lē' ni', gna bé'ida' bönni' rjaquē' gdil-l lun chí'igarē' lē' cati' gal-la'r dza gsōla'a-nē' lahuē' César.

²² Ni'r Agripa gudxē' Festo na':

—Lēzca' neda' rē'nda' yōnda' le gnē' bönni' na'.

Festo gudxē' lē':

—Cxö yōnnu' le gnē'.

²³ Cati' za' rení' yetú dza, len ba zxön guladx-inè' ni' Agripa len Berenice. Gulayaziè' ga ral-la' lu'è didza', dzagquè' lequè' bönni' uná bè', ati' gulasölè'è nup tsajxi'gac Pablo. ²⁴ Ni'r Festo gudxè' Agripa, bönni' rna bè'è:

—Bönni' uná bè', Agripa, len yúgu'tèli' zoali' ni tsazxön len netu'. Ni zoè' rlé'ili'-nè' bönni' na', ta'nè' queè' yúgu'tè bönni' judío nacu'è Jerusalén lenca' nup nacuá' ni, tè' neda' ral-la' gatiè'. ²⁵ Runi neda' cutu bi benè' le nabaguè'è zxguia' gatiè', san le gnabè' lëczè' tsijè' ga cuequi xbeynè' lè' Augusto César, qui lè ni na' chnuna' quia' gsöla'a-nè' lahuè' Augusto. ²⁶ Le cutu nözda' bi ral-la' uzuja' lu guich le uquí bönni' ni, quiè gsöla'a lu nè'è César, xana', qui lè ni na' nachè'a-nè' lauli', len le nacr blau, nachè'a-nè' lau' li', Agripa, bönni' uná bè', quiè cati' udx gnabi yudxu'-nè', ni'r gnözda' bi ral-la' uzuja' lu guich ca nac queè' bönni' ni. ²⁷ Ráquida' cutu nac dxi'a gsöla'a-nè' ni' bönni' náguè'è chqui' cutu gac ulu'a le nabaguè'è.

26

Didza' bè'è Pablo uláz queè' lahuè' Agripa

¹ Ni'r Agripa gudxè' Pablo:

—Dè latj gu'u didza' uláz quiu'.

Bchilj nè'è Pablo lahuè' Agripa, ati' gzu lahuè' ru'è didza', rnè':

² —Bönni' uná bè', Agripa. Rdzag ladxa'a le dè latj na'a gu'a didza' uláz quia' lau' li' ca nac yúgu'tè le nuquiquè' neda' bönni' judío. ³ Rdzag ládxi'ra' le núnbè'u yúgu'tè le nalëbcnè' tunè' bönni' judío, lenca' yugu' lè ni rdil-ltu' didza'.

Yugu' le benë' Pablo zí'atël

⁴ Gnë' ca' Pablo:

—Nőzgaccznë' yúgu'të bönni' judío ca na' bena' ga gdél-la'të cuidia' ga nacuá' bunách uládz quia' lenca' lu yödz Jerusalén. ⁵ Nőzgaccznë' ca' len huac la'guíxjö'ë ca na' bena' dza ni'të. Guca' bönni' fariseo. Yugu' bönni' fariseo tui' ládxi'crë' la'yíj ládxi'quë' Dios ca tunë' yezíca'rë' bönni' judío. ⁶ Na'a, zoa' ni lauli' quië nu cuequi xbey neda' le runa' löz Dios, uspanë' bönni' nat, gunë' ca na' gzxi' lu në'ë lauquë' xuz xtau'tu'. ⁷ Tunë' löz bönni' idxinnu cö' di'a dza queëtu' la'dél-li'në' lë na' gzxi' lu në'ë Dios. Qui lë ni na' ta'yíj ládxi'quë' Dios len tunë' xchinë' rël len të dza. Le runa' löz lë ni, nuquiquë' neda' bönni' judío. Cni nac, bönni' uná bë', Agripa. ⁸ Na'a, ¿naru' ráquitsali' lbi'ili' cutu nac le tséjlë'ru', uspanë' Dios bönni' nat?

Gdxia ladxë'ë bunách queë' Cristo Pablo

⁹ Gnë' ca' Pablo:

—Lëzca' neda', zí'atël gúquida' le zian ral-la' guna', tá'baga'a-në' Jesús, bönni' Nazaret. ¹⁰ Cni bena' lu yödz Jerusalén. Glu'a lidx guia zian bunách ta'yejlë' Jesús, le guludödë' lu na'a yöl-la' uná bë' bxuz uná bë'. Catì' guludöddë' bunách ni', bënlena' lequë' tuz didza'. ¹¹ Zian lzu busaca' zì'a yugu' bönni' ni' quië lusán ládxi'quë' ca ta'yejlë'ë Cristo. Cni bena' gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sedë' queë' Dios bönni' judío. Gléytsquida' lequë', atì' gdxia ladxä'a lequë' ga bdxintë gyija' gap nacuá' yödz zì'tu' yajxóngaca'-në'.

Rguíxjö'ë ca böaquë' queë' Cristo Pablo

¹² Gnë' ca' Pablo:

—Quië guna' cni gyija' yödZ Damasco, ati' nudödquë' lu na'a yöl-la' uná bë' bxuz uná bë' nasöla'quë' neda'. ¹³ Cni guc, bönni' uná bë', Agripa. Cati' ni' zija' la' nöZ, ni' nac gdu huagbídZ, blé'ida' tu yení' luzxbá le buzení'r ca gbidZ. Buzení' ga na' zoa' len ga nacuá' nup zjaclen neda'. ¹⁴ Ni'r yúgu'tëtu' gdzö'tu' lyu, ati' byönda' chi'i nu bulídZ neda'. Bë'ë didza' hebreo, gnë': “Saulo, Saulo, ¿bizx quië rbia ladxu'u neda'? Run zi' cuinu', rdá'bagu'u neda'. Rac quiu' ca rac queëba' bëdx, run zi' cuinba', rchégu'ba' yag tuchi' le tundë'-ba' zi'.” ¹⁵ Ni'r gudxa'-në': “¿Nuzxa li', Xan?” Xanru' gudxë' neda': “Neda' ni Jesús, Nu na' rbia ladxu'u. ¹⁶ Na'a, gyas, len gzui, le bului' lahua' li' na'a, quië uzóa' li' gunu' xchina' len gunu' lna' lau qui lë ni chblé'inu', lenca' quegac le ului'ida' li', ului' lahua' ga zu'. ¹⁷ Uslá' li' lu na'quë' bönni' uládZ quiu', len lu na'quë' bönni' gza'a, laugac nup ni' rsöla'a li' na'a. ¹⁸ Rsöla'a li' ga na' nacu'ë quië gunu' ga luhuöálj yöj lauquë' len luhuöaquë' queë' Dios, luca'në' le nac chul xöhui' len la'dxinë' lu yení'. Lurujë' lu na' Satanás tu' xöhui' len la'yazië' lu në'ë Dios. Chqui' la'yejlë'ë neda', Dios unít lahuë' lequë', len ugüë' dul-la' nabága'quë', ati' la'dél-li'në' la'báblenë' bunách chnubijë' quizi queë' Dios.”

Benë' Pablo ca nac le bului'inë' lë' Xanru'

¹⁹ Gnë' ca' Pablo:

—Qui lë ni na', bönni' uná bë', Agripa, cutu gdá'baga'a guna' le bului'inë' neda' Dios, zoë' yehua' yubá. ²⁰ Buzéjni'da' nup nacuá' yödZ Damasco, len gdöd ni' nup nacuá' Jerusalén len nup

nacuá' luyú Judea, len bunách yugu' yödz zi'tu' quië lubí'i ládxi'gac len luhuóac queë' Dios, len lun le lac bë' chgubí'i ládxi'gac. ²¹ Le bena' cni, gulazönë' neda' bönni' judío cati' ni' zoa' lö'a gdau', ati' glë'nnë' ludöddë' neda'. ²² Ni'r gúclenë' neda' Dios, ati' ga rdxintë na'a dza zoa' gdu ladxa'a, runa' lna' lau lauquë' bönni' ca'z len lauquë' bönni' blau. Cutu ru'a didza' yubl, san ca gulanazë' zi'al bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios lenca' ca gnë' Moisés ca ral-la' gac. ²³ Gulanë': "Saca' qui'ë Cristo, len töd gatië' gaquë' nu su lau ubán tsaz lu yöl-la' gut, quië ulu'ë lahui nac löz la'dxín latj yení' bunách, len gac lban quegac lë ni laugac bunách uládz queëtu' lenca' laugac bunách gza'a."

Pablo ruzéjini'në' Agripa quië tsejlë'ë Cristo

²⁴ Cati' chbë'ë yugu' didza' ni Pablo, le bë'ë uláz queë', ni'r bë'ë zidzj didza' Festo, gnë':

—Nachixi icju', Pablo. Le nazëdu' szxöni, chbchixi icju'.

²⁵ Ni'r Pablo gudxë' lë':

—Cutu nachixi icja', rëpa' li', Festo, ati' didza' ni ru'a nac gdutë li, len nac lsaca'. ²⁶ Lëczë' Agripa, bönni' ni rna bë'ë, nözcznë' yugu' lë ni, len qui lë ni na', gdu ladxa'a ru'a didza' lahuë' lë'. Nözcznë' yugu' lë ni, le cutu guc bagachi'z lë na' guc. ²⁷ Bönni' uná bë', Agripa. ¿Naru' réjlë'u le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios? Nözda' réjlë'u lë ni.

²⁸ Ni'r Agripa gudxë' Pablo:

—Yelati'z la' ráquinu' gdél-li'nu' neda' gaca' queë' Cristo.

²⁹ Pablo gudxë' lë':

—Ni'a queë' Xanru' Dios rë'nda', zal-la' yelati'z o szxöni, clëgz li', san lëzca' yúgu'të nup ni ta'yöni neda', gacli' gdu ca naca' neda', náquida' queë' Cristo, san clëg gága'li' du guia ca ni nága'a neda'.

³⁰ Cati' budx bë'ë didza' ni Pablo, gyasë' bönni' blau uná bë' na', ati' gulayasë' ca' bönni' rna bë'ë len Berenice len nup rō'lengac lequë'. ³¹ Cati' gularujë' quizi, glui' xtídza'quë', ta'në':

—Cutu bi nunë' bönni' ni le nabaguë'ë zxguia' gatië' len clëg tsazië' lidx guia.

³² Agripa gudxë' Festo:

—Huac usana'-në' bönni' ni la'naru' cu gnabë' tsijë' lahuë' César ga cuequi xbeynë' lë'.

27

Ta'sölë'ë Pablo yödZ Roma

¹ Cati' chglunë' quequë' la'sölë'ë netu' lë'i barco tsiajtu' Roma, luyú Italia, gulaguel-lë'ë Pablo len yela'gac nup nadzungac, ati' guludödë' lequë' lu në'ë Julio, bönni' yu'u lu në'ë tu cö' bönni' rjaquë' gdil-l nazi' lei: “Bönni' Queë' Augusto Rjaquë' Gdil-l”. ² Grentu' tu lë'i barco qui luyú Adramitio, le ral-la' töd yugu' yödZ gap ta'dxín barco ga nac luyú Asia, ati' yu'uztu' ca' lë'i barco na', gza'tu' Cesarea. Dzaguë' ca' netu' Aristarco, bönni' Tesalónica, le nabáb Macedonia. ³ Cati' za' rení' yetú dza, bdxintu' yödZ Sidón, ati' ni' Julio, bönni' na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, lu yöl-la' dxi'i ladxí' queë', bë'ë Pablo latj tsijë' ga nacu'ë böchi' lzë'ë quie' láclenë' lë' bi ryadzj queë'. ⁴ Gdöd ni', bubentu' lë'i barco, ati' gza'tu' ni'. Gdödtu' tsla'a ga dë luyú bidx Chipre ga rō' dxi bö' na' reycj,

le za' zaca' lautu' bö' reycj lu nis zxön na'. ⁵ Ni'r gdödtu' lu nis zxön ga nalá' luyú Cilicia len luyú Panfilia, ati' bdxintu' Mira, tu yödz nabáb Licia.

⁶ Bönni' na', nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, nachë'ë netu', yajxaquë'ë ni' tu barco narúj yödz Alejandría, barco na' zeaj luyú Italia. Lë'i barco na' glu'ë netu'. ⁷ Zian dza gza' tsahui' ládxi'dau' barco na', ati' len yöl-la' rzaca'z bdxintu' ga nalá' luyú bidx nazi' lei Gnido, ati', le ruzaga' netu' bö' na' reycj, gdödtu' tsla'a luyú bidx nazi' lei Creta ga rō' dxi bö' na' reycj, len gdödtu' ga nalá' yödz Salmón. ⁸ Lu yöl-la' rzaca'z gdödtu' tsla'a ga dë luyú bidx Creta na', len bdxintu' tu latj ga ta'dxín barco, nazi' lei Buenos Puertos, le dë gal-la' ga na' dë yödz Lasea.

⁹ Le chgdzýtsquitu', chgul-la' zoa banádx gac ditj bíti'tëz barco rza' lu nis zxön na', le chgdöd yugu' dza tunë' gubás cati' zi'a gdxin beo' ziaq cati' reycjtsca bö'. Qui lë ni na' buzéjni'në' lequë' Pablo,

¹⁰ rnë':

—Lbi'ili', bönni', ráquibe'ida' ga tseaj barco ni, huazóa banádx gac ditj barco ni len yugu' yua' dzō' lë'i, len lëzca' soa banádx queëru' gatrū'.

¹¹ Bönni' na', nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, gyéjlë'rë' le gulanë' bönni' na' dë lu në'ë barco len bönni' xancz, ca le gnë' Pablo. ¹² Le cunác dxi'a latj ni' ga ta'dxín barco, nazi' lei Buenos Puertos, quië luga'në' ni' yugu' beo' ziaq, qui lë ni na' yelati'z cuguluhuöatë' bönni' nacu'ë lë'i barco na' glun tuz xtídza'quë' luzë'ë ni', chqui' huac la'dxinë' ga ta'dxín barco lu yödz Fenice, lëzca' dë luyú bidx na' nazi' lei Creta, le dë tsla'a ga rbia gbidz, ati' ni' glë'nnë' luga'në' yugu' beo' ziaq.

Reycj bö' bdunu' lu nis zxön

¹³ Le reycj tu bö'dau' za' zaca' tsla'a ga rdöd gbidz beo' ziaq, táquinë' chrac lunë' ca të'nnë', ati' gululisë' guia zi'i naga' du guia le ruzóa dxiz barco, ati' gdöd barco na' gal-la' ra' luyú bidx na' nazí' lei Creta. ¹⁴ Yetú chi'z ca', gyeycj bö' bdunu' za' lautu', nazí' lei Euroclidón. ¹⁵ Le ruzéaj tsla'l barco bö' na' reycj, ati' le cutu guc tseaj barco ga za' bö', ni'r bē'tu' latj bö' na' buzéaj barco na' ga rē'ni. ¹⁶ Catí' gdöd barco na' ga bdxintu' tsla'a tu luyú bidxdau' nazí' lei Cauda, tsla'a ni' cutu reycjtsca bö', ni' lu yöl-la' rzaca'z buchistu' bárcodau' na'yj barco zxön ga na' yu'utu'. ¹⁷ Gdöd burentu' lei lahui barco zxön na', ni'r béga'ratu' barco zxön na'. Zxanti barco na' buchölitu' du, cui gguindj lu nis. Le gúdxitu' töd barco na', nidx lu yuzx lu nis zxön na', buzötjtu' lari' qui, le rutúb bö' rusá' barco na'. Cniz bē'tu' latj buzéaj barco bö' na' reycj. ¹⁸ Catí' za' rení' yetú dza, len ni' ruzeajtscas barco na' bö' bdunu' reycj, ni'r gru'ntu' lu nis zxön lati' yua' dzö' lē'i barco na'. ¹⁹ Dza bunn, len na' cuintu' gru'ntu' lu nis zxön le tun dxin qui barco na'. ²⁰ Catí' chguc zian dza cutu rlé'itu' gbidz ni bölj, len le reycjtsca bö' na' ruzéaj barco na' yu'utu', cutur runtu' löz ulatu'.

²¹ Le chguc zian dza cutu nágutú', gzuinë' Pablo gatsj lahui'l lequë', len gudxë' lequë':

—Lbi'ili', bönni', dxi'ar guc la'naru' uzë nagli' neda', len cutu uza'ru' luyú Creta, len cutu dut-sagru' lē ni rzaca' rgui'ru', len yugu' lē ni rac ditj qui barco ni. ²² Na'a, rēpa' lbi'ili': Tsutsu gul-gún lādxi'li', le cutu gatli' nituli' lbi'ili' tscali' zoali' ni, zal-la' gac ditj barco ni. ²³ Cni gac le dului' lahuë'

neda' gdyël gbaz la'y queë' Dios. Dios ni náquida' queë' len runa' xchinë'. ²⁴ Gudxë' neda' gbaz la'y na', gnë': "Pablo, cutu gádxinu'. Run bayúdx gdxinu' lahuë' César. Le nadxi'inë' li' Dios, uslé' yúgu'të bunách nacua'len li' lë'i barco ni." ²⁵ Qui lë ni na', tsutsu gul-gún ládxi'li', le ruzxöni ladxa'a-në' Dios, gac ca na' chgudxë' neda' gbaz la'y queë'. ²⁶ Cni gac zal-la' run bayúdx gac diťj barco ni tu luyú bidxdau', ga ni' tsajcá'n rë'u.

²⁷ Catì' ni' chgdöd chidá' dza, atì' bö' na' reycj ruzéaj barco na' lu nis zxön nazí' lei Adriático, gdu ladxi' yël gláquinë' bönni' tunë' dxin lu barco na' chzoa gdxin barco gal-la' tu luyú bidx. ²⁸ Gularu'në' du lu nis zxön na', atì' gulanöznë' galj bös nac ga bdxintë ga rë' lu nis. Catì' gdöd yeláti'dau' barco na', gularu'në' du na' leyúbl, len gulanöznë' chnac chinu bös. ²⁹ Le gládxinë' tsajdín lu guiöj barco na', qui lë ni na', zaca' tsla'a cudzi'l barco na' gularu'në' lu nis tap guía zi'i nága'gac du guía le tu'zóa dxiz barco. Lu yöl-la' ruúbi ruguí'iz ládxi'dau'quë' gulabözë' tsení'. ³⁰ Ni'r glë'nnë' bönni' tunë' dxin lu barco luzxundjë' lë'i barco na'. Guluzötjë' lu nis zxön bárcodau' na' dë lahui barco zxön na'. Glunë' ca tē'nnë' lu'ë yelati' zi'tu' guía zi'i na' naga' du guía le ruzóa dxiz barco na', le zoa zaca' tsla'a lahuil. ³¹ Ni'r Pablo gudxë' bönni' na' nacu'ë lu nē'ë bönni' rjaquë' gdil-l len bönni' na' rjaquë' gdil-l, gnë':

—Chqui' culuga'në' bönni' ni lë'i barco ni, cutu gac ulali'.

³² Ni'r gulachuguë' du naga' bárcodau' na' bönni' na' rjaquë' gdil-l, atì' glu'ë latj gbix lu nis zxön.

³³ Cati' chza' rení', gúta'yuè' lauquè' Pablo bi lahuè' yúgu'tè'. Gudxè' lequè':

—Na'a chguc chidá' dza rubíj yen lauli' len runli' gubás, cutu bi náguli'. ³⁴ Qui lè ni na', ráta'yua' lauli' gáguli' quiè huöac ládxi'li', le cutu ca' gatli' nituli' lbi'ili'.

³⁵ Cati' budx bè'è didza' ni Pablo, gdel-lè'è yöt xtil, len gudxè' Dios: “Xclenu'.” Cni benè' lauquè' yúgu'tè'. Ni'r buzzuxjè' yöt xtil na' len gzu lahuè' rahuè'. ³⁶ Ni'r guladíp ládxi'què' yúgu'tè', len glahuè'. ³⁷ Tscatu' zoatu' lè'i barco na', guctu' gdu chop gayuá' yu tsonnlalj yu chizxoptu'. ³⁸ Gdöd glahuè', guluhuöljnè', ni'r gularu'nè' lu nis zxoa' xtil dè lè'i barco na', quiè lulahuè' yua' dzö' lè'i barco na'.

Rac ditj barco lu nis zxön

³⁹ Cati' chguc lahui' dza, cutu guluúnbè'è luyú na' bönni' tunè' dxin lu barco na', ati' gulalé'inè' ga rajrö' nis zxön na' gatsj lahui'l luyú bidx na', len dè latj ni' ga nac lachi' ra' nis zxön. Glè'nnè' lunè' ga tsaz ni' barco na'. ⁴⁰ Ni'r gulusedxè' yugu' du guia nága'gac guia zi'i tu'zóa dxiz barco na', len gulusanè' leygac, ati' gulabíx lu nis zxön. Gulusedxè' ca' du naga' nē'i yag ruzéycj rudxí'i barco. Ni'r guluchisè' lari' qui, le rutúb bö' le zoa tsla'a lahuil barco na', ati' gzu lau rdöd barco zaca' ga rajrö' nis zxön gatsj lahui'l luyú bidx na'.

⁴¹ Cati' bdxin barco na' tu latj ga rdzag nis, ni' gnidx tsla'a lahuil barco na' lu yuzx lu nis zxön na', ati' bugá'nz ni' barco na'. Cutur guc bi utá lei, ati' tsla'a cudzi'l barco na', gzu lau rguitsj lei nis zxön na', len yöl-la' rza' qui. ⁴² Ni'r glè'nnè'

bönni' rjaquë' gdil-l ludödcdë' bönni' nadzunquë', cui la'zxundjë', la'zxóë' lu nis. ⁴³ Gu'nnë' uslë' Pablo bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' na' rjaquë' gdil-l, ati' gna bé'inë' bönni' na' rjaquë' gdil-l cutu lunë' ca na' tē'nnë'. Ni'r gna bé'inë' bönni' tac la'zxóë' lu nis, zi'al lequë' la'yazië' lu nis quië la'dxinë' luyú bidx. ⁴⁴ Gna bé'inë' ca' bönni' naga'nquë' la'zxóë' lu blag, len yela'quë' láhuigac yagdau' qui barco na'. Cni guc, gululë' yúgu'të'. Cniz guladxinë' luyú bidx na'.

28

Le benë' Pablo luyú bidx nazí' lei Malta

¹ Cati' chbulatu' yúgu'tëtu', gnözitu' nazí' lei Malta luyú bidx ga na' zoatu'. ² Lu yöl-la' dxi'i ladxi' quequë' glunë' netu' ba la'n bönni' xidza' nacu'ë luyú bidx na'. Gulabequë' gui', ati' gululidzë' netu' yúgu'tëtu' dutsë'i cuintu', le ral guiöj len runtsca ziag. ³ Ni'r gúchë'ë tsalén huag zxisi bidxdau' Pablo, len cati' glu'ë lei lu gui', brujba' ladjl zxisi na' tuba' bël snia', rzxundjba' böchla qui gui' na', ati' yajti'nba' yen në'ë Pablo. ⁴ Cati' gulalé'inë' bël na' bönni' xidza' na', nála'ba' yen në'ë Pablo, glë' tuë' yetúë':

—Le nactë naquë' gdödi bunách bönni' ni. Zal-la' bulë' lu nis zxön, cutu ru'ë lë' latj soë' gbanë' dios queëru' lë' Tsahui'.

⁵ Butít në'ë Pablo, busládzu'ë-ba' bël snia' na'. Ya-jxóatëba' lu gui', ati' lë' cutu bi guc queë'. ⁶ Tu'yúë' Pablo bönni' xidza' nacu'ë ni', bat cal cö'ë gui, o tsö'të' gatië'. Ni'r cati' chgdzey ta'bözë', len gulalé'inë' cutu bi rac queë', yetú le gláquinë', ati' gulanë' naquë' dioscz.

⁷ Latj ni'z dē xyuē' Publio, bōnni' blau qui luyú bidx na', ati' benē' netu' ba la'n bōnni' ni. Lu yöl-la' dxi'i ladxi' queē' glu'ē netu' lidxē' gdu tsonn dza. ⁸ Dza na' dē' ré'inē' xuzē' Publio na', yu'ē tu xla len ré'inē' guidz rōn. Gyaziē' Pablo zajyúē' lē', ati' gdöd bulidzē' Dios, ni'r bxoa nē'ē bōnni' huē' na', len bunē' lē'. ⁹ Le benē' lē ni Pablo, lēzca' guladxín ga zoē' nup te'i, nacuá' luyú bidx ni', ati' guluhuöaquē'. ¹⁰ Glunē' netu' ba la'n bōnni' ni, zian le glunē' queētu'. Cati' chzoa uza'tu' luyú ni', gulunödzjē' queētu' yugu' le naquínitu'.

Rdxinē' Pablo lu yödz Roma

¹¹ Cati' chguc tsonn beo' zoatu' ni', ni'r grentu' tu lē'i barco qui yödz Alejandría, le bugá'n luyú bidx na' yugu' beo' ziaq. Barco ni da'gac tsla'a lahuil bdau' yag lēgac Cástor len Pólux, dios cuach quegac bunách Alejandría na'. ¹² Gza' ni' barco na', ati' bdxin yödz Siracusa, ga ni' buga'ntu' tsonn dza. ¹³ Buza'tu' ni', ati' gdödtu' tsla'l luyú ni', len bdxintu' yödz Regio. Cati' za' reni' yetú dza, le reycj bö' za' zaca' ga rdöd gbidz beo' ziaq, buza'tu' ni', ati' dza buróp na' bdxíntētu' yödz Puteoli. ¹⁴ Lu yödz na' yajxáca'tu' böchi'ru' ta'yejlē'ē Cristo, ati' gláta'yuē' lautu' ugá'n lentu' lequē' gdu xunu' dza. Cati' bza'a dza na' buza'tu' ni' quiē tsea-jtu' Roma, rzē'i ní'atu'. ¹⁵ Chgulayönnē' böchi'ru' nacu'ē Roma chzoa gdxintu' ni', ati' gularujē' duxí'gal-la'quē' netu'. Guladxinē' tu yödzdau' nazí' lei Yē'y Qui Apio. Yela'quē' guladxinē' tu latj nazí' lei Tsonn Yu'u Quequē' Bōnni' Yu'uquē' Nöz. Cati' blé'inē' lequē' Pablo, bdip ladxē'ē len gudxē' Dios: "Xclenu'."

¹⁶ Cati' bdxintu' Roma, bönni' na' nacué lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, bchë'ë bönni' na' nadzunquë', ati' budödë' lequë' lu në'ë bönni' blau nacué lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, ati' bë'ë Pablo latj soë' queëzë', zóalenë' lë' tu bönni' rijë' gdil-l ruyúë' lë'.

Runë' Pablo lban lu yödz Roma

¹⁷ Cati' chgdöd tsonn dza, bulidzë' Pablo yugu' bönni' blau quequë' bönni' judío nacué Roma. Cati' chguludubë' ga na' zoë' Pablo, lë' gudxë' lequë':

—Lbi'ili', böcha'a, zal-la' cutu bi bena' quegac bunách ladzru', len clëg quegac le nalëbiru' runru' ca na' glunë' xuz xtau'ru', guludödë' neda' bönni' judío nacué Jerusalén lu na'quë' bönni' Roma nacué Jerusalén quië luseyjë' neda' lidx guia. ¹⁸ Ni'r cati' chgulanabi yudxnë' neda' bönni' Roma, glë'nnë' lusanë' neda', le gláquibe'inë' cutu nabaga'a zxguia' gatia'. ¹⁹ Guladá'baguë'ë nup na' glë'ni lusán neda' bönni' judío ni', ati' ben bayúdx gnaba' tsija' lahuë' César ga cuequi xbeynë' neda', len clëg quië uquía' bunách uládz queëru'. ²⁰ Qui lë ni na' bulidza' lbi'ili' quië glé'ida' lbi'ili' len güi'lëna' lbi'ili' didza', le nága'a du guia ni le runa' löz le runru' löz rë'u, bunách Israel, gactë lë na' gzxi' lu në'ë Dios gata' queëru'.

²¹ Ni'r lequë' glë' Pablo:

—Cutu rdxini queëtu' guich le za' luyú Judea ca nac lë na' rac quiu', len nutu nu rdxini nu nac böchi'ru' judío, nu quixjöi' netu' nu bi rnë quiu' le cunác. ²² Na'a, rë'nitu' yönnitu' xtidzu'u, le rguindj icju', le chnözitu' yúgu'të latj ta'në bunách quegac nup ta'dá' didza' cub ni.

²³ Cni guc, guludxië' bë' tu dza, ati' dza na' guladxinë' ga na' zoë' Pablo zianë'. Gzu lahuë' Pablo zildau' ati' ni' gúli'ni buzéjni'në' lequë' len busálj la'në' le rna bë'ë Dios. Gu'nnë' ului'inë' lequë' nac gdutë li lban runë' queë' Jesús. Quië gunë' cni bugunë' dxin le rna bë' zxba queë' Moisés lenca' le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios.

²⁴ Gulazí' lu na'quë' didza' bë'ë Pablo la'quë', san yela'quë' cutu ca' gulayejlë'ë. ²⁵ Le gularujë' chopl, gulazú lauquë' tu'zë'ë ni', ati' gudxë' lequë' Pablo, rnë':

—Didza' nacz bë'ë Dios Bö' La'y, lë na' gnë' Isaías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, ca na' buzéjni'në' xuz xtau'ru', gnë':

²⁶ Gyeaj laugac bunách ni', yjödx lequë':

Yöni nagli', san cutu tséjni'li'.

Uyuli' gna'li', san cutu glé'ili'.

²⁷ Bönni' ni' chnazíd icj ládxi'dau'quë'

Len cutu ryaz icj nagquë'.

Glunë' ca tun nup nachúl láhuigac

Cui la'lé'inë' len yöj lauquë'

Len cui la'yöni nagquë'

Len cui luzejni'i ládxi'quë'

Len cui lë'nnë' luhuöaquë' queë' Dios

Quië gac una' lequë'.

²⁸ Na'a, ral-la' gnözili' lë ni. Dios rsölë'ë netu' laugac bunách gza'a quië lulá, ati' lequë' la'yönnë'.

²⁹ Cati' budx bë'ë didza' ni Pablo, gularujë' bönni' judío, ta'dil-ltsca didzë'ë la' légaczë'.

³⁰ Gdu chop iz buga'në' ni' Pablo, zoë' lu yu'u ga na' rguizzjë', ati' benë' ba la'n yúgu'të nup duyugac Lë'. ³¹ Lu yöl-la' rugu ladxi' benë' lban ca rna bë'ë Dios. Busëdnë' bunách ca nac queë'

Xanru' Jesucristo, ati' nutu nu buzaga' xnözë'. Ca' nac.

Didza' cub rucá'n tsahui'
New Testament in Zapotec, Southern Rincon
(MX:zsr:Zapotec, Southern Rincon)

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Southern Rincon

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Rincón Sur [zsr], Mexico

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Southern Rincon

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

7feac3cb-fa00-54f1-b2be-b4d6aa29755b